

Ciutat Creació

Balanç d'una primera etapa

cultura

Memòria 1997

Centre de Cultura Contemporània
de Barcelona

CCCB 97

5 Presentació de MANUEL ROYES

7 Presentació de JOAN CLOS

9 Activitats

15 Visitants

19 Comunicació

23 Gestió dels recursos

Centre de Cultura Contemporània
de Barcelona

Exposicions

24 APARADOR DE LA CULTURA URBANA

Arts

40 MOTOR DE LA CREACIÓ CONTEMPORÀNIA

Formació i investigació

56 ALTAVEU PER AL DEBAT I LA FORMACIÓ

66 VISIONS D'UN QUADRIENNI

69 Informe de la Direcció General Josep Ramoneda

73 Valoracions Jaume Badia, Albert Garcia Espuche, Pedro Azara, Xavier Bru de Sala,
David Cirici, Jean-Louis Cohen, Manuel Delgado, Ramón de España,
Xavier Maristany, Llàtzer Moix, Xavier Pericay, Catalina Serra

86 Activitats de 1997

90 Cessió i lloguer d'espais

92 Publicacions

95 Personal del CCCB

Fa quatre anys es va engegar el projecte de crear un centre cultural original i sense precedents, que permetés implantar a Barcelona una nova concepció de la cultura a través de la ciutat. D'aquesta aposta arriscada –i una mica abstracta– va néixer el CCCB. La Diputació de Barcelona va donar suport a aquesta iniciativa que en aquest temps ha aconseguit organitzar un equip humà capaç de desenvolupar un model alternatiu als museus, sales d'art o teatres de la ciutat. El CCCB recull les particularitats d'aquests espais de cultura, però hi afegeix la multidisciplinarietat de la seva oferta cultural, que l'ha portat a convertir-se en un punt de referència dels visitants de casa i de fora.

Aquesta «ciutat de les ciutats» immersa enmig del Raval barceloní ha experimentat un nou concepte de centre cultural, desenvolupant fórmules innovadores que han reportat excel·lents resultats de públic i de crítica. L'experiment ha sorgit efecte –i ha estat un efecte positiu– gràcies a l'empenta de les persones que van engegar la maquinària d'aquest projecte i que durant aquests quatre anys han mantingut la seva fidelitat a un projecte singular i proper al ciutadà. El CCCB no s'ha limitat a les exposicions sobre cinema, art o urbanisme –encara que siguin les de major ressò mediàtic–, sinó que ha integrat col·lectius creatius de tota mena, que han aprofitat els espais del Centre per desenvolupar les seves iniciatives. Aquest és un dels trets que el configuren com un centre inèdit dins el panorama cultural català i que l'han convertit en punt de referència dins qualsevol ruta per Barcelona.

L'activitat d'aquest any 1997 ens ha demostrat l'energia d'un centre amb idees, que està obert a les iniciatives culturals que puguin interessar als sectors més divergents. La qualitat de l'oferta ha demostrat la consolidació a nivell nacional dels projectes del CCCB i l'exportació de mostres com «Les Lisboes de Pessoa» a Portugal i Alemanya han confirmat la seva voluntat emprendedora dins el context cultural europeu.

La ciutat com a eix temàtic de totes les propostes ha continuat envaint els espais del CCCB. Exposicions sobre «Barcelona Contemporània» o «Les cases de l'ànima», sobre ciutats suposadament diferents com «Barcelona-Madrid», ciutadans que aprofiten les instal·lacions del centre per fer conèixer una ciutat alternativa a través de la música avançada o del vídeo independent, un mercat d'art a «20 duros»... Perspectives desconegudes de la cultura i la ciutat, vistes com un joc interactiu que ens permet explorar les mil i una possibilitats del CCCB. Aquest interès per apropar l'urbs com a instrument de reflexió cultural per a tots aquells que la viuen diàriament ha donat com a resultat una resposta excel·lent per part del públic, consolidant el CCCB amb la xifra més alta de visitants de l'àrea metropolitana de Barcelona.

El CCCB no ha de desaproveitar la seva posició privilegiada en el marc cultural del nostre país i s'ha d'enfrontar amb coratge i il·lusió als objectius dels propers anys. Entre aquests destaquen la creació de canals de divulgació de la tasca del centre, l'ampliació del públic en els pròxims mesos del Centre de Documentació del Convent dels Àngels, que aglutinarà la recerca d'informació sobre les problemàtiques de la ciutat contemporània.

Com a president de la Diputació de Barcelona em sento orgullós d'haver recolzat un projecte i un equip que han fet possible que Barcelona comptés amb un centre cultural de primera categoria, imaginatiu a l'hora d'engegar iniciatives pròpies i pràctic en l'acollida a la diversitat cultural de la ciutat. El nostre suport ha estat profitós en tots els sentits i continuarem endavant amb aquesta col·laboració perquè els ciutadans de Barcelona i tots els visitants ocasionals puguin gaudir d'un centre que camina cap al nou segle amb els trets de la contemporaneïtat impresos en les seves línies de treball.

MANEL ROYES

President de la Diputació de Barcelona i del Consorci del CCCB

En democràcia, quatre anys acostumen a ser una mesura de temps. És el temps que dura una legislatura. I després d'això els ciutadans fan balanç i avaluen. Quatre anys –una unitat de temps, doncs– és el que ha transcorregut des que el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona va obrir les portes al públic el febrer de 1994. És lògic, per tant, que se'n faci una valoració, que hi hagi una reflexió sobre el camí recorregut i sobre si s'han assolit o no els objectius fixats.

El CCCB ha tingut la sort que no només ha aconseguit uns objectius que, raonablement, es podien haver fixat, sinó que, a més, aquests objectius no eren coneguts més enllà d'un nombre molt reduït de persones. Podriem dir que a la satisfacció raonable per haver arribat més o menys on es volia arribar, s'hi afegeix el fet que aquest assoliment ha estat una agradable sorpresa per a molts ciutadans, de Barcelona i de la resta del país.

Moltes de les opinions que aquesta memòria recull parlen d'un fenomen positiu en la primera etapa del Centre: al seu voltant s'hi han articulat multitud de fenòmens creatius i de propostes culturals noves que, prenent els espais del Raval com a escenari i plataforma, han tingut l'oportunitat de donar-se a conèixer i de demostrar que mereixien ser preses en consideració. Però una cosa és evident i no és pas mèrit del CCCB: aquestes propostes, aquests agents culturals, aquests grups artístics, sorgeixen de la dinàmica de la pròpia ciutat. D'acord, el CCCB probablement els ha ajudat a ecllosionar, però abans ja existien, encara que només fos en l'estadi de gestació.

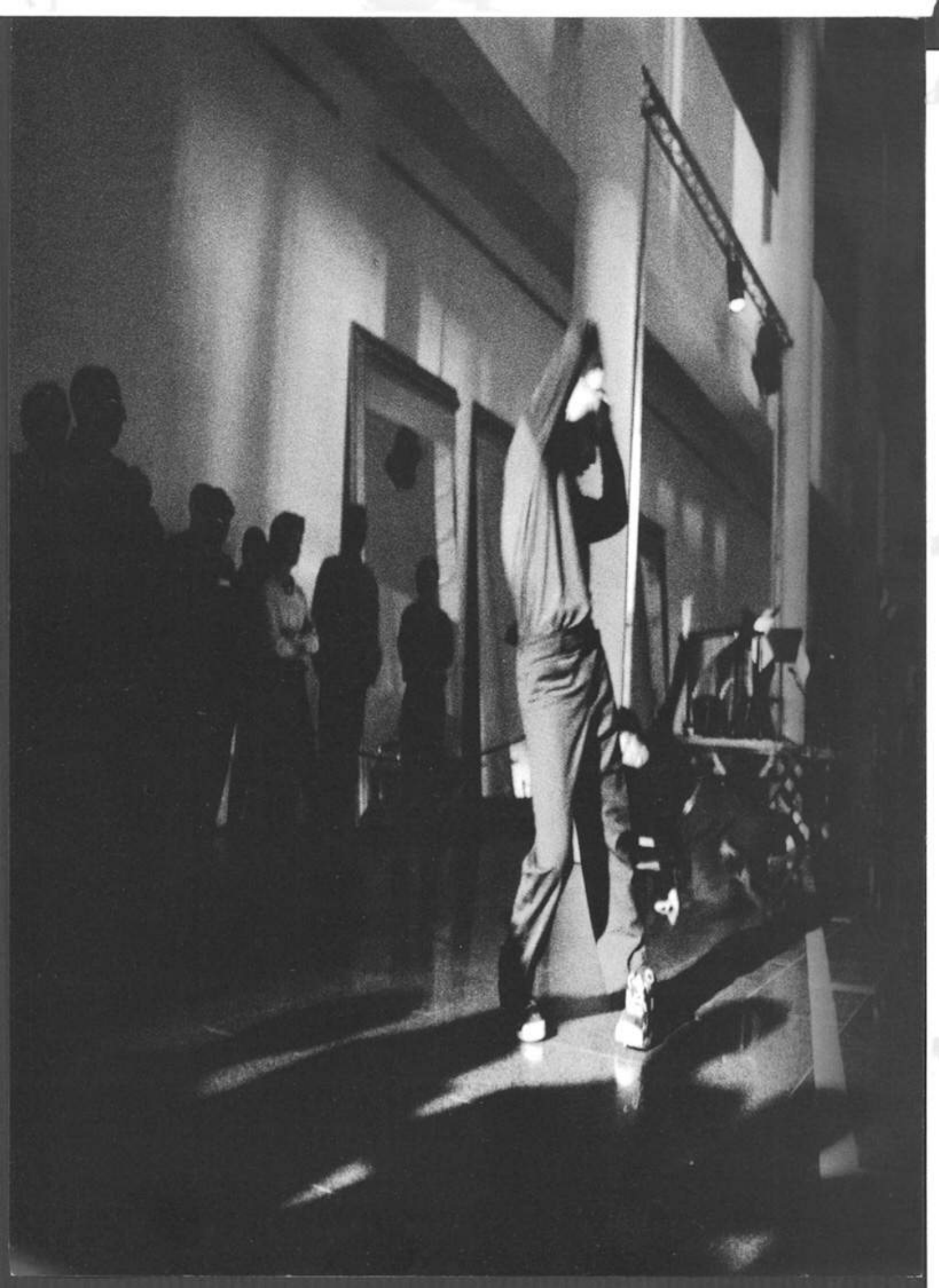
Aquesta feliç coincidència s'ha produït perquè aquesta ciutat va aprenent a ser sostenible també en la seva creativitat. Barcelona no es pot permetre el luxe de moure's espasmòdicament, a batzegades, en cap terreny: ni en la seva economia, ni en la seva lluita per guanyar-se una plaça entre les ciutats més competitives i de major qualitat de vida d'Europa, ni tampoc en les seves aportacions a la creació cultural i artística, ni en el seu rol de capital de Catalunya. Pot haver-hi moments màgics en què una colla de factors combinats fan que hi hagi un període esplendorós, però les constants vitals sostingudes han de ser d'un altíssim nivell, en tots els sentits, si ens en volem sortir.

Per això és bo que el CCCB, que ha cobert eficaçment i amb èxit la seva primera etapa, faci una reflexió sobre el camí recorregut i busqui, constantment –sostingudament també– noves vies d'expressió per a les noves propostes que, a hores d'ara, ja s'estan gestant en l'interior creatiu de la ciutat.

La Barcelona de 1998 no és la de 1994. La ciutat avui sent el batec de l'altra banda del temps, del nou mil·lenni, d'un futur que, o bé es guanya dia a dia o bé es perd. Barcelona no el pot perdre, i de fet té les condicions idònies per guanyar-lo. I el CCCB hi ha de contribuir.

JOAN CLOS

Alcalde de Barcelona i Vicepresident del Consorci del CCCB

QUATRE ANYS D'INTENSA ACTIVITAT

ACTIVITATS

Inaugurat el 1994, el CCCB s'ha consolidat com un dels centres d'exposicions i activitats culturals més grans i dinàmics de Barcelona. La seva programació ha girat a l'entorn de les exposicions temporals, tant de producció pròpia com coproduïdes, però també, cada vegada més, a l'entorn d'una gran varietat d'activitats: des de cicles de concerts fins a noves propostes artístiques i creatives de dansa, música, vídeo, etc. A més, ofereix cada any un extens programa de conferències, debats i seminaris.

UN PUNT DE REFERÈNCIA I DE TROBADA

Des dels seus inicis les activitats del CCCB s'han agrupat en tres àrees bàsiques: la investigació, el programa d'exposicions i activitats culturals, i la formació. El Centre ha esdevingut un punt de referència i un lloc de trobada per a estudiants universitaris, investigadors i especialistes d'arreu del món, on poden reflexionar i debatre sobre els valors i els mitjans d'expressió de la cultura contemporània.

A més, les exposicions han permès reunir al llarg dels anys nombrosos materials, que formaran part del fons del Centre de Documentació, i els seminaris, les conferències i altres actes formatius i divulgatius han generat, més enllà de l'activitat diària, un conjunt de publicacions d'alt nivell.

NOVETATS IMPORTANTS AL LLARG DE L'ANY

L'any 1997 ha representat per al CCCB l'assentament de les exposicions, els festivals i les activitats de caràcter artístic. Però al llarg de l'any diversos projectes han anat prenent cos i guanyant importància. En primer lloc, el Centre de Documentació del CCCB, l'àmbit del qual ha quedat definit. Formarà part del complex del Convent dels Angels, un cop rehabilitat, que inclourà també la biblioteca del MACBA, i els seus fons principals, a més dels procedents de les exposicions, el constituïran materials relatius al desenvolupament sostenible de les ciutats i a l'espai urbà europeu.

La projecció exterior de l'activitat cultural desenvolupada al CCCB s'ha diversificat i ampliat gràcies a nous instruments i nous mitjans.

Amb la inauguració del web (<http://www.cccb.org>) el Centre ha posat la seva pro-

gramació a l'abast de tothom a tot el món, com també les activitats d'entitats col·laboradores.

En l'àmbit audiovisual s'ha aconseguit un salt qualitatiu, respecte a anys anteriors, per la producció d'un bon nombre de vídeos per a Barcelona Televisió (BTV), que, a més, són un bon exemple de l'experimentació creativa que impulsa el Centre en tots els àmbits.

La col·lecció «Urbanitats» és una altra novetat de 1997: s'hi publiquen les aportacions realitzades en els diferents cicles de conferències i debats de temàtica urbana, i ha esdevingut un magnífic instrument per a la divulgació de les reflexions que tenen lloc al CCCB.

Finalment, s'ha endegat la campanya «Amics del CCCB», que fa possible una major implicació dels visitants habituals en la vida del Centre i els ofereix nombrosos avantatges, com informació puntual, descomptes, invitacions, promocions, etc.

MÚLTIPLES VISIONS DE LA CIUTAT

El fenomen de la ciutat contemporània, observat des de tots els angles possibles: l'urbanisme, l'art, l'arquitectura, la literatura... Aquesta continuïtat sent l'orientació fonamental de les exposicions del CCCB. Sovint un nom propi (un escriptor, un pintor, un col·lectiu artístic) ha esdevingut l'eix per vertebrar exposicions sobre una ciutat, i la manera de viure-la i transformar-la en objecte artístic. En altres casos, s'ha focalitzat

1994

- Ciutats, del globus al satèl·lit
- Barcelona a vol d'artista
- Visions urbanes
- Les ciutats il·lustrades
- Henri Cartier-Bresson
- El Noucentisme

1995

- Retrat de Barcelona
- El Dublín de James Joyce
- Cuba, la isla posible
- El segle del cinema

1996

- Art i poder
- La temptació d'Amèrica
- Present i futurs
- Barcelona contemporània
- La ciutat de la diferència

1997

- Grup R
- Les cases de l'ànima (5500 aC-300 dC)
- Les Lisboaes de Pessoa
- El món secret de Buñuel
- Barcelona-Madrid 1898-1998
- George Grosz. Els anys de Berlín

un determinat procés social o cultural (el feixisme, la intolerància) i s'han mostrat les transformacions i les ferides que produïen en la ciutat, autèntic mirall de la història. Finalment, s'ha desenvolupat una reflexió continua sobre Barcelona, el referent primer i més pròxim.

UNA OFERTA FORMATIVA D'ALTÍSSIM NIVELL

La reflexió sobre la ciutat contemporània i la formació són pilars bàsics de l'activitat del Centre, que no concep l'una sense l'altra. La reflexió, la discussió i el debat dels múltiples aspectes de la realitat urbana no poden produir-se sense un moviment complementari de difusió, de comunicació, de formació. L'estreta col·laboració amb institucions universitàries i culturals ha conformat una oferta formativa àmplia i d'altíssim nivell, que inclou també cursos i conferències de caire més divulgatiu i general.

1994

- IV Laboratori d'urbanisme de les ciutats
- La cultura de la Metròpoli
- Urbanisme, ciutat, història
- La gran escala
- Interacció '94
- Seminari Com es fa un audiovisual
- Cursos i cicles de l'Institut d'Humanitats

1995

- Debat de Barcelona: «Present i futurs»
- Urbanisme, ciutat i història
- La gran escala
- Barcelona, història i espai urbà
- La cultura de la Metròpoli
- Seminari Com es fa un audiovisual
- Cursos i cicles de l'Institut d'Humanitats

1996

- Debat de Barcelona: «Ciutat i immigració»
- Urbanisme, ciutat i història
- La gran escala
- La cultura de la Metròpoli
- Seminaris urbans
- Eines de creació musical
- Cursos i cicles de l'Institut d'Humanitats
- Congrés de la Unió Internacional d'Arquitectes

1997

- Debat de Barcelona 1997 «Ciutat real, ciutat ideal»
- La gran escala
- La cultura de la Metròpoli
- Elements per a la interpretació humanística del món actual
- Seminaris urbans
- Eines de creació musical
- Cursos i cicles de l'Institut d'Humanitats
- Art en l'era electrònica, perspectives d'una nova estètica
- Fòrum Cívic Barcelona Sostenible

ESPAIS PER A ACTIVITATS DIVERSES

Les excepcionals instal·lacions del CCCB són un marc idoni per desenvolupar-hi activitats de caràcter divers: presentacions, reunions, jornades de treball, rodes de premsa, debats, etc. Aquestes activitats són organitzades per entitats públiques o privades que lloguen els espais del Centre i contribueixen a fer-ne un equipament viu i dinàmic. També en aquest aspecte el CCCB ha anat guanyant progressivament un major protagonisme ciutadà: la cessió d'espais s'ha incrementat d'una manera notable el 1997 respecte a l'any anterior.

1994	1995	1996	1997
75 actes	94 actes	112 actes	124 actes

POTENCIANT OBERTAMENT EL NOU ART

El Centre de Cultura Contemporània es defineix com un espai obert a totes les manifestacions ciutadanes. Entenent que la seva dimensió pública comporta un esperit de servei a la ciutat, el Centre ha esdevingut canalitzador i catalitzador de nombroses iniciatives culturals, que hi troben l'espai i el recolzament adequats. Al llarg d'aquests anys s'han potenciat especialment festivals, activitats i formacions del món musical i de la dansa contemporània que han apostat per fórmules artístiques innovadores.

1994	1995	1996	1997
<ul style="list-style-type: none"> • Sónar • 2a Mostra de vídeo independent • 2a Mostra internacional de cinema alternatiu • Sala Hal 	<ul style="list-style-type: none"> • Sónar • Danat Dansa • Orquestra de Cambra Catalana • Barcelona 216 • Orquestra del Caos • Orquestra de Cambra del Teatre Lliure • Sala Hal • Clean, Alan Kaprow • Cicle de cinema argentí • 100.000 retines 	<ul style="list-style-type: none"> • Sónar • 3a Mostra de vídeo independent • 3a Mostra internacional de cinema alternatiu • Danat Dansa • Orquestra de Cambra Catalana • Barcelona 216 • Orquestra del Caos • 3r Festival de músiques contemporànies • 3r Festival de flamenc de Ciutat Vella • Cinema concert • Grec 96 • Drap-Art • Tot a 100 • Sala Hal • Alter músiques natives 	<ul style="list-style-type: none"> • Sónar • 4t Festival de flamenc de Ciutat Vella • 4t Festival de músiques contemporànies • Drap-Art • Festival d'estiu Grec'97 • 4t Festival internacional de cinema independent • 4a Mostra de vídeo independent i fenòmens interactius • 1.000 dies per al 2000 • Orquestra de Cambra Catalana • Trobades psíquedèliques • Danat Dansa • Barcelona 216 • Orquestra del Caos • 30è Polyphonix Barcelona • Cicle internacional d'influències musicals • Mostra internacional de films de dones

TOTA LA DOCUMENTACIÓ GENERADA PEL CCCB, A L'ABAST DEL PÚBLIC

UN CENTRE QUE ES FEIA NECESSARI

La necessitat d'un Centre de Documentació, que es constituís com una plataforma d'informació, de reflexió i de debat dins l'estructura del CCCB, es va anar fent evident per la creixent acumulació de documentació procedent dels treballs de preparació i realització d'exposicions. Així, el Centre de Documentació sorgeix amb l'objectiu de conservar i ordenar els materials del CCCB que siguin accessibles al públic, elaborar informació raonada conjuntament amb altres entitats especialitzades, i generar un nucli de reflexió sobre la societat urbana dels nostres dies.

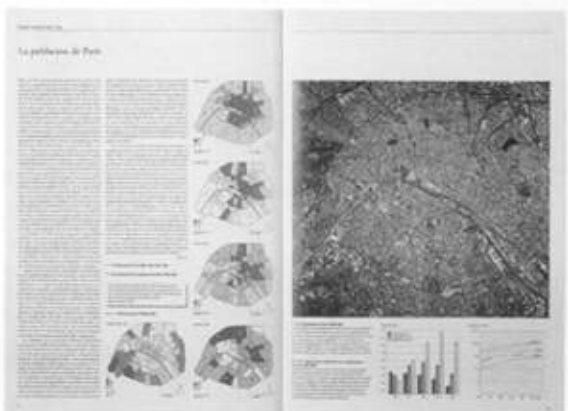
DUES LÍNIES PRINCIPALS D'INVESTIGACIÓ

El nou centre pretén especialitzar-se en l'estudi i la recerca sobre determinats temes de gran incidència en la ciutat contemporània. Per iniciar l'activitat, s'ha focalitzat l'interès en dues línies bàsiques d'investigació clarament actuals, com són el desenvolupament sostenible a les ciutats occidentals, i en relació directa amb aquesta, les actuacions de millora de l'espai públic urbà.

MATERIALS PER A LA REFLEXIÓ CRÍTICA DEL MÓN ACTUAL

El Centre de Documentació ha d'oferir eines per a la reflexió crítica sobre uns temes que afecten de ple el desenvolupament futur de les ciutats, posant en contacte les institucions i les persones interessades a discutir els diversos models de desenvolupament i de transformació del territori urbà que fins ara han imperat.

La celebració de cursos, seminaris i tallers de debat i la col·laboració constant amb assessors especialitzats, obren la possibilitat d'anar treballant sobre la complexitat d'aquests temes i permet anar recopilant un material crític de primer ordre que anirà bastint l'estructura del Centre de Documentació.

DUES EXPOSICIONS SOBRE SOSTENIBILITAT I ESPAIS PÚBLICS

En paral·lel, i com a punt de partida de les línies abans anunciades, es preparen dues exposicions que serviran de presentació de les temàtiques sobre la sostenibilitat urbana i sobre la regeneració de l'espai públic a les ciutats.

La primera d'aquestes exposicions, «La ciutat sostenible», vol repensar l'entorn urbà en clau de sostenibilitat, és a dir, fer-lo compatible amb els sistemes ecològics. La segona, anomenada «La reconquesta d'Europa. Espai públic a les ciutats europees», vol aproximar el visitant no especialitzat a actuacions de clara millora dels espais físics de les ciutats enteses com a llocs de trobada, de relació i de cultura, per tal de millorar les condicions de vida dels ciutadans.

A més, l'exposició «La reconquesta d'Europa» és conseqüència d'un treball de recerca i anàlisi sobre aquest tipus d'intervencions a Europa, el qual donarà com a resultat l'anomenat Arxiu de l'Espai Públic Urbà Europeu Contemporani, una base de dades multimèdia consultable en línia des del web del CCCB, que serà una selecció d'actuacions sobre la matèria portades a terme a Europa des de la dècada dels 80.

CONSULTES I CONTACTES A TRAVÉS D'INTERNET

El futur web de l'Espai Públic a Internet vol constituir-se com un punt de referència documental en el camp de l'espai públic en proporcionar informació textual, gràfica i fotogràfica, a més de referències bibliogràfiques sobre cadascuna de les actuacions, i actuar també com a plataforma de contactes especialitzats.

La seva consulta serà efectiva a partir de la primavera de 1999, data en què està prevista l'obertura al públic del Centre de Documentació.

INFORMACIÓ ACCESSIBLE A TOTHOM

L'altre objectiu primordial del Centre de Documentació és posar a l'abast del públic el volum d'informació generat per les activitats del CCCB —exposicions, conferències, seminaris, etc.— des del moment de la seva formació. Això inclou la biblioteca general del Centre, la qual té una clara especialització en temàtica urbana, com també tota la producció audiovisual i interactiva realitzada bàsicament per a les exposicions. Igualment, i relacionat amb la preparació de les exposicions, es compta amb un material fotogràfic força valuós que reuneix fotografies aèries de ciutats, imatges de Barcelona, de l'arquitectura dels darrers anys, etc., i documentació sobre els diferents cicles d'exposicions que s'han anat presentant (literatura i ciutat, art i ciutat, etc.).

En un futur, està previst que el Centre de Documentació pugui compartir amb la Biblioteca del MACBA l'anomenada Biblioteca del Convent dels Angels, que serà habilitada per a la consulta pública dels fons documentals i bibliogràfics d'ambdues institucions.

TORRES DE BABEL: Esas torres que se elevaban en el cielo, como si quisieran alcanzar el cielo, para hablar con Dios. Pero el hombre se rebeló y quiso ser como Dios. Así, el Señor dispersó a los hombres y confundió sus lenguas.

En Mesopotamia, la zona entre los ríos Tigris y Éufrates, se usó el arcilla para escribir. Las tablillas de arcilla, que se usaban para registrar los impuestos, las cuentas y los contratos, eran el primer tipo de escritura que se usó en la historia.

La escritura en arcilla era el primer tipo de escritura. Se usaban tablillas de arcilla para registrar los impuestos, las cuentas y los contratos.

El primer tipo de escritura que se usó en la historia fue la escritura en arcilla. Se usaban tablillas de arcilla para registrar los impuestos, las cuentas y los contratos.

El primer tipo de escritura que se usó en la historia fue la escritura en arcilla. Se usaban tablillas de arcilla para registrar los impuestos, las cuentas y los contratos.

MESOPOTAMIA

Este objeto es una tablilla de arcilla con inscripciones en cuneiforme. Está decorado con patrones geométricos y figuras que podrían ser de carácter religioso o administrativo. Se muestra en un soporte negro.

TORRES DE BABEL: Esas torres que se elevaban en el cielo, como si quisieran alcanzar el cielo, para hablar con Dios. Pero el hombre se rebeló y quiso ser como Dios. Así, el Señor dispersó a los hombres y confundió sus lenguas.

En Mesopotamia, la zona entre los ríos Tigris y Éufrates, se usó el arcilla para escribir. Las tablillas de arcilla, que se usaban para registrar los impuestos, las cuentas y los contratos, eran el primer tipo de escritura que se usó en la historia.

La escritura en arcilla era el primer tipo de escritura. Se usaban tablillas de arcilla para registrar los impuestos, las cuentas y los contratos.

El primer tipo de escritura que se usó en la historia fue la escritura en arcilla. Se usaban tablillas de arcilla para registrar los impuestos, las cuentas y los contratos.

El primer tipo de escritura que se usó en la historia fue la escritura en arcilla. Se usaban tablillas de arcilla para registrar los impuestos, las cuentas y los contratos.

EL CCCB ÉS EL CENTRE CULTURAL MÉS VISITAT PEL PÚBLIC CATALÀ

El CCCB s'ha fet amb un lloc central en l'oferta cultural de Barcelona; la fidelitat del públic i el nombre d'activitats programades així ho demostren. Any rera any el conjunt d'exposicions i activitats del Centre guanyen una major presència ciutadana i, fruit de l'aposta per la diversificació, atrauen cada vegada un públic més variat i interessat en l'expressió cultural contemporània.

UN CENTRE CULTURAL QUE CREA HÀBIT

El CCCB és el centre cultural de Barcelona que rep més visitants locals (és a dir, de Barcelona i Catalunya). A diferència d'altres equipaments culturals, que s'adrecen clarament a un públic forani, turístic, el Centre de Cultura Contemporània pretén arrelar en el seu entorn, aportant valors de cohesió, articulació i renovació social. El CCCB és conscient de la importància de crear hàbits culturals entre la població local, conformar senyals d'identificació col·lectiva, i establir canals de comunicació i plataformes d'expressió per a les iniciatives de col·lectius artístics diversos.

MÉS PARTICIPANTS A LES ACTIVITATS

L'any 1997 ha suposat l'estabilització del nombre global de visitants a les activitats i exposicions del CCCB, al voltant dels 1.000 usuaris per dia d'obertura. Amb lleugeres oscil·lacions, a causa de la incidència de algunes exposicions molt populars (com és el cas de «El segle del cinema»), aquestes xifres es mantenen des de fa tres anys; així, l'any 1995 es va arribar a 339.936 usuaris en el conjunt d'activitats, l'any 1996 a 373.208 i l'any 1997 a 333.449.

No obstant això, s'aprecia un clar creixement relatiu dels participants en les activitats enfront dels visitants a les exposicions. Any rera any el CCCB continua augmentant el nombre d'activitats culturals i artístiques (festi-

vals, conferències, cursos, concerts, representacions, reunions, etc.); a més, les activitats habituals s'han consolidat plenament, amb un públic fidel, que augmenta lleugerament d'edició en edició. Així, l'any 1997 les activitats han representat per primera vegada més de la meitat dels visitants.

Pel que fa a les exposicions, «Les cases de l'ànima» va ser la més popular l'any 1997, amb 53.337 visitants, dels quals gairebé una quarta part (9.745) van correspondre a visites escolars que feien servir el Servei Educatiu del CCCB per a una visita més completa i ben aprofitada.

ENQUESTES ALS VISITANTS

En les diverses enquestes realitzades als visitants de les exposicions s'obté una informació molt valuosa per analitzar el tipus de persones que vénen al Centre, les seves motivacions, el grau de satisfacció, la incidència real de les campanyes de promoció i fidelització, etc.

Així, les persones que visiten el Centre per primera vegada representen poc més d'un terç de les respostes, mentre que un 63% manifesten que ja havien estat al Centre en alguna altra ocasió anterior. En el grup de persones que feien la seva primera visita, un 18,8% manifestaven haver anat al Centre per recomanació d'un amic, un 16,4% per la informació apareguda a la televisió, un 27,3% pels fullets dels punts d'informació, un 23,2% pels cartells informatius i un 14,1% en arribar al CCCB.

Visitants exposicions

1994	208.260
1995	258.798
1996	214.851
1997	159.373

Participants activitats

1994	42.134
1995	81.138
1996	158.357
1997	174.076

Total usuaris CCCB

1994	250.394
1995	339.936
1996	373.208
1997	333.449

Visitants per mesos

Gener	22.074
Febrer	29.589
Març	27.413
Abril	38.565
Maig	52.190
Juny	42.059
Juliol	18.458
Agost	5.337
Setembre	19.036
Octubre	24.251
Novembre	36.648
Desembre	17.831

Visitants 1997 per mesos

	gener	febrer	març	abril	maig	juny	juliol	agost	setembre	octubre	novembre	desembre	Total
Barcelona contemporània	2.568	2.573	2.329	1.884	3.030								12.383
Grup R	2.845	2.492	1.753	1.246	2.902	755	185						12.176
Les cases de l'ànima	7.079	11.630	10.513	9.993	9.346	4.776							53.337
Les Lisboes de Pessoa		5.734	6.657	6.059	7.181	455							26.086
El món secret de Buñuel							2.582	2.553	6.437	3.423	2.679	1.923	19.598
Barcelona-Madrid									7.269	6.367	4.839	3.532	22.007
George Grosz										4.217	5.979	3.591	13.786
Activitats	9.582	7.160	6.161	19.384	29.731	36.074	15.691	2.784	5.329	10.244	23.151	8.785	174.076
Total	22.074	29.589	27.413	38.565	52.190	42.059	18.458	5.337	19.036	24.251	36.648	17.831	333.449

L'OPINIÓ DELS VISITANTS ASSIDUS

En el grup de persones que ja havien visitat anteriorment el Centre, un 41,3% afirma que només hi va per veure'n les exposicions; en canvi, un 10% complementa la visita amb l'assistència a concerts, un 14% amb festivals, un 15% amb les sessions de cine i un 19% amb l'assistència als cicles de conferències. Un 8% manifesta que, a més de visitar les exposicions, parti-

cipa en tota mena d'activitats organitzades al Centre. D'aquests visitants un 44,8% afirma que visita el Centre de dues a quatre vegades l'any, i un 24,1% més de quatre vegades l'any. La mitjana de visites per any arriba a 2,44, segons aquestes xifres, que de tota manera cal prendre amb una certa reserva.

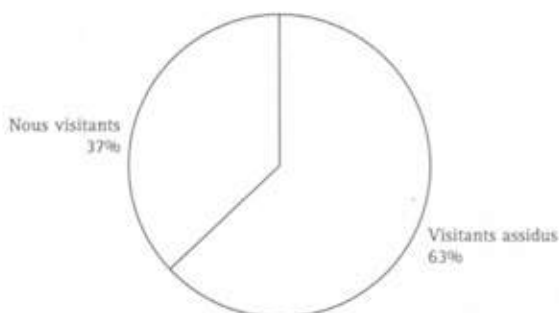
Les exposicions que més els han agradat i millor recorden aquest grup de visitants són les següents: «El segle del cinema» (44,5%), «Art i poder» (27,3%), «El Dublín de Joyce» (26,8%), «Les cases de l'ànima» (23,8%), «Les Lisboes de Pessoa» (17,7%), «George Grosz» (15,4%), «Visions urbanes» (13,4%) i «El món secret de Buñuel» (11,2%).

COM S'HA ASSABENTAT DE L'EXPOSICIÓ?

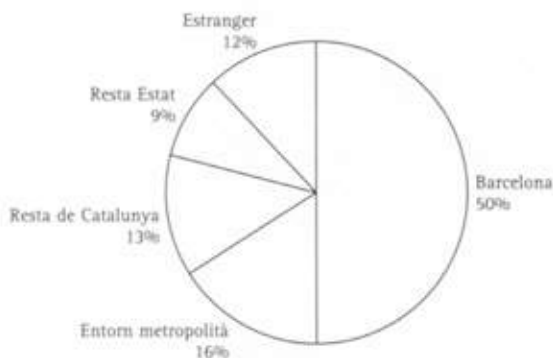
Pel que fa als mecanismes de difusió de l'exposició, els principals són la recomanació personal (31%) i els mitjans de comunicació (30%), seguits dels cartells i banderoles informatius (21%). La recomanació feta pels propis visitants entre els seus amics i coneguts ha constituït sempre un extraordinari mitjà de difusió de les exposicions del CCCB, cosa que demostra la satisfacció que provoquen.

ASSIDUITAT A LES EXPOSICIONS

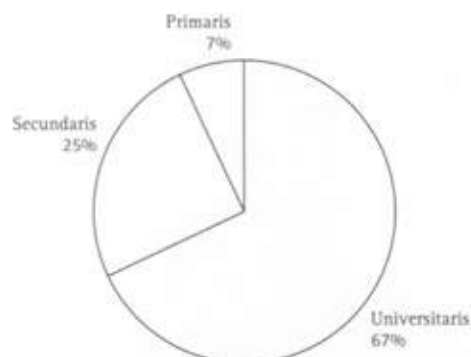
El percentatge de visitants que ja ha assistit a alguna altra exposició del CCCB augmenta cada any. Es tracta d'un indicador molt positiu de la fidelitat del públic, que, satisfet per una exposició, torna per repetir l'experiència. No obstant això, es manté un cert percentatge de nous visitants, que fan la seva visita atrets pel tema exposat.

LLOC DE RESIDÈNCIA DELS VISITANTS

S'aprecia una marcada evolució cap a una distribució més lògica, conseqüència d'un major coneixement del CCCB fora de l'entorn barceloní. En els primers anys del Centre el nombre de visitants que procedia de la ciutat de Barcelona oscil·lava entre el 57% i el 72% del total, mentre que l'any 1997 se situava just per sota del 50%. Per la seva part, els visitants de l'entorn metropolità baixaven també del 25% al 16%. En canvi, augmentaven el seu pes relatiu els visitants de la resta de Catalunya (del 7% al 13%), de la resta de l'Estat (del 3% al 9%) i de l'estranger (del 5% al 12%).

NIVELL D'ESTUDIS DELS VISITANTS

El nivell d'estudis del públic del CCCB és elevat, amb un 67% de visitants amb formació universitària, un 25% amb estudis secundaris i un 7% amb educació primària. Només en casos excepcionals (com «El segle del cinema»), el nombre de visitants universitaris ha baixat del 50%. Cal destacar que el percentatge d'universitaris augmenta fins al 86% en el cas de visitants de la resta de l'Estat i fins al 93% en els visitants estrangers.

EL CCCB APROFUNDEIX EL CONTACTE AMB ELS SEUS USUARIS

AMICS DEL CCCB

Des de la seva inauguració el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona ha assajat sempre camins innovadors per difondre les seves activitats i acostar-se al seu públic potencial. Les múltiples iniciatives de comunicació i difusió endegades l'any 1997 ho demostren una vegada més: els Amics del CCCB, els espectacles infantils, els viatges, el web a Internet... El contacte amb els visitants és cada vegada més freqüent i intens.

A finals de 1997 el CCCB va iniciar una campanya per millorar la relació amb les persones que el visiten i participen amb assiduitat en les seves activitats: els Amics del CCCB. Gairebé quatre anys després d'obrir les portes i d'oferir una completa programació d'exposicions, festivals i conferències, es feia del tot necessària una vinculació més directa i intensa entre el Centre i els seus usuaris. Al llarg d'aquests anys molts d'ells (més de tres mil) havien manifestat el seu interès a rebre regularment informació de les activitats que desenvolupa el CCCB.

Amb una simple quota anual els Amics del CCCB gaudeixen de nombrosos avantatges i promocions. En primer lloc, tenen l'entrada gratuïta i dues invitacions per a cada exposició, i també descomptes importants en les activitats que s'organitzen al Centre i en la compra de les publicacions pròpies. A més, reben al seu domicili la informació d'aquelles activitats en què estan més interessats: exposicions, publicacions, cursos i seminaris, festivals i concerts, itineraris i viatges, programació infantil, etc.

Amb els Amics del CCCB s'obre un canal de contacte que farà que el Centre sigui encara més participatiu, que es conegui el grau de satisfacció de determinades propostes i, per tant, que es puguin organitzar les activitats futures segons les seves preferències.

Els Amics del CCCB és també una forma de donar suport al CCCB, un dels projectes culturals més plurals i dinàmics del país.

CAMPANYA «TAXI-REGAL»

Aquesta campanya de promoció va ser una iniciativa conjunta de quatre institucions: el Museu Nacional d'Art Contemporani, el Museu Marítim, el Zoo i el CCCB. Els usuaris del servei de taxi rebien un justificant de pagament que incorporava cupons de descompte (entre el 20% i el 50%) per entrar a les institucions esmentades. A més, s'oferia la possibilitat al col·lectiu de taxistes de fer-hi visites gratuïtament durant la campanya.

«Taxi-regal» es destinava a promocionar l'ús del taxi tot millorant-ne la imatge i facilitant als taxistes elements per a la seva formació cultural i ciutadana i per a una millor relació amb els clients, mitjançant propostes relacionades amb el lleure i la cultura. Que el col·lectiu de taxistes conegui el Centre de Cultura Contemporània i el tipus d'activitats que s'hi desenvolupa és important, entre altres coses, perquè sovint són el primer contacte que tenen els visitants de fora de Barcelona.

«ART TICKET» AL TEL-ENTRADA

El Centre de Cultura Contemporània va arribar a un acord amb altres cinc centres d'art de Barcelona per desenvolupar una oferta de visita conjunta. Els centres d'art eren la Fundació Miró, la Fundació Antoni Tàpies, el Museu d'Art Contemporani de Barcelona, el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Centre Cultural Caixa Catalunya.

Les persones interessades podien comprar a través del servei Tel-entrada (902 10 12 12) una «multi-entrada», anomenada «Art Ticket», que permetia visitar els sis centres artístics a meitat de preu. Es disposava d'un termini de tres mesos per fer les visites.

EDICIONS PRIMERA PLANA

El mes de juliol de 1997 el CCCB va signar un conveni de patrocini amb Edicions Primera Plana, l'empresa editora de «El Periódico de Catalunya». Aquest conveni va permetre al Centre reforçar la difusió de les seves activitats a través d'una presència sistemàtica en els mitjans de comunicació, ja que, al marge de la seva política informativa habitual, el CCCB donava a «El Periódico» la consideració de mitjà de comunicació col·laborador, amb caràcter preferent en el conjunt de la premsa escrita.

«El Periódico» es comprometia a patrocinar totes les activitats del CCCB durant un any, fent una difusió general de les activitats i una difusió específica de determinades exposicions o esdeveniments; a canvi obtenia l'ús gratuït de la sala Mirador, l'Auditori o el Pati de les Dones, i descomptes i avantatges per als seus lectors.

ALTRES CONVENIS DE COL·LABORACIÓ

El Centre de Cultura Contemporània va signar altres convenis de col·laboració amb diverses entitats. La finalitat era, en tots els casos, afavorir la difusió de les seves activitats culturals entre els associats de les entitats.

És el cas del Reial Automòbil Club de Catalunya (RACC), que va oferir als socis titulars del carnet RACC Master un descompte per visitar les exposicions programades al CCCB. De la mateixa manera, Agrupació Mútua va oferir als seus socis la possibilitat d'adquirir dues entrades al preu d'una, i els subscriptors del diari «Avui» podien gaudir d'un cert descompte.

VIATGES GUIATS

La visita de paisatges i ciutats que formen part de les exposicions i les activitats programades és una nova oferta del CCCB als seus usuaris, a mig camí de la formació i l'oci. Arran de la inauguració de l'exposició «Barcelona-Madrid (1898-1998)» es va programar una visita a Madrid, amb Luis Carandell com a guia. «Pa i raïm» era el nom d'un itinerari que va visitar els indrets de l'Empordà més vinculats a Josep Pla, amb motiu del seu centenari.

FULLETS BIMESTRALS

A banda dels fullets propis de cada activitat, es van editar fullets amb una periodicitat bimestral que recollien totes les activitats del CCCB per als dos mesos següents. De dimensions variables segons el volum d'informació i il·lustrats amb imatges relatives a la principal exposició, podien plegar-se per ser enviats per correu a les persones interessades en les activitats del Centre.

ELS DIUMENGES AL CCCB

El CCCB va iniciar el 1997 una oferta global per al públic familiar els diumenges. La proposta s'articulava a l'entorn d'espectacles infantils, els itineraris culturals del Servei Educatiu, les exposicions i altres serveis i instal·lacions pròxims al Centre.

La principal novetat eren les representacions infantils els diumenges a migdia, amb espectacles de circ, teatre, màgia, música i animació a càrrec de companyies com Binixiflat, el Petit Circ de Carrer o la Companyia Ínfima La Puça.

EL CCCB A BTV: UNA EXPERIÈNCIA QUE PROMET

La incursió del CCCB en el mitjà televisiu es va produir coincidint amb una nova etapa de Barcelona Televisió (BTV), en què el canal públic de Barcelona renovava profundament la seva programació i es posicionava com una opció participativa i plural, en un intent de superar els models estandarditzats de televisió. El CCCB va plantejar un tipus d'espai televisiu multidisciplinari, de qualitat, amb la vida urbana i les seves manifestacions com a eix conceptual.

La realització de l'espai responia als principals ingredients que conformen la identitat i la imatge externa del Centre: investigació, creativitat, participació, rigor intel·lectual, independència crítica i una certa dosi d'humor. A més, era imprescindible un tractament estètic diferenciat sense el qual els components anteriors quedarien desvirtuats: el CCCB només podia ser present a televisió amb un producte audiovisual d'alta qualitat, que intentava aconseguir la major senzillesa amb la major originalitat i partia de la convicció que és possible una televisió millor.

L'espai televisiu consistia en una sèrie de càpsules o

finestres temàtiques que desenvolupaven les idees o les suggerències d'una sola paraula («pau», «memòria», «àgora», etc.). Cada paraula englobava alguna de les múltiples activitats del Centre i mostrava part del material propi, utilitzat en el muntatge d'exposicions o d'activitats.

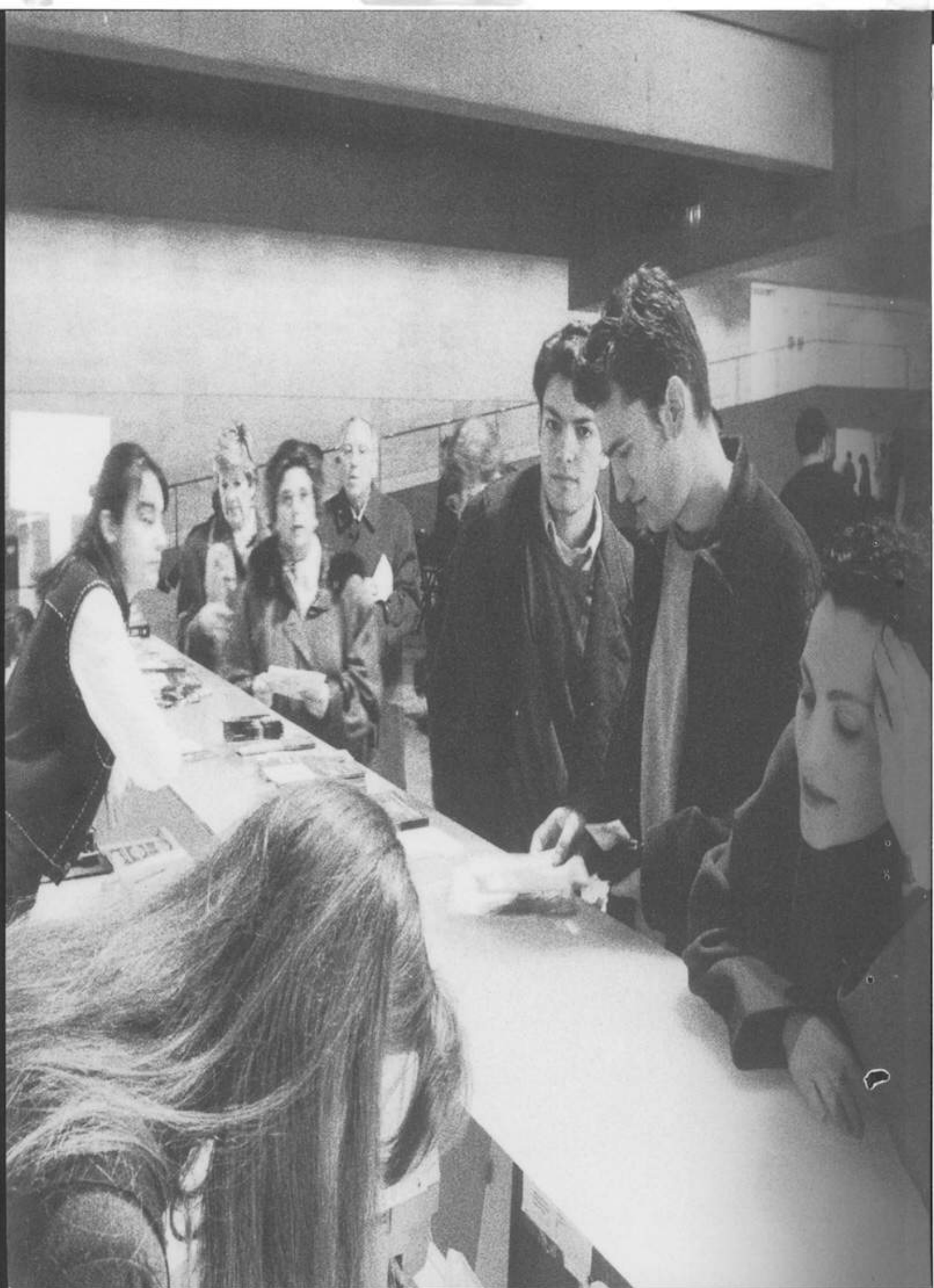
En la primera etapa es van realitzar i emetre més de quaranta càpsules, amb un balanç àmpliament satisfactori. L'experiència va contribuir a una major difusió de les activitats del CCCB i va refermar la capacitat creativa del Departament d'Audiovisuals del Centre.

[HTTP://WWW.CCCB.ORG](http://www.cccb.org)

El 1997 ha estat l'any de la inauguració del web del CCCB. Amb la publicació d'un web propi, creat i mantingut al dia pel personal del Centre, s'acompleix la voluntat d'estar presents en aquesta xarxa de comunicació mundial que fa possible l'intercanvi d'informació i opinions amb usuaris virtuals de tot el món interessats en les ciutats, i en el debat, les exposicions i les activitats culturals a l'entorn d'aquest tema.

Recolzat en un disseny modern i acurat, el web del CCCB ha donat major importància a la informació que pot ser d'utilitat per a l'usuari, i el seu contingut és actualitzat periòdicament en català, castellà i anglès, els tres idiomes del web. Qui es connecta a www.cccb.org, troba informació del Centre, dels serveis que s'hi ofereixen, de les exposicions i activitats que s'hi programen, i també de les entitats associades, que hi tenen pàgines específiques. Aprofitant les possibilitats que dona aquest mitjà, l'usuari té, a més, la possibilitat d'adquirir les publicacions del CCCB, contractar el lloguer dels espais, fer-se amic del Centre, fer arribar les seves opinions, etc.

LA GESTIÓ DELS RECURSOS MILLORA GRÀCIES ALS ACORDS DE COL·LABORACIÓ

LES APORTACIONS INSTITUCIONALS GARANTEIXEN EL BON FUNCIONAMENT DEL CENTRE

El pressupost del Centre per a 1997 s'ha anat adequant, com ja ho havia fet el de l'any anterior, a l'augment de l'activitat cultural, tant la de producció pròpia com la feta en col·laboració amb altres institucions i entitats que duen a terme les seves propostes als nostres espais.

L'adequació del pressupost a l'augment de l'activitat cultural s'ha traduït, per una banda, en un notable increment de la despesa per programació cultural i, per l'altra, en una clara tendència a la consolidació dels ingressos generats pel lloguer i cessió d'espais.

Les aportacions institucionals, les quals corresponen principalment a la Diputació de Barcelona i a l'Ajuntament de Barcelona i a altres administracions, han augmentat fins els 666 milions de pessetes, la qual cosa ha suposat una major garantia per al bon funcionament del Centre i per a l'adequada execució del programa d'exposicions i activitats culturals proposat pels diferents serveis.

PATROCINI, COPRODUCCIÓ I GESTIÓ CONJUNTA

Durant l'any 1997 el CCCB ha comptat novament amb una aportació notable per part de Caixa de Catalunya, consolidant-se com una de les institucions més importants i fidels entre les que donen el seu suport a les nostres activitats.

Així mateix, gràcies a la singularitat d'alguns dels projectes d'exposició proposats pel Centre, fou possible arribar a acords molt positius per a la presentació a Barcelona, Lisboa i Frankfurt, de l'exposició «Les Lisboes de Pessoa». En aquesta ocasió els acords es varen subscriure amb la Càmera Municipal de Lisboa i amb la Societat Portugal-Frankfurt.

Per a la presentació de la mostra a Barcelona es comptà també amb la col·laboració de l'ICEP (institut de comerç exterior de Portugal), de Turismo de Portugal i de la companyia TAP Air.

Per altra banda, amb la Comunitat de Madrid s'arribà a un acord de coproducció de l'exposició «Barcelona-Madrid, 1898-1998. Sintopies i distàncies», que permeté presentar l'exposició a ambdues ciutats. Per a la presentació de la mostra el Centre

comptà amb el suport especial de *El Periódico de Catalunya*, en el marc d'un ampli acord de col·laboració subscrit amb Ediciones Primera Plana.

El CCCB ha subscrit, durant 1997, acords de col·laboració amb moltes altres institucions i entitats. Tots ells milloren, d'una manera directa o indirecta, la gestió dels recursos i el nivell, qualitat i extensió de les activitats. En aquest sentit val la pena de ressenyar l'acord amb el RACC per a la participació del Centre en les ofertes de la campanya RACC Màster, o els convenis subscrits amb Turisme de Barcelona per a la millora incentivada de l'oferta cultural de la ciutat, o una nova experiència de col·laboració amb la Fundació Caja de Arquitectos, en aquest cas per a l'edició d'una versió en llengua castellana del contingut del catàleg de l'exposició «Les cases de l'ànima».

Finalment, fem esment de la consolidació del treball conjunt del grup de Centres d'Art de Barcelona, que durant l'any 1997 va aconseguir, en el marc de les actuacions per a la millora de la gestió i del conjunt de serveis que els centres i museus ofereixen, l'establiment i la posta en pràctica d'un acord amb el sistema Tel-entrada de Caixa de Catalunya i la posada en circulació d'una entrada múltiple, l'Art Ticket, que permet visitar els sis centres amb descomptes de fins el 50%.

Estat dels ingressos

a) Operacions corrents

Capítol 3 Taxes i altres ingressos	223.563.187
Capítol 4 Transferències corrents	666.000.000
Capítol 5 Ingressos patrimonials	75.841.771

b) Operacions de capital

Capítol 7 Transferències de capital	148.000.000
-------------------------------------	-------------

Total ingressos 1.113.404.958

Estat de les despeses

a) Operacions corrents

Capítol 1 Remuneracions del personal	283.707.187
Capítol 2 Despeses en béns corrents i serveis	639.292.771
Capítol 3 Despeses financeres	34.029.116
Capítol 4 Transferències corrents	1.500.000

b) Operacions de capital

Capítol 6 Inversions reals	148.000.000
Capítol 9 Passius financers	6.875.884

Total despeses 1.113.404.958

CCCB 97

APARADOR DE LA CULTURA URBANA

«BARCELONA CONTEMPORÀNIA. 1856-1999», GAIREBÉ UN ANY EN EXPOSICIÓ

TRES PERÍODES CLAU PER A BARCELONA

Seguint un criteri narratiu i cronològic, «Barcelona contemporània. 1856-1999» repassa els tres períodes clau per a la ciutat: l'enderrocament de les muralles, la Guerra Civil i l'arribada de la democràcia. En realitat, és la crònica de la construcció d'una ciutat, des de la ciutat emmurallada medieval fins a la ciutat que s'obre al mar.

El visitant passejava per nou espais diferents:

- Barcelona abans de Barcelona. Dels orígens a 1850
- Enderroc de les muralles. Invenció de l'Eixample. 1850-1860
- La construcció de l'Eixample. 1860-1909
- Realitat i utopia. 1909-1939
- Gas versus sòlid. 1940-1975
- Vers la metròpoli. 1976
- Equipaments i espais públics. 1980-1992
- Infraestructures i expansió metropolitana. 1992
- Sortida / Èxit

LA HISTÒRIA D'UNA METRÒPOLI

«Barcelona contemporània. 1856-1999» ha estat una de les grans exposicions del CCCB, creada sota l'escalf del XIX Congrés de la Unió Internacional d'Arquitectes que es va celebrar a Barcelona l'any 1996. Comissariada per Josep Lluís Mateo, la mostra va analitzar el desenvolupament urbanístic de la Barcelona dels darrers 150 anys, en un collage de materials i suports, que conduïa l'espectador per l'aventura urbanística que ha suposat el creixement de la Barcelona moderna.

Els materials més tradicionals (plànols, fotografies d'època, reproducció de daguerrotips del segle passat) convivien amb les tècniques més avançades: una trentena d'audiovisuals que mostraven una visió dinàmica de l'evolució urbana de Barcelona. «Barcelona contemporània. 1856-1999» va quedar instal·lada al CCCB durant gairebé un any, una durada inusual per a una mostra al Centre. El seu sentit, però, justificava una exposició tan dilatada: fer una retrospectiva sobre la creació de la Barcelona moderna per oferir una reflexió de quina serà la projecció de la ciutat en el llindar del segle XXI.

BARCELONA VISTA DES DE L'ACTUALITAT. CICLE DE CONFERÈNCIES

Un cicle de conferències, adreçat a mestres i professors, a estudiants d'arquitectura i d'història, a guies de Barcelona i a tota persona interessada a conèixer millor la ciutat, va oferir un complement acadèmic a la visita de l'exposició.

Hi van intervenir el comissari de l'exposició, Josep Lluís Mateo («Barcelona contemporània 1856-1999. Idees per a una exposició»); l'historiador Borja de Riquer («La construcció d'una cultura política ciutadana a la Barcelona del 1835-1939»); l'economista Fabià Estapé («Cerdà i el seu temps: pensament i societat»); l'arquitecte Josep M. Rovira («Pla Macià: ciutat funcional i visió de futur»); el periodista Josep M. Huertas

(«El barraquisme als anys 40-50 i estat de la qüestió, avui»); l'arquitecte Amador Ferrer («Trames urbanes i polígons d'habitatges en la Barcelona contemporània: dos models de ciutat»); el catedràtic d'urbanisme Joan Busquets («La Barcelona de la transició: la ciutat retrobada»); l'urbanista Josep Anton Acebillo («Projectes de futur per a Barcelona») i l'arquitecte Juan José Lahuerta («La Barcelona de la Reconstrucció»).

Crèdits

Comissari
JOSEP LLUÍS MATEO

Assessors
MANUEL DELGADO
AMADOR FERRER
MANUEL GAUSA
JOAN TRULLÉN
TOMÁS VIDAL

Disseny del muntatge
MAP ARQUITECTES

Audiovisuals
VICENTE GUALLART
ÀNGELA MARTÍNEZ

El catàleg de l'exposició recull els treballs redactats per diversos experts i que van servir de suport documental i conceptual de l'exposició. La construcció de la Barcelona contemporània va ser analitzada, entre d'altres especialistes, per J.M. Ainaud de Lasarte, Martí Boada, Oriol Bohigas, K.W. Forster, A. Serratosà i Dietmar Steiner.

«GRUP R. UNA REVISIÓ DE LA MODERNITAT, 1951-1961» VA RETRE HOMENATGE A UN COL·LECTIU CAPDAVANTER

DUES GENERACIONS PER A UNA NOVA ARQUITECTURA

El 21 d'agost de 1951 es va fundar a Barcelona el Grup R, que es va convertir en l'eix fonamental de l'arquitectura dels anys cinquanta a Barcelona. El CCCB va mostrar de l'11 de gener al 31 d'agost l'exposició «Grup R. Una revisió de la modernitat (1951-1961)», amb materials de dues de les quatre exposicions que va organitzar el grup. Les mostres que es reproduïen són la primera, organitzada l'any 1952, i la quarta i darrera, celebrada l'any 1958.

L'objectiu de l'exposició no era només reproduir els materials sinó aconseguir apropar el visitant a l'atmosfera i el moment concret en què el Grup R va començar a donar les primeres passes.

El Grup R és fruit de l'associació de dues generacions d'arquitectes catalans, uns contemporanis de la Segona República i titulats a la dècada dels anys quaranta (Josep Pratmarsó, J.A. Coderch, Manuel Valls, Antoni Moragas Gallisà, Joaquim Gili, Josep M. Sostres, Francesc Bassó i Josep Antoni Balcells), i uns altres, més joves, que obtenen el títol al principi dels cinquanta (Oriol Bohigas, Josep Martorell, Guillermo Giráldez, Manuel Ribas, Pau Monguio i Francesc Vayreda).

L'ARQUITECTURA MODERNA ENFRONT L'ACADEMICISME

El Grup R va enarborar per bandera una arquitectura moderna com a alternativa a l'academicisme imperant, i va ser capdavanter en la integració de l'arquitectura local en el panorama internacional. Demanaven també poder introduir condicions estètiques als seus projectes.

A «Grup R. Una revisió de la modernitat (1951-1961)» es van recrear materialment la primera i darrera exposicions del Grup. La que va iniciar la seva trajectòria es va celebrar el 1952 a les Galeries Laietanes i consistia en un vestibul amb grans plafons en què es presentaven exemples d'arquitectura catalana, des del gòtic fins al Modernisme.

La quarta exposició va tenir lloc l'any 1958. Es van exposar quaranta-cinc projectes de temàtica molt diversa (unifamiliars, locals industrials, parròquies, edificis docents), i hi van participar arquitectes madrilenys no inscrits al Grup. Tancaven l'exposició altres disciplines plàstiques: escultures de Subirachs, fotografies de Català-Roca.

MÚSICA A PROPÒSIT DEL GRUP R

La formació Barcelona 216 es va sumar als actes paral·lels organitzats a l'entorn de l'exposició sobre el Grup R. Els dies 31 de maig i 1 de juny, es van fer dos concerts amb obres de Hans Werner Henze, Luciano Berio, Josep Soler, Karlheinz Stockhausen i Joan Stockhausen. L'objectiu era trobar un equivalent musical a allò que va representar per a l'arquitectura el Grup R.

Crèdits

Comissariat
ELVIRA MALUQUER
CARME RODRÍGUEZ
JORGE TORRES

Coordinació
TERESA ANGLES

Disseny de muntatge
JORGE TORRES
FERNANDO MARZA

Muntatge
JAUME SOBREGRAU
ANTONI TURÍOS

El catàleg de l'exposició fa un repàs a la història i l'activitat pública del Grup R, i el situa en el moment històric en què es va formar. A més, es dediquen articles específics a vuit dels arquitectes que van integrar-lo: Antoni de Moragas, J.M. Sostres, Josep Pratmarsó, M. Ribas Piera, J.A. Balcells, Joaquim Gili, Francesc Bassó i Guillermo Giráldez.

«LES CASES DE L'ÀNIMA (5500 AC-300 DC)» VA EXHIBIR LES PRIMERES MAQUETES DE LA HISTÒRIA

LES CASES MÀGIQUES DE L'ANTIGUITAT

El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona va presentar del 16 de gener al 15 de juny l'exposició «Les cases de l'ànima (5500 aC - 300 dC)» en la qual es van mostrar prop d'un centenar de peces, procedents de 37 institucions d'arreu del món, gairebé totes elles originals. L'interès de l'exposició era doble: per una banda, el coneixement de l'arquitectura de civilitzacions antigues i, per una altra, la descoberta de l'ús màgic que es donava a aquestes construccions arquitectòniques.

La col·lecció de maquetes exposades al CCCB formaven part del culte als morts i als déus: es dipositaven en tombes, santuaris o en els fonaments de les cases, sempre per donar acollida o preservar d'alguna manera l'ànima dels difunts.

UN TEMA INÈDIT AMB OBRES MAI EXPOSADES

Els objectes exposats havien pertangut a les quatre grans cultures arcaiques d'Occident i de l'Orient Mitjà, anteriors a Roma i a l'aparició del cristianisme: Mesopotàmia, Egipte, Creta, Grècia i la magna Grècia arcaica i, finalment, Etrúria i la Roma republicana. El conjunt de les peces, la majoria de les quals no havien estat mai exposades, proposaven un recorregut per un tema gairebé inèdit fins fa poc i que posava de manifest l'abast i la diversitat de la representació arquitectònica a l'antiguitat. La confrontació visual d'arquitectures de diferents cultures permetia intuir que aquests models van recórrer a esquemes i tipologies similars.

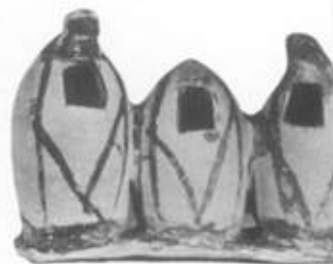
«Les cases de l'ànima» va concentrar esforços en mostrar peces i documents relatius a tres tipus d'arquitectura que corresponen a la divisió comuna de les societats de les cultures indoeuropees:

- Arquitectura civil, pública i privada. Inclou teatres, modestos habitatges anònims, complexos cases-altar de diversos pisos i tallers d'artesans, entre d'altres models.
- Arquitectura militar. Torres i castells fortificats van ser els exponents més clars.
- Arquitectura religiosa. Santuaris, capelles, temples i recintes sagrats.

UN SEMINARI TEORITZÀ L'ARQUITECTURA DELS AVANTPASSATS

Del 9 al 17 d'abril es va realitzar al CCCB el seminari «Les primeres maquetes de la Història: Orient Mitjà, Egipte, Grècia i Roma (5500 aC - 300 dC)» que dirigit per Pedro Azara —comissari alhora de l'exposició— va comptar amb la participació com a ponents del mateix Azara, Jean-Jacques Wunenburger, Jean Margueron, Béatrice Müller, Lothar Haselberger i Ricard Mar.

Crèdits

Comissariat
PEDRO AZARA

Coordinació
EVA GIMENO
IMMA MORA

Disseny del muntatge
PEDRO AZARA
CARLES GURI
CAROLINA CASAJOGANA

Muntatge
CROQUIS

El catàleg de l'exposició es dividia en dos apartats. El primer «Història de les maquetes» recull les aportacions teòriques de més de vint especialistes, a l'entorn de les maquetes arquitectòniques i les seves funcions en les civilitzacions antigues presents a l'exposició: Egipte, Mesopotàmia, Grècia i Roma. El segon apartat correspon a la catalogació de les peces exposades, amb una descripció física detallada (datació, material, dimensions, procedència) i un extens comentari.

CASES ÀNIMA

LA VIDA DESPRÉS DE LA MORT EN QUATRE CIVILITZACIONS ANTIGUES

EGIPTE: LA CASA DE L'ÀNIMA

L'apreci que tenien els egipcis a la vida terrenal es perllongava fins a la mort. Des del naixement, es preparaven perquè la mort no els sorprendés. Així, per modest que fos el difunt, era enterrat amb dobles de la seva família i dels seus servents. A més, entre el parament funerari destacaven unes maquetes fetes de fang —que rebien el nom de cases de l'ànima— que servien perquè els esperits, convertits en estels, es retessin a trenc d'alba.

MESOPOTÀMIA: TORRES DE BABEL

L'orografia de Mesopotàmia no recordava pas el paradís bíblic: una terra en mig de muntanyes escarpades des d'on descendien de manera incessant tribus bàrbares. Els imperis sumeri, babilònic i assiri s'ensorraren en poc temps i ciutats tan enlluernadores com Babilònia van acabar abandonades després d'incomptables saquejos. La vida, així, s'igualava amb la mort anguniosa i l'arquitectura mesopotàmica estava marcada per una verticalitat extrema, com si intentés escapar de la terra. Les maquetes mostrades a l'exposició donaven fe d'aquest model: torres imponents d'una desena de pisos serien el precedent de l'arquitectura actual del lemen.

CRETA I GRÈCIA: LA CIUTAT DE TOTHOM

Els grecs van saber civilitzar la terra, malgrat les adversitats del clima i d'un constant estat de guerra. Conscients que després de la mort no hi havia res, van voler protegir la seva vida terrestre amb cases particulars que servien per al gaudi diari. La distribució de les ciutats es feia al voltant de l'àgora, una plaça rectangular envoltada d'edificis civils. A Grècia, els arquitectes que es presentaven als concursos públics havien d'exposar les seves maquetes de fusta davant l'assemblea de la ciutat. Per primera vegada, l'arquitectura esdevenia una feina dels homes i no pas dels déus.

ETRÚRIA I ROMA: LA CABANA DE RÒMUL

El poble romà era religiós fins a la superstició. D'aquesta manera tota l'arquitectura s'encaminava a venerar els déus i alhora mostrar la grandesa de l'imperi. Arquitectura monumental que sintetitzava la modèlica proporció humana grega i la divina il·luminació oriental.

«LES LISBOES DE PESSOA» VA EXPOSAR-SE TAMBÉ A LISBOA I FRANKFURT

LA LISBOA REAL I IMAGINÀRIA
DE FERNANDO PESSOA

La relació literària que Fernando Pessoa va establir amb Lisboa és la columna vertebral de l'exposició que el CCCB va mostrar del 19 de febrer a l'1 de juny. Mostra germana de la reconeguda «El Dublín de James Joyce» (1995), totes dues formen part del projecte «Les ciutats i els seus escriptors», un cicle que volia endinsar el visitant en les transferències entre escriptor i ciutat i recrear una atmosfera literària i no pas fer, només, una reproducció estètica d'una ciutat. Es tracta de veure Lisboa, en aquest cas, amb els mateixos ulls que la veia Pessoa.

L'ambiciós projecte, dirigit per Juan Insúa, mostrarà durant els propers anys les següents exposicions, totes elles protagonitzades per escriptors que van establir una relació crítica i apassionada amb la seva ciutat: la Nova York de John Dos Passos, la Praga de Kafka, el Tànger de Paul Bowles, el Londres de Conan Doyle, el Buenos Aires de Borges, el Moscou de Bulgàkov, la Viena de Karl Kraus i la Baltimore de Poe.

UN ESPAI DE CONEIXEMENT I PLAER LITERARI

Amb «Les Lisboes de Pessoa», el visitant tenia l'oportunitat de ficar-se dins la pell de l'escriptor i reviu l'època i el lloc per on va passar i viure l'escriptor. En paraules del seu comissari, Juan Insúa, «la notable diversitat pessoana permet d'elaborar una ficció que potencii el joc entre els heterònims i Lisboa. Perquè, si bé és cert que hi ha material abundant sobre la vida i l'obra de Pessoa, i sobre la seva geografia urbana més tòpica, no és gens freqüent una interpretació poètica i filosòfica de l'espai (urbà) on té lloc el *drama em gente*».

Totes les exposicions del cicle, i aquesta també, proposen un viatge a través d'impactes sensorials en la posada en escena que impliquin i embolcallin el visitant. El component audiovisual és, doncs, clau en aquest aspecte, juntament amb el mobiliari purament pessoà: la calaixera alta on va escriure «El guardià de ramats», la biblioteca o el bagul on acumulava els manuscrits han esdevingut fetixes en la mitologia que envolta l'autor.

EL PESSOA MÉS REAL: MANUSCRITS ORIGINALS

Entre el material documental que es va exposar cal destacar els manuscrits inèdits d'«Espólito», cedits excepcionalment per la Biblioteca Nacional de Lisboa, i la col·lecció de revistes de l'època Vilhena de Carvalho, que aplega publicacions que inclouen diversos escrits de Pessoa. El material també incloïa llibres de la seva biblioteca personal, que ens mostren les influències rebudes i els seus gustos literaris i objectes diversos, com ara ulleres, broquets, certificat d'estudis de la High School de Durban, a més d'una col·lecció de fotografies del poeta i la seva ciutat.

Crèdits

Comissari
JUAN INSÚA

Disseny del muntatge
DANIEL FREIXAS
PEP ANGLI
LALI GONZÁLEZ

Coordinació i documentació
ARIANA BERTRAND

Producció del muntatge
CROQUIS

Guió dels audiovisuals
JUAN INSÚA

Realització dels audiovisuals
MARIONA OMEDES

El catàleg de «Les Lisboes de Pessoa» parteix dels set apartats de l'exposició i en reproduïx nombrosos materials originals, amb una disposició gràfica diferent per a cada apartat. Es completa amb una cronologia de Fernando Pessoa i articles de sis especialistes pessoans: T. Rita Lopes, J. Sala-Sanahuja, M.J. de Lancaster, J.A. França, P. Gómez Bedate i Lima de Freitas.

SET PARADES A LA LISBOA PESSOANA

1. L'ALDEA PAGANA

Alberto Caeiro da Silva (1889-1915) neix i mor a Lisboa, però viu tota la seva vida en una petita finca situada a Ribatejo. Poeta de la natura i, per tant, antiurbà, és el personatge del *drama em gente* alié a la cultura de la metròpoli, allunyat del brogit mundanal.

2. L'URBS FUTURISTA

A l'aldea gairebé virginal de Caeiro s'oposa la metròpoli furiosa i febril que apareix en les odes d'Alvaro de Campos (1890-1935). Campos és l'enginyer dolgut que canta la pluralitat violenta de les sensacions modernes.

3. EL FINGIDOR DE LISBOA

Fernando Antonio Nogueira Pessoa neix el 13 de juny de 1888 al quart pis d'una casa del Largo de Sao Carlos, una placeta situada al turó occidental de Sao Francisco, al barri de Chiado. Davant de la casa hi ha el teatre de Sao Carlos, dedicat principalment a l'òpera. I, darrere, una mica més avall, l'elegant església dels Màrtirs. L'emplaçament va resultar significatiu per a una ànima que s'havia de preocupar per totes les esglésies sense arribar a pertànyer a cap. I que, insatisfeta amb el teatre de l'època, havia de crear un teatre propi (estàtic) i un drama que en comptes d'actes tindria poemes.

4. EL CINQUÈ IMPERI I LA POLIS ARISTOCRÀTICA

Fernando Pessoa comença la seva carrera literària profetitzant l'aparició del poeta suprem de la raça portuguesa. I la culmina amb un llibre lírico-epic on fa apologia del seu poble i de la divina missió que li ha estat reservada.

El mite al voltant de la figura de Sebastià, el jove rei portuguès derrotat a la plana d'Alcazarquivir (Marroc) és un dels pilars enigmàtics de l'obra pessoana.

5. CARRERS DEL DESFICI

El contrast amb la ciutat mítica, nostàlgica de l'Imperi, cal cercar-lo en la geografia desolada que es desplega a la Baixa lisboeta. A les ribes d'aquesta illa urbana viu i treballa el semiheterònim Bernardo Soares, ajudant de comptable en una empresa d'importació i exportació de teixits. Soares és el naufrag d'una travessia invisible. De totes les Lisboes somiades, recreades o fingides per Pessoa, aquesta és, potser, la més reeixida. La vida urbana moderna hi és captada amb tota la magnitud del seu revers. És la ciutat dels solitaris, dels perdedors, dels dissidents espirituals incapaços de cap acció.

6. LA CIUTAT OCULTA

No hi ha cap travessia completa per l'univers de Fernando Pessoa si no s'assumeix la influència que l'esoterisme ha exercit sobre la seva vida i la seva obra. L'autor d'«Iniciació» va passar més d'una temporada als reialmes del símbol i l'al·legoria.

N'hi ha prou amb una breu incursió en les seves activitats esotèriques per admetre la diversitat dels seus interessos en aquest àmbit. Pessoa va traduir al portuguès els principals autors teosòfics, com ara Helena Blavatsky, Annie Besant o C.W. Leadbeater.

7. L'ALEPH LISBOETA

És el nucli de l'exposició, el centre del gran joc, el vòrtex on cal anar a trobar la clau del drama heterònim. Si els cercles anteriors reflecteixen la visió de cada heterònim, l'últim espai presenta exteriorment una proliferació de totes les màscares i, interiorment, és l'accés a un objecte en què es reuneixen tots els punts de l'univers pessoà. Aquest Aleph està simbolitzat pel cèlebre bagul on el poeta acumulava els seus escrits, i que ha esdevingut d'ençà de la seva mort font de múltiples sorpreses.

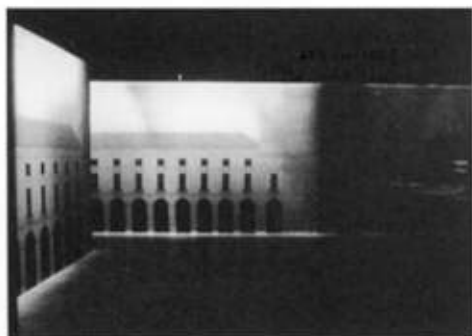

CONFERÈNCIES, GASTRONOMIA, FADOS, VIATGES...

«Les Lisboaes de Pessoa» va generar una gran quantitat d'actes paral·lels. El dia 1 de juny, com a cloenda de l'exposició, va tenir lloc la Nit del Fado.

Així mateix, el CCCB també va organitzar un viatge a les Lisboaes que es mostraven a l'exposició i un cicle de conferències en el qual van intervenir, entre d'altres: José Ángel Cilleruelo («Es naturaleza: vida de ciudad en Fernando Pessoa»), Joaquim Sala-Sanahuja («Lisboa transfigurada: retòrica de la ciudad pessoana»).

Durant quinze dies, els visitants que ho van desitjar van poder degustar una sèrie de menús portuguesos oferts al restaurant Metròpoli del CCCB.

TEATRE I CINEMA, DUES NOVES MIRADES A PESSOA

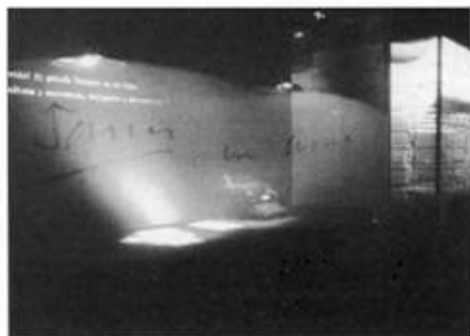
Un cicle de cinema i un altre de teatre van arrodonir les activitats paral·leles entorn l'exposició. En total es van projectar 10 cintes i es van representar dues obres de teatre.

CINEMA

- «Mar Português», de Paulo Cardoso (1991). Curtmetratge.
- «La Caja», de Manoel de Oliveira (1983). Llargmetratge.
- «La imaginació desperta (Un viatge de Bernardo Soares)», de Raül Rodríguez (1988). Curtmetratge.
- «Conversa acabada», de Joao Botelho (1980). Llargmetratge.
- «Fernando Pessoa. O teatro do Ser», de Teresa Rita López (1994). Curtmetratge.
- «Lisboa Story», de Wim Wenders (1994). Llargmetratge.
- «Fernando Pessoa. Le Voyageur Immobile», d'Isabel Calpe (1995). Curtmetratge.
- «Recuerdos de la casa amarilla», de Joao Cesar Monteiro (1989). Llargmetratge.
- «Fado Lusitano», d'Abi Feijo (1995). Curtmetratge.
- «Defensa Pereira», de Roberto Faenza (1995). Llargmetratge.

TEATRE

- «Demanen al senyor Pirandello al telèfon», d'Antonio Tabucchi. Lectura dramatitzada a càrrec de Jordi Godall.
- «El mariner». Drama estàtic en un acte, de Fernando Pessoa. Lectura dramatitzada, a càrrec de Mercè Pons, Àngels Bassas i Mercè Anglès. Direcció: Moisès Maicas.

L'exposició sobre Pessoa es va exhibir a Lisboa entre el 3 de juliol i el 31 d'agost de 1997 i, posteriorment, a Frankfurt, on va representar Portugal a la Fira Internacional del Llibre.

CENT ANYS DE SINTONIES I DISTÀNCIES A «BARCELONA-MADRID. 1898-1998»

HISTÒRIA DE LA RELACIÓ DE DUES CAPITALITATS

Del 23 de setembre de 1997 al 22 de febrer de 1998, el CCCB va mostrar l'exposició «Barcelona Madrid. Sintonies i distàncies. 1898-1998», una monumental visió del que ha estat la relació entre les dues ciutats des de finals del segle passat fins a l'actualitat, analitzant en cada període les concordances i diferències que han existit.

Amb una superfície de 1.300 m², l'exposició, coproduïda pel CCCB i la Comunitat de Madrid, va mostrar, també, l'evolució de les arts en les dues ciutats, fent un especial èmfasi en els paral·lelismes, diferències i contrastos que es produeixen en cada un dels períodes en què es dividia l'exposició. A més, prevaluia sempre l'objectiu d'aportar al visitant coneixements per a la reflexió sobre la interrelació de les dues capitals culturals de l'estat.

La visió d'aquesta relació s'ha aconseguit a través de 7 audiovisuals i dos punts d'audició, a més de 300 obres (pintura, escultura, fotografia, manuscrits, plànols i maquetes) de les quals 141 eren pintures, dibuixos i obra gràfica original, 24 escultures, 46 documents originals, 35 fotografies d'arquitectura, 40 reproduccions fotogràfiques i 2 fotomuntatges.

LA CONTRAPOSICIÓ BARCELONA-MADRID. A DEBAT

L'exposició va anar acompanyada d'un cicle de conferències i debats que, a través d'aportacions creuades dels conferencians ajudaven a comprendre una realitat rica i contraposada de les dues ciutats interrelacionades. En total van ser onze jornades:

- Sociologia cultural, amb Miquel Porta Perales i Enrique Gil i Calvo.
- Idees d'Espanya, amb Xavier Rubert de Ventós i César Alonso de los Rios.
- Indústries de la cultura, amb Lluís Bonet i Andrés Vicente Gómez.
- Dos climes polítics, amb Baltasar Porcel i Javier Pradera.
- Literatures, amb Pere Gimferrer i Lluís Carandell.
- Visió estètica, amb Lourdes Cirlot i José Jiménez.
- La premsa, amb Jesús Ceberio, Antonio Franco i Juan Tapia.

- Tertúlies i climes, amb Iñaki Gabilondo, Josep Cuní i Antoni Bassas.
- Política a començaments de segle, amb Jordi Casassas i Javier Tusell.
- Models de ciutat, amb Oriol Bohigas i Ricardo Aroca.
- Barcelona-Madrid: una visió política, amb Alberto Ruíz Gallardón.

Visita dels intel·lectuals castellans al Museu Cau Ferrat de Sitges (1930).

Crèdits

Comissari
XAVIER BRU DE SALA

Comissaris adjunts
JAVIER TUSELL
MARTÍ PERAN

Disseny de l'exposició
LLUÍS PAU
MARTORELL-BOHIGAS-MACKAY

Audiovisuals
CCCB
ANTONI MERCADER

Les relacions entre Madrid i Barcelona al llarg d'un segle s'analitzen amb detall en el catàleg de l'exposició. Una primera part situa els fets en cinc períodes que en són el marc històric. La segona part complementa clarament l'exposició, amb la confrontació dels papers de Barcelona i Madrid en l'art, la literatura i l'arquitectura. Finalment, la tercera part recull diverses aportacions que il·luminen un àmbit determinat: el cine, la premsa satírica, el franquisme, etc.

L'ARQUITECTURA, LA IDEOLOGIA... DOS PENSAMENTS

L'exposició es va articular, bàsicament, a l'entorn de tres plans: l'artístic, l'ideològic i l'espacial.

■ **Artístic.** Els punts de relació entre les dues ciutats s'evidencien en cadascuna de les disciplines artístiques —les arts plàstiques, la música, l'arquitectura, el cinema, la poesia, la narrativa—, centrada en les obres i els seus autors. S'hi van mostrar, també, els diferents ritmes d'incorporació a la modernitat.

■ **Ideològic.** El debat en aquest camp manté una certa continuïtat al llarg de tot el segle. El diàleg s'ha produït fruit de les fortes tensions sobre la interpretació de la realitat i els projectes de configuració de Catalunya i Espanya.

■ **Espacial.** L'arquitectura, l'urbanisme i les formes de concebre i viure l'entorn són motiu d'una especial atenció a l'exposició. Les formes d'una ciutat són el reflex de la seva evolució cultural.

DUES CIUTATS A TRAVÈS DEL CINEMA

Quatre sessions de cinema amb cintes dels anys seixanta, seguides d'un col·loqui, van voler destriar les similituds i diferències dels dos centres importants de producció cinematogràfica de l'estat. El cicle, dirigit per Ramon Font i coordinat per Angela Martínez, va posar cara a cara el Nuevo Cine Español i la Escuela de Barcelona.

■ «La tía Tula», de Miguel Picazo. El director va assistir al col·loqui posterior.

■ «Noche de vino tinto», de José María Nunes. Posterior col·loqui amb el director.

■ «El buen amor», de Francisco Regueiro. El director va assistir al col·loqui posterior.

■ «Dante no es únicamente severo», de Jacinto Esteva i Joaquim Jordà. Taula rodona amb Basilio Martín Prieto, Esteve Rimbau, Joaquim Jordà, Jordi Balló i Ramon Font, com a moderador.

1898-1914. DE CIUTATS A CAPITALS

«Si Madrid i Barcelona es creen com a capitals en una sorda pugna d'incompatibilitats, el nacionalisme català i l'espanyol (entesos com a nacionalismes moderns) són gairebé coetanis, comparteixen molts mites i sovint es configuren sobre els mateixos referents: d'aquí la dificultat simultània de separar-los per a l'anàlisi i de conciliar-los per a la convivència.»

José-Carlos Mainer

1914-1931. UN ELEMENT DIFERENCIAL: EL FACTOR NACIONAL

«(...) això és un element que diferencia les dinàmiques de Madrid i de Barcelona. A la capital catalana, d'una trentena d'anys ençà el catalanisme havia pretès sintetitzar l'acció cultural i la intervenció política i electoral doctrinalment més positiva. (...) Això va singularitzar l'actuació de bona part de la intel·lectualitat catalana, i en una certa manera la distància de la dels seus coetanis madrilenys.»

Jordi Casassas

1931-1939. LA REPÚBLICA I LA GUERRA

«Tant a Madrid com a Barcelona, el desbordament popular va sorprendre tothom. Després, amb més perspectiva, es va poder comprovar que Primo de Rivera havia tingut la virtut de desmantellar el vell sistema caciquista polític i d'interessos. I el sistema monàrquic no va poder resistir l'empenta d'unes simples eleccions municipals.»

Jordi Casassas

1975-1998. CAPITALS CULTURALS DE L'ESTAT

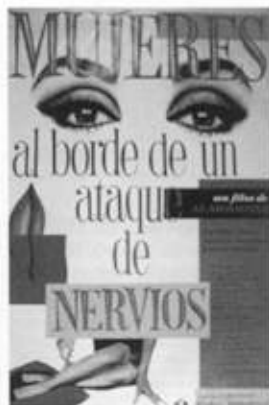
«En la realitat dels darrers quinze anys, Madrid i Barcelona han materialitzat dos enunciats polítics diferents: el govern central ha jugat a fer de Madrid la capital cultural de l'Estat; el govern autonòmic ha jugat a construir la cultura d'una nació contra la seva pròpia capital cultural.»

Ferran Mascarell

1939-1975. EL LLARG PERÍODE FRANQUISTA

«(...) el final de la guerra civil va significar, per obra i gràcia dels vencedors, una voluntat decidida de ruptura amb el passat (...). D'aquesta ruptura, en va néixer un grau d'incomprensió molt superior al que hi havia fins aleshores, les conseqüències últimes de la qual, amb derivacions posteriors tot i les aparents reconciliacions, encara vivim a hores d'ara.»

Javier Tusell

«GEORGE GROSZ. ELS ANYS DE BERLÍN» VA MOSTRAR TOTES LES FACETES D'UN ARTISTA COMPROMÈS

GROSZ A BERLÍN: LA SÀTIRA DE L'ART

«George Grosz. Els anys de Berlín» presenta l'activitat d'un dels artistes més importants de la primera meitat d'aquest segle durant els anys viscuts a Berlín (1893-1933), en una selecció d'obres feta per Ralph Jentsch, comissari de l'exposició i autor del catàleg que acompanya la mostra, un autèntic especialista en art alemany d'aquest període, principalment del moviment expressionista.

L'exposició, organitzada pel CCCB conjuntament amb la Peggy Guggenheim Collection de Venècia i el Museu Thyssen Bornemisza de Madrid, inclou una selecció de vint olis, un centenar d'obres sobre paper i diversos llibres d'apunts, llibres il·lustrats i portafolis, procedents de diversos museus i col·leccions. Tot el material ajuda a transmetre la diversitat i profunditat de l'art de Grosz en la seva etapa berlinesa.

UN PERIPLE VITAL I CREATIU EN TRES ETAPES

Grosz es va traslladar a Nova York el gener de 1933, just unes setmanes abans de l'arribada de Hitler al poder. Tant en la seva etapa berlinesa com en l'americana, l'artista va saber interpretar els signes del seu temps amb increïble claredat. Amb tot, la seva obra no va ser només un fidel retrat de la realitat, sinó que es va convertir en un advertiment de la catàstrofe que ja es perfilava.

L'exposició que va repassar els anys de Grosz a Berlín a través de tres etapes va permetre entreveure les diferents arestes que Grosz guardava dintre seu: el pintor i dibuixant, el dadà que escarnia els rectes ciutadans, el dandy que observava críticament la gent i el Grosz ple d'odi que començava a utilitzar el seu art com una arma.

Crèdits
Comissari
RALPH JENTSCH

Coordinadora
IMMA MORA

Disseny
ALBERT GARCIA ESPUICHE
OLGA SUBIRÓS

Registre i conservació
SERVEI DE CONSERVACIÓ DEL CCCB
IRENE CIVIL

El catàleg de l'exposició és il·lustrat amb més de quatre-centes obres de George Grosz, totes elles corresponents als quaranta anys en què va viure a Berlín. El magnífic text introductor de Ralph Jentsch i les abundants notes a les imatges converteixen el catàleg en una obra de referència per al coneixement de Grosz, un artista que va retratat, des de la sàtira social més compromesa i punyent, la societat que va fer possible l'ascens d'Adolf Hitler al poder.

GROSZ

Exposicions

TRES ETAPES CREATIVES, UNA SOLA MIRADA CRÍTICA

1893-1918. FINS AL FINAL DE LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL

En aquesta primera part es mostra els començaments de Grosz com a caricaturista i la seva participació a la Primera Guerra Mundial. La frustració que li va produir la guerra el va portar a evolucionar cap a un estil molt més personal.

1919-1927. ELS ANYS D'ATAC I DE DEFENSA

Les caricatures punyents amb què ataca sense concessions els militars i els soldats prussians de totes les graduacions porten Grosz al seu primer judici per difamació. Més tard, Malik-Verlag li publica dibuix rere dibuix, en llibres o carpetes amb títols molt provocatius en què retrata i denuncia la immoralitat, el vici i la dissolució de l'època. El llibre «Ecce homo» provoca el segon judici per «distribució d'obres obscenes». Ja el 1921, l'artista s'adona que ha començat una nova era i comença a desenvolupar un nou estil.

1927-1933. DES DE FINAL DELS ANYS 20 FINS AL TRASLLAT A NOVA YORK

Grosz es cansa de la vida urbana a Berlín i de la lluita de poder cada cop més oberta entre la dreta i l'esquerra. Conscient que el seu temps a Alemanya s'esgota i que, amb el nazisme emergent, la seva vida corre perill, decideix emigrar a Nova York. Això li permet salvar la vida perquè poques setmanes després Hitler arriba al poder.

EL MUNTATGE DE «EL MÓN SECRET DE BUÑUEL» RECREAVA LES GRANS OBSESSIIONS DEL CINEASTA

EL BUÑUEL MÉS DESCONEGUT

L'exposició «El món secret de Luis Buñuel» (del 16 de juliol al 21 de desembre) proposava endinsar-se en les principals obsessions del director aragonès, revelant els aspectes més implacables i alhora menys coneguts del seu univers. L'origen de l'exposició es troba en la col·lecció personal de Luis Gasca que el 1977, quan era director del Festival Internacional de Cine de San Sebastián, va oferir un homenatge a Buñuel, en què va participar el director i algun dels actors de les seves pel·lícules. Buñuel li va oferir nombroses fotografies de la seva col·lecció particular, que Gasca ha anat augmentant al llarg del temps.

DES DEL SURREALISME FINS A L'EROTISME: TOT BUÑUEL

L'exposició va ser concebuda per ser un recorregut pels principals temes i obsessions de Luis Buñuel. El surrealisme, la mort, l'erotisme, la religió i les classes socials han estat elements recurrents en la filmografia i el pensament del director aragonès. Tot plegat es va posar a l'abast del visitant a través d'un valuós material: 150 fotografies de la col·lecció particular de Luis Gasca, d'entre 1929 i 1977; una selecció de cartes inèdites que Buñuel va enviar a Ricardo Muñoz Suay comentant-li diversos aspectes dels rodatges d'algunes de les seves pel·lícules; cartells de la seva filmografia; textos poc difosos dels seus començaments com a escriptor i una sèrie d'audiovisuals inèdits. Tots aquests elements s'acompanyaven d'una escenografia que ajudava a situar l'especial simbologia iconogràfica de Buñuel.

BUÑUEL CINEMATGRÀFIC

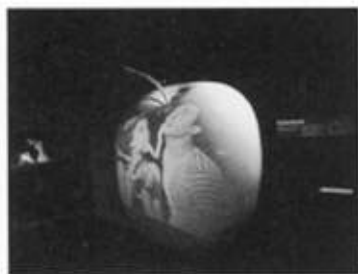
Una part important de l'exposició era dedicada als audiovisuals i a les projeccions cinematogràfiques. Cal destacar la projecció de dues cintes, «Buñuel» i «El naufragi de la calle Providencia».

■ «Buñuel» és un documental realitzat per Manuel Huerca i Juan Bufill, coproduït per Arsenal, Festival de Cinema de Barcelona i Ovideo TV l'any 1988, el qual va obtenir el Primer Premi de la Biennial Europea per la Conservació del Patrimoni Cultural. El muntatge, que té una durada de 55 minuts, presenta entrevistes a personatges molt propers a Buñuel (Fernando Rey, Paco Rabal, Silvia Pinal, Carlos Saura i Ricardo Muñoz Suay, entre d'altres), amb seqüències de pel·lícules del director.

■ «El naufragi de la calle Providencia», d'Arturo Ripstein i Rafael Castanedo, realitzat a Mèxic el 1971 i restaurat per la Filmoteca de la Generalitat Valenciana, era totalment inèdit per al públic espanyol, i conté imatges de Buñuel amb els seus amics a reunions i tertúlies. El documental retrata, també, l'interior i l'exterior de la casa de Buñuel a la ciutat de Mèxic.

L'exposició es va acompanyar de tres sessions cinematogràfiques en què es van poder veure les següents cintes:

- «Santa Sevilla. A Lorca», de Julián Álvarez. Curtmetratge.
- «Belle de Jour», de Luis Buñuel. Llargmetratge.
- «El último suspiro. A Buñuel», de Julián Álvarez. Curtmetratge.
- «Simón del desierto», de Luis Buñuel. Llargmetratge.
- «La danza de la muerte. A Dalí», de Julián Álvarez. Curtmetratge.
- «Tristana», de Luis Buñuel. Llargmetratge.

Crèdits

Comissariat
DEPARTAMENT DE RECERCA I EXPOSICIONS DEL CCCB, AMB L'ASSESSORAMENT DE LUIS GASCA

Organització de l'exposició
CCCB
DIORAMA

Disseny de l'espai
PERE BOHIGAS
OLGA SUBIRÓS

Construcció del muntatge
MEDIAPARK

Encapçalat per textos de Luis Gasca, Ricardo Muñoz Suay i José Luis Guarnier, el catàleg de l'exposició és, sobretot, un recull de fotografies realitzades durant els rodatges i de fotogrames de les pel·lícules de Buñuel. El seu toc surrealista, fetitxista i melodramàtic es reconeix fàcilment: l'ull tallat per una navalla, els ases morts sobre pianos, els esplèndids grups de pobres, la presència latent de la mort i el sexe, etc. Els temes característics de Buñuel s'imposen en cada mirada.

«UN JARDÍ D'HIVERN» I «ISÒBARA», DOS ASSAIGS DE NOUS LLENGUATGES EXPOSITIUS

UN JARDÍ AL PATI DE LES DONES

A finals de 1996 el CCCB i l'Institut Municipal Parcs i Jardins de Barcelona van realitzar una instal·lació al Pati de les Dones que recreava un jardí d'hivern extret del paisatge mediterrani. Vista la bona resposta popular les dues entitats van convocar un concurs de projectes per a l'enjardinament temporal del Pati durant l'hivern següent, i es va escollir com a tema: el vent.

La idea pretenia donar un nou contingut a un espai que no solia utilitzar-se durant aquests mesos i obrir les portes del CCCB al col·lectiu de dissenyadors de jardins i paisatgistes.

S'hi van presentar onze propostes i va guanyar el projecte presentat per Marta Capdevila i Eva Serrats. El 23 de desembre, amb l'inici de l'hivern de 1997, es va presentar la instal·lació, que afectava tot el Pati de les Dones. Es tractava d'un sistema de suport per a un jardí penjant: una gran trama de cadenes que creuava el Pati sostenia diverses jardineres enormes, amb altres jardineres com a contrapès penjades a la façana exterior del Centre. Les jardineres quedaven a l'alçada dels vianants i es movien lentament per l'impuls del vent.

ISÒBARA, 20 ANYS DEL BALLET CONTEMPORANI DE BARCELONA

L'exposició «Isòbara», que es va poder veure els mesos de juliol i agost al CCCB, va repassar els 20 anys d'història del Ballet Contemporani de Barcelona. Sis escultures simbolitzaven sis àmbits característics no només de la companyia sinó de la dansa en general.

- Terra sonor. Peça creada a partir d'un espectacle de la companyia, simbolitzava la seva trajectòria.
- Instrument de vent. Descobria els viatges.
- Batuta. Donava idea dels coreògrafs i de les coreografies.
- Calidoscopi. Era una evocació de l'esforç i la tècnica dels ballarins.
- Instrument de llum. Representava les aportacions escenogràfiques, de vestuari, dels jocs de llum i dels equips tècnics.
- Canya de pluja. L'escultura era la recreació d'un instrument primitiu, una referència a la música, els compositors i els intèrprets.

LA RENOVACIÓ DE LA DANSA CONTEMPORÀNIA

El Ballet Contemporani de Barcelona va néixer el 1976 en una època marcada pels canvis. Era un col·lectiu que apostava per la transformació de la dansa i s'acostava a les darreres tendències estrangeres. Es proposava treballar conceptes diferents i trencar radicalment amb els esquemes majestàtics imperants, per explorar vies alternatives que aprofundissin en la renovació tècnica i expressiva de la dansa i arribessin a nous públics, fent servir espais fins aleshores inusuals.

Al cap de vint anys la història del Ballet Contemporani de Barcelona ha transcorregut paral·lela a la de la dansa contemporània feta a Catalunya i destaca pel seu atreviment, qualitat i diversitat.

Crèdits

Direcció artística
JOSÉ MENCHERO

Producció
MARIA ROSAS

Realització
FERRAN CAPELLA
JOSÉ MENCHERO

Direcció
AMÈLIA BOLUDA

CCCB 97

MOTOR DE LA CREACIÓ CONTEMPORÀNIA

SÓNAR 97 ES VA CONSOLIDAR COM EL REFERENT EUROPEU DE LA MÚSICA SINTÈTICA

LA GRAN CITA DEL TECNO, A BARCELONA

Els dies 12, 13 i 14 de juny, el CCCB va ser el catalitzador del 4t Festival internacional de música avançada i art multimèdia, Sónar 97, una trobada que s'ha convertit en el referent europeu de la música sintètica.

Durant tres dies, una frenètica activitat va envair diversos escenaris (l'edifici del CCCB, el pati dels Benefactors, pati de les escultures del MACBA, pavelló poliesportiu de la Mar Bella), amb 6 instal·lacions multimèdia, 5 exposicions gràfiques, 28 concerts i 6 espais temàtics:

- Sónar CCCB
- Sonar Village
- Sonarmàtica
- Chill-out Sónar
- Sónar on-line
- Sónar Club

Gairebé trenta mil espectadors van seguir les activitats del Sónar 97 i més de 1.200 professionals acreditats i 208 artistes donen fe de la consolidació i la volada que el festival ha pres en només quatre edicions.

SÓNAR VILLAGE

El pati dels Benefactors va ser l'escenari de la Fira Discogràfica i Tecnològica en què van participar professionals d'Alemanya, Portugal, Itàlia, França, Suïssa, Regne Unit, Àustria, Bèlgica, Canadà, Dinamarca, Japó, Estats Units i Espanya. Al pati també s'hi va poder veure l'actuació d'artistes i DJ's.

SÓNAR CCCB

Onze concerts, cinc debats, més de deu projeccions i la celebració de En Red O: Simposi de Música Electroacústica d'Espanya van ser les activitats que va acollir diferents espais de l'edifici del CCCB.

SONARMÀTICA

A la planta 1 del CCCB s'hi van programar diferents instal·lacions multimèdia, exposicions gràfiques, demostracions tecnològiques i música, vídeo i CD ROM a la carta.

CHILL-OUT SÓNAR

Aquí s'hi va emplaçar la zona de descans del festival. Grups i artistes van programar música relaxant d'avantguarda.

SÓNAR ON-LINE

Audicions i vídeos en temps real, chats, activitats via XD-SI... van ser només algunes de les activitats que el festival va programar a través d'Internet.

SÓNAR CLUB

Al pavelló poliesportiu de la Mar Bella hi van actuar els artistes més destacats del festival. L'atractiu cartell diari va fer que el recinte quedés petit ja el primer dia.

EL 4T FESTIVAL DE FLAMENC DE CIUTAT VELLA VA PRESENTAR GRANS ARTISTES ACTUALS

UN FESTIVAL QUE CREIX ANY RERE ANY

La quarta edició del Festival de flamenc de Ciutat Vella va comptar amb 32 actuacions i activitats, des de concerts, col·loquis, presentacions de llibres i una exposició de fotografies i poesia. El CCCB, sempre atent a les manifestacions artístiques que tenen lloc al seu entorn ciutadà —en aquest cas Ciutat Vella on el Centre és ubicat— va col·laborar, un any més, en l'organització del festival juntament amb el Taller de Músics i el Centre Cívic Barceloneta.

El festival va comptar aquesta vegada amb tres escenaris: el mateix CCCB, el Centre Cívic Barceloneta i els locals Jazz Si i Los Tarantos, que es van repartir la intensa activitat que es va viure del 27 de maig al 14 de juny.

CINC JORNADES FLAMENQUES AL CCCB

José Miguel Cerro i Antonio El Pipa van obrir el programa del 4t Festival de flamenc de Ciutat Vella al CCCB el dia 27 de maig. El cantaor José Miguel Cerro va sortir a l'escenari acompanyat de Juan Ramón Caro (guitarra) i Manuel Gómez (cajón). Per la seva banda, el ballari Antonio El Pipa, va actuar al costat dels guitarristes José Luis Montón, Antonio Jero i dels cantaors Joselito de Lebrija i Antonio Malena.

El Taller de Compás Flamenco Los Activos va actuar al CCCB el dia 28 de maig en un concert ple de riquesa de timbres i amb una espectacular posada en escena. El mateix dia també van actuar Pepe Motos i Fresquito Caliente.

La tercera col·laboració del Centre i el festival va portar l'actuació de Miquel Toleo Grupo —concert que va servir per presentar el seu primer

treball com a ballari amb grup propi— i la de Pansequito, un cantaor que ha treballat amb la companyia d'Antonio Gades i és considerat un dels grans intèrprets del moment.

El dia 30 de maig el grup Sakai i Aurora Vargas, cantaora de gran personalitat van ser la penúltima cita amb el festival, que va tancar el seu pas pel CCCB el 31 de maig amb Pedro Javier González, guitarrista que ha treballat amb els músics i grups més rellevants del panorama nacional (Joan Manuel Serrat, Toti Soler, El Último de la Fila, Max Sunyer) i el ball de La Tolea.

FLAMENC

EL 4T FESTIVAL DE MÚSIQUES CONTEMPORÀNIES DE BARCELONA VA APOSTAR PER LA DIVERSITAT

LES MÚSIQUES DEL MIL·LENNI QUE ARRIBA

El CCCB, el Macba i el convent i la plaça dels Àngels van capitalitzar els escenaris del 4t Festival de músiques contemporànies de Barcelona que es va fer del 9 d'octubre al 13 de desembre i al qual van assistir 4.637 espectadors, una xifra sensiblement superior a la de l'edició anterior.

El festival, organitzat pel CCCB, el Macba i l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB) es converteix, any rere any, en un espai on es dona cabuda a tot tipus de música actual i es donen les eines necessàries per tal que aquesta es relacioni amb altres arts. Així, els espectacles van anar des del flamenc, el jazz i la música electroacústica fins als sons elèctrics i la dansa.

El festival es va obrir amb una setmana dedicada al desaparegut músic Frank Zappa, paradigma de la diversitat musical i cultural que aquesta programació busca cada any.

LES ACTIVITATS PARAL·LELES: UN SUPLEMENT CULTURAL

Un total de set activitats paral·leles van tenir lloc a les instal·lacions del CCCB:

■ «Frank Zappa Memorial / Projeccions». Tres dies amb projeccions de vídeos i pel·lícules de Frank Zappa i sobre la seva obra. Una aproximació al món de Zappa.

■ «Frank Zappa Memorial / Debats». Amb la participació de Quim Casas, Jordi Turtós, Lulú Martorell i Gaspar Fraga com a ponents.

■ «Músiques d'Eslovènia». Presentació del programa de concert del Trio Viribus Unitis, a càrrec del compositor Domènec Martínez de la Rubia.

■ «Curs Herbert Henck». En col·laboració amb el Goethe Institut de Barcelona. Curs d'anàlisi de piano a càrrec de Herbert Henck. Adreçat a pianistes d'alt nivell.

■ «Eines de creació musical. Curs IV Carles Santos». Impartit per Josep Ruvira, el curs era un acostament al món del músic Carles Santos.

■ Presentació dels tres concerts d'Auryn Quartett, a càrrec de Montserrat Albet.

■ Presentació del concert del quartet de corda i guitarra Boccherini, a càrrec del compositor i catedràtic d'estètica i història de la música, Albert Sardà Pérez-Bufill.

ELS CONCERTS AL CCCB

Dels catorze concerts programats al festival, vuit es van fer al CCCB, concretament a la Sala Hal i a l'Auditori.

■ «Frank Zappa Memorial». Concert de l'Orquestra de Cambra del Teatre Lliure amb una selecció d'obres de Frank Zappa.

■ «Músiques d'Eslovènia». El Trio Viribus Unitis, integrat per Tomas Lorenz (violí), Jorjko Novak (guitarra) i Franc Zibert (acordió), va presentar un ventall molt ampli de la música actual d'Eslovènia.

■ Jean Pierre Dupuy. El pianista francès establert a Catalunya va oferir un concert amb obres que utilitzen el teclat en connexió amb un ordinador.

■ Herbert Henck. Reconegudíssim pianista, aquest intèrpret va tocar obres poc conegudes d'Arnold Schönberg, Josef Matthias Hauer i Hans Otte.

■ «Béla Bartók Quartets». Auryn Quartett és un grup format per joves músics alemanys d'un gran nivell.

■ Copenhagen Classic. Ensemble danès que presentà un programa mixt amb una obra d'encàrrec per al festival, concretament «Hexagrama», de Xavier Benguerel.

■ Agustí Fernández Quartet. El pianista va actuar acompanyat d'Assif Tsahar (saxo tenor), Susie Ibarra (bateria i percussions) i William Parker (contrabaix).

■ Quartet de corda i guitarra Boccherini. Formació d'enorme popularitat fa un temps, el quartet va estrenar dues obres —una de Carlos Cruz de Castro i una altra de Rafael Díaz).

102 ARTISTES VAN TRANSFORMAR DEIXALLES EN CREACIONS AL DRAP-ART'97

LA VESSANT ARTÍSTICA DEL RECICLATGE, DRAP-ART

Els dies 24 i 25 de maig, als recintes oberts del CCCB i el Macba, 102 artistes van reciclar 160 m² de deixalles dins la sorprenent experiència del Drap-Art. Escultors, dissenyadors i artistes plàstics van treballar en directe sobre materials de rebuig que ells van transformar en obres de creació. En els 1.400 m² de taller a l'aire lliure, la creació a partir del reciclatge es va donar la mà amb els tallers per a nens, actuacions de Dj's, de

grups, performances, i actuacions de carrer, en una gran festa que es va cloure amb la venda de les obres creades pels artistes. Els preus anaven de les 25 a les 25.000 pesetes.

La marató és organitzada pel CCCB, l'associació Drap-Art i el Macba i compta amb el suport de l'Institut de Cultura de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona i del Departament de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona.

LA CREATIVITAT A L'ABAST DE L'ESPECTADOR

El procés de creació d'una obra d'art forma part de la privacitat de l'artista i poques vegades és a l'abast dels potencials compradors d'art. Drap-Art va aconseguir desmitificar-ho tot. El visitant no només veia com anava creixent una obra que, poques hores després, era al seu abast si és que estava interessat en la seva adquisició. El mercat de l'art es va convertir en un simple joc d'intercanvi d'experiències.

UN HAPPENING DE 24 HORES AMB 20.000 ESPECTADORS

Drap-Art és un happening de 24 hores de creació sense treva amb un doble objectiu. Per una banda, incentivar la creació a partir de materials que no formen part de la matèria prima de cap taller. Per una altra, cridar l'atenció sobre el problema que suposa l'acumulació de residus per al medi ambient.

Les 24 hores creatives del Drap-Art van atraure 20.000 persones, el triple que l'edició anterior. Així mateix, també, es va doblar la xifra de vendes. La intervenció del públic va ser molt activa. Els més petits van tenir el seu propi taller en què van construir un castell gegantí a partir de caixes de cartó.

EL CCCB VA ACOLLIR LA DANSA DEL FESTIVAL D'ESTIU DE BARCELONA, GREC'97

AL COSTAT DE L'ESPECTACLE BARCELONÍ

Des de la seva creació, el CCCB ha estat present en la programació del gran festival d'espectacles de Barcelona, el Grec. En l'edició de 1997, l'aportació del CCCB es va centrar en la dansa. Per una banda, en la col·laboració en la programació de «Dies de dansa», en què hi van participar diversos espais (parc Güell, piscines Picornell, Maçab, i, per una altra, amb la programació de sis espectacles a les seves instal·lacions.

GREC

«DIES DE DANSA», AL CCCB

«Dies de dansa» conjuga dansa i arquitectura. Ja no només és important l'espectacle sinó on es fa aquest espectacle. Els dies 19 i 20 de juliol, companyies de dansa nacionals i internacionals van ocupar diversos espais urbans per mostrar i intercanviar els seus treballs. En tots els casos es buscava la participació activa del públic. Aquests són els espectacles que es van poder veure al CCCB:

■ «Catorze», de la companyia Fura. L'obra ha estat creada i interpretada per la pròpia companyia.

■ «Taller de Mar Gómez». Hi van participar Daniel Soto, Sandra Mestres, Rocío Celaya, Xavi Martínez, Gisela Grau, Blanca Hernández i Sergio Bustindui.

■ «Taller Álvaro de la Peña». El ballari ha realitzat diverses coreografies, entre elles la del musical «Company» per al Te-

atre Lliure. Ha realitzat diversos cursos i tallers i imparteix classes a l'Institut del Teatre de Barcelona.

■ «Oblivious», de The Phfff! Company. Coreografia i interpretació de Rob Kitsos, Carla Strangenberg y Cyrus Khambatta, amb música de Michelle Kinney.

■ «Generation Hip Hip», de la companyia Käfig, que neix de la fusió d'un grup de ballarins experimentats, ben decidits a treballar per la dansa.

■ «Archipel», de Tayeb Benamara. Coreografia i interpretació: Tayeb Benamara, amb música de Arvo Pärt.

■ Barcelona Addictos. Integrants: Aire, Frank, Muela i Kapi. Dansa agressiva i acrobàtica.

■ Nit de la improvisació. En la vetllada l'Orquestra del Caos i La Porta (col·lectiu de dansa) van presentar l'espectacle «La Sopa». Seguidament, improvisació col·lectiva i projecció del reportatge «Faire Kifer les Angles», de Jean Pierre Thorn sobre el hip-hop a França.

DANSA A L'ENTORN DEL PATI DE LES DONES

La col·laboració del Grec amb el CCCB va donar, també, com a fruit una programació paral·lela d'espectacles de dansa contemporània, àmplia i diversa.

■ «W.C.», de la companyia Búbulus. Un recorregut pel món submari del lavabo. Quatre ballarins troben en aquest espai domèstic, quotidià, una intimitat compartida i renovadora.

■ «Travelogue III - All ways six steps», de la companyia Sasha Waltz & Guests. Petites històries que tenen lloc a les habitacions dels hotels.

■ «Allee der Kosmonauten», de la companyia Sasha Waltz & Guests. Un espectacle on es dissectionen l'estil i les condicions de vida d'una cèl·lula familiar en un entorn urbà.

■ «Lucrecia Stop», «Remoli» i «Paisatge amb ombres», de la Tanztheater der Komischen Oper. Coreografies de Cesc Gelabert, Vicente Sáez i Juan Carlos García, respectivament, ballades pels més prestigiosos ballarins alemanys.

■ «Nº 2», de la companyia ***. Treball creat i dirigit per Tiago

Carneiro da Cunha, l'obra és un projecte escènic basat en una dramaturgia recolzada en les imatges projectades i en les accions dels intèrprets que es desenvolupa segons l'estructura del temps musical.

■ «La japonesa o la imposible llegada a Dédalo», de la companyia Danat Dansa. El treball s'inspira en el mite de Dédalo, abandonat en el laberint que ell mateix s'ha construït.

■ «Zèppelin. L'ocupació». La proposta s'adreçava al públic interessant en les propostes més noves i radicals. El CCCB va ser ocupat durant dos dies per exhibir les realitzacions dels grups d'artistes que desenvolupen la seva activitat en l'escena més independent de la ciutat.

PER PRIMERA VEGADA EL FESTIVAL INTERNACIONAL DE CINEMA INDEPENDENT VA ATORGAR PREMIS

UN FESTIVAL RENOVAT I AMB NOVETATS

Del 21 al 29 de novembre va tenir lloc al CCCB i als cinemes Renoir Les Corts, el 4t Festival internacional de cinema independent de Barcelona, l'Alternativa'97, una iniciativa impulsada pel propi CCCB i La Fàbrica de Cinema Alternatiu. Aquesta convocatòria presentava moltes novetats respecte les anteriors. Per exemple, la nova denominació del certamen és Festival internacional de cinema independent de Barcelona en comptes de Festival internacional de cinema alternatiu de Barcelona. El festival incorpora dues seccions oficials noves: cinema d'animació i llargmetratges.

Es van presentar a concurs un total de 600 cintes, de les quals van quedar seleccionades un centenar. Les seccions paral·leles també s'han ampliat fins a 10.

ALTRES PROJECCIONS

Al llarg de 1997 van tenir lloc altres cicles de pel·lícules. A banda dels vinculats a les exposicions del CCCB, cal destacar el Cicle de cinema argentí, amb les pel·lícules «Espabilate amor» d'Eliseo Zubiela i «Sol de otoño» d'Eduardo Mignona.

El 6 de juny es va presentar la pel·lícula «Rwanda-Burundi, paroles contre l'oubli», de Violaine de Villers, dins de la Mostra internacional de films de dones. S'hi mostrava el testimoni de cinc dones tutsis i hutus supervivents al genocidi que van sofrir les poblacions d'aquells països.

ELS PRIMERS PREMIS DE LA HISTÒRIA DEL FESTIVAL

En aquesta edició es van lliurar els primers premis del festival, un a la millor pel·lícula de cada secció oficial.

■ Secció oficial de llargmetratges. Apartat dedicat a la primera o segona obra d'un director. Per primera vegada el festival va comptar amb una secció oficial de llargmetratges. Es van seleccionar un total de 10 pel·lícules provinents d'Espanya, França, Bèlgica, Marroc i Tunísia.

■ Secció oficial de curtmetratges. S'hi van incloure 40 cintes de 14 països de tot el món.

■ Secció oficial de documentals. S'hi inclouen totes les disciplines, escoles, estils i concepcions. Es van seleccionar 19 documentals europeus i americans.

■ Secció oficial d'animació. Una altra secció nova al festival. S'hi van incloure 30 films d'11 països, la majoria europeus, de les més diverses tendències i escoles.

LES 10 SECCIONS PARAL·LELES

■ «Cinema del Magrib: una altra finestra del Mediterrani». Selecció de 4 llargmetratges i 5 curts del Marroc, Algèria i Tunísia.

■ «CineExin». Mostra de la producció de la cooperativa andalusa de directors de cinema d'aquest nom.

■ «Independents de Nova York: simfonia òptica». Selecció de curts underground produïts a Nova York.

■ «Els desconeguts dels coneguts: Estats Units». Curts realitzats per directors nord-americans de talla internacional: Robert Altman, Hal Hartley i Martin Scorsese.

■ «Escoles de cinema». Punt de trobada d'escoles de cinema de diferents països.

■ «Els oblidats». Nova secció dedicada a recuperar l'obra

de directors catalans i espanyols desconeguts pel gran públic.

■ «Première». Estrena de pel·lícules de qualitat artística considerades d'interès.

■ «Realitzadors catalans: panorama actual». Selecció de 13 curts realitzats a Catalunya entre 1996 i 1997.

■ «Retrats: grans directors». Documentals sobre destacats directors.

■ «Underground». Es presenta la pel·lícula canadenca «House of Pain», de Mike Hoolboom, un dels màxims exponents del cinema underground actual.

L'AUDIOVISUAL MÉS ARRISCAT, A LA MOSTRA DE VÍDEO INDEPENDENT & FENÒMENS INTERACTIUS

UNA MOSTRA OBERTA A QUAALSEVOL CRITERI

La Mostra de vídeo independent & fenòmens interactius va celebrar la seva quarta edició de l'1 al 5 de juliol amb novetats respecte a anys anteriors.

La mostra opta sempre per oferir una extensa programació temàtica, sense atendre a criteris de novetat, i amb una voluntat internacional. La mostra es converteix en un espai en què autors de trajectòria i procedència ben diverses es relacionen dintre d'una programació molt interessant, i pretén evidenciar l'enorme potencial de mestissatge estètic que caracteritza al vídeo i els multimèdia: vídeo art, documental independent, apropiacionisme, vídeo performance, vídeo combat... A la mostra es manifesta un discurs audiovisual independent, en un context on la multiplicitat de discursos visuals poques vegades implica una pluralitat real de perspectives.

LA IDENTITAT, FIL CONDUCTOR

El tema de la identitat es va convertir en un dels eixos de la mostra; una identitat abordada des de molts aspectes i clarament il·lustrada en els quatre programes de la «Noche Oscura del Alma»: l'encreuament dels condicionaments socials, els rols sexuals, els sentiments, l'experiència interior, el dolor, la intimitat.

Els monogràfics han estat, també, una part fonamental de la 4a Mostra de vídeo independent & fenòmens interactius. Per primera vegada en la seva història, es van

programar dos monogràfics d'autors: un de dedicat al canadenc Steven Reinke i un altre sobre Joe Gibbons. Així mateix, també es va poder veure una extensió del monogràfic sobre William Borroughs —que es va projectar en la programació regular del Macba— amb obres que van més enllà del camp videogràfic i que ajudaven a endinsar

l'espectador en la gènesi d'una manera d'entendre l'experimentació visual com a crítica radical a la cultura i la societat actuals.

La mostra va incloure dos programes dedicats a la «Televisió Experimental», compilats per Andy Davies, a més de les seccions «Interactius» i «Quicktime Movies».

Es van rebre 560 audiovisuals, dels quals es van seleccionar 86 vídeos i 17 interactius. Es van projectar obres provinents de 15 països, amb una presència destacada d'Estats Units, Espanya i el Regne Unit.

WAM 2000 (ACCIÓ MUNDIAL PER AL MIL·LENNI)

UN CANVI D'ACTITUD PER CONSTRUIR EL 2000

El projecte WAM (World Actions for the Millennium - Acció Mundial per al Mil·lenni) és impulsat per l'associació Comunicacions per al Desenvolupament Humà (CDH) que té com a filosofia posar la revolució de les telecomunicacions al servei de la persona, especialment en tot allò relacionat amb la seva educació i participació en la vida comunitària i la comprensió entre comunitats.

El projecte WAM -que aprofita el simbolisme de l'any 2000 per fomentar canvis d'actitud i compromisos que contribueixin al desenvolupament humà i sostenible per al proper mil·lenni- va tenir el seu acte més destacat el dia 6 d'abril al CCCB. El terra del pati es va convertir en un rellotge gegant, que simbolitzava el compte enrera cap al 2000. Dotze punts d'activitats, organitzats en forma de jocs participatius,

van servir per obrir la reflexió sobre les oportunitats que dóna el canvi de mil·lenni.

Els assistents havien de portar dos objectes, dues imatges o dos pensaments que representessin el que volien deixar enrera en aquest mil·lenni i el que volien mantenir per al següent. Amb aquest material aportat pel públic es van muntar dos grans collages que il·lustren els desitjos i les esperances de futur. Aquesta performance va comptar amb la participació de nombrosos artistes i grups, com La Fura dels Baus, Zush o l'Associació de Circ de Catalunya.

UNA INICIATIVA PRESENT A 80 PAÏSOS

Amb la col·laboració de la Unesco, el projecte WAM és present a 80 països i compta amb el suport de nombroses persones i organitzacions. El projecte treballa en tres direccions:

- El compte endavant. Deu actes participatius, realitzats un diumenge cada 100 dies des del 6 d'abril de 1997 fins

l'any 2000, amb l'objectiu de donar a conèixer el projecte.

- Els regals per al nou mil·lenni. És una plataforma que vol potenciar la realització d'accions concretes que reflecteixin actituds responsables i solidàries per part d'individus, institucions i empreses vers el planeta i els seus habitants.

- Un minut de comunicació universal. Proposta per celebrar l'any 2000 mitjançant una experiència de comunitat global, a través dels mitjans de comunicació.

EL CCCB VA INTEGRAR EN LA SEVA PROGRAMACIÓ LA MÚSICA CLÀSSICA I LA CONTEMPORÀNIA

UNA PROGRAMACIÓ QUE ABARCA TOTES LES FORMES MUSICALS

La programació musical del CCCB ha omplert tots els mesos de 1997 amb concerts, actuacions i propostes diverses. Per bé que la major presència correspon a la música clàssica i contemporània, pràcticament tots els ritmes i totes les formes musicals hi tenen cabuda, tant en activitats impulsades pel propi Centre com per altres entitats ciutadanes.

«AVUIMÚSICA» PORTA 11 CONCERTS AL CCCB

La col·laboració de l'Associació Catalana de Compositors i el CCCB va donar com a fruit el cicle de concerts «Avuimúsica» que va incloure, del 2 d'octubre de 1997 al 7 de maig de 1998, 11 concerts, alguns d'ells inclosos també en el marc del Festival de músiques contemporànies de Barcelona. El cicle va incloure l'actuació del saxo José M. Aparicio, el Trio Viribus Unitis, el pianista Jordi Massó, el Quintet de Vent Zaragoza, el Quartet de Corda i Guitarra Boccherini, la pianista Liliana Maffiote, el Duo Webern, el guitarrista Xavier Coll, la Barcelona Sax Ensemble, el pianista Agustí Fernández, el violinista Cristof Jomer i l'Ensemble Avance.

IX MOSTRA DE MÚSICA CATALANA CONTEMPORÀNIA

Del 15 al 20 de desembre la Mostra va omplir d'activitats i concerts el CCCB. A la tarda van tenir lloc conferències i taules rodones a l'entorn de l'òpera catalana actual, la influència de la llengua en la música catalana, la música electroacústica, el paper de la dona i la música catalana d'aquest segle. Van intervenir-hi estudiosos i compositors d'alt nivell, com A. Sardà, X. Montsalvatge, X. Mestres-Quadreny, J. Guinjoan o J. Soler.

Els concerts es van celebrar a la nit i el repertori va incloure gairebé exclusivament obres de compositors catalans d'aquest segle: Manuel Blancafort, Anna Bofill, Frederic Mompou, etc.

EL CICLE DE L'ORQUESTRA DE CAMBRA CATALANA

Tres concerts de l'Orquestra de Cambra Catalana (OCC) van conformar el cicle de la tardor de 1997 que aquesta formació ofereix cada any. Curiosament el concert de cloenda del cicle «Música XXI» va servir, també, per obrir aquest, un volgut enllaç de dos cicles que, sense donar-los continuïtat vol establir una unió que bé es podria simbolitzar en el CCCB com a nexa d'unió. A banda d'aquest primer concert, el cicle en va tenir dos més, els dies 16 de novembre i 14 de desembre. S'hi van interpretar obres de Falla, Bach i Montsalvatge, entre d'altres. El darrer concert es va plantejar com un resum dels deu anys de l'Orquestra de Cambra Catalana, i van interpretar-se diversos fragments de les obres més representatives del seu repertori.

«MÚSICA XXI», ELS MÚSICS DEL FUTUR

Organitzat per Joventuts Musicals de Barcelona en col·laboració amb el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, del 20 de setembre al 26 d'octubre va tenir lloc el cicle de joves intèrprets «Música XXI» a l'edifici del Centre. El cicle vol ser una plataforma més perquè els músics més joves puguin treballar de cara al públic. Hi van intervenir:

- 20 de setembre. Jordi Gendra (flauta travessera) i Inés Reguero (piano).

- 27 de setembre. Maite Ferré (clarinet) i Lali Sola (piano).
- 4 d'octubre. Quartet de clarinets Chalumeau.
- 11 d'octubre. Josep M. Lluís (saxo) i Imma Jorba (piano).
- 18 d'octubre. Eulàlia Vela i Ester Vela (piano a quatre mans).
- 25 d'octubre. Pilar López Carrasco (piano).
- 26 d'octubre. Orquestra de Cambra Catalana. Dirigida per Joan Pàmies.

CICLE INTERNACIONAL D'INFLUÈNCIES MUSICALS

El cicle, que va tenir com a escenaris el CCCB, el Macba i l'Escola Massana, va voler evidenciar la creixent interculturalitat i permeabilitat d'estils que la música contemporània aplega tant en la seva creació com en la seva execució. Al CCCB hi va actuar la Maarten Altena Ensemble el dia 26 d'abril. El 10 de maig es va fer un concert amb obres de Josep M. Mesres-Quadreny.

NITS D'ÒPERA A L'AIRE LLIURE

Amb motiu del 150è aniversari del Gran Teatre del Liceu, el CCCB va programar quatre jornades (26 i 27 de juny, i 30 i 31 de juliol) per reviuire en video fragments d'algunes representacions significatives de la història recent del Liceu. S'hi van poder veure, entre d'altres, actes de «Turandot», de Giacomo Puccini; «Samson et Dalila», de Camille Saint-Saëns; «Simon Boccanegra», de Giuseppe Verdi; «Otello», de Giuseppe Verdi i «Boris Gudunov», de Modest Petrovich Mussorgsky.

HOMENATGE A XAVIER JOAQUÍN

La formació Percussions de Barcelona –Ignasi Vila, Sebastià Bel, Albert Carbonell i Ramon Torramilans– van voler retre un homenatge musical a qui fou el seu mestre, el desaparegut Xavier Joaquín. Va ser el 17 de març i en col·laboració amb el CCCB, que cedí el seu auditori per al concert. Els quatre músics van voler recordar l'empremta que els deixà Xavier Joaquín, catedràtic de percussió al Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona i Premi Nacional de Música de la Generalitat de Catalunya l'any 1991 per l'especial difusió de la música contemporània. Al concert es van interpretar peces de John Cage, Jean Cortieaux i Pere-Josep Puértolas, entre d'altres.

CONCERT GASPAR CASSADÓ

L'any 1997 es va complir el centenari del naixement del violoncel·lista Gaspar Cassadó. Al CCCB es va celebrar un concert d'homenatge el 21 d'octubre amb la participació de Marçal Cervera i Seon-Hee Myong.

EL CCCB ESTRENA PIANO

El 12 de març, l'auditori del CCCB va acollir un concert que sota el títol «El CCCB estrena piano» va posar sobre l'escenari cinc pianistes de primera línia Jordi Masó (amb obres de Serra, Soler i Brotons), Jordi Camell (amb obres de Barber), Luis Avendaño (Colomé, Skriabin i Mompou), Agustí Fernández (amb l'obra «Miratge», composta per ell mateix) i Lluís Vidal (amb les peces «Havana», «La Chacarera de Riguberto» i «Brasilona», de composició pròpia).

HOMENATGE A MANUEL BLANCAFORT

El 9 de desembre el pianista Antoni Besses va ser l'interpret del concert que es va fer en homenatge a Manuel Blancafort, amb motiu del centenari del seu naixement.

ELS ESPECTACLES PLURIDISCIPLINARIS VAN ACONSEGUINT UN ESPAI PROPI

EL «TRANSCONCERT» DE L'ORQUESTRA DEL CAOS

La constant experimentació de l'Orquestra del Caos els va portar a concebre l'espectacle «Transconcert. Contra la comunicació: la ubiqüitat», muntatge interdisciplinari que es va fer de manera simultània a dos espais: l'auditori del CCCB i de la UOC. Intèrprets i públic van coincidir en el temps però no pas en l'espai. Unes pantalles de vídeo i l'àudio simultani unien els dos llocs. També van participar en l'experiència, que es va fer el 20 de maig, els poetes Carles Hac Mor i Esther Xargay.

BABBLE

A partir del 23 de desembre de 1997 aquesta instal·lació de realitat virtual proposava una revisió del mite de la Torre de Babel, com a al·legoria de la confusió contemporània. L'usuari, gràcies a un casc de visualització, podia recórrer virtualment la Torre i afegir-hi els seus missatges i sorolls. Babble era una creació de Màrius Serra, Narcís Parés i Roc Parés.

TROBADES PSIQUEDÈLIQUES

Dos dies plens d'activitats van formar el programa de les Trobades Psíquedèliques, coordinades per l'associació Barcelona Expansiva i celebrades al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona els dies 17 i 18 de gener de 1997.

Debats, conferències, exposicions d'art expansiu, projeccions de diapositives de diferents artistes, passis de cinema i vídeo, happenings i presentacions de llibres van

servir perquè els seguidors de la psíquedèlia, tant veterans com de les noves generacions, trobessin un espai on posar en comú els seus coneixements i inquietuds.

Per damunt de tot es pretenia celebrar quatre dècades de psíquedèlia, sense caure en la nostàlgia i el record d'altres èpoques. Les Trobades van ser un retrat de l'ara i aquí del moviment psíquedèlic i l'art expansiu.

POLYPHONIX BARCELONA

El poeta Joan Brossa va ser el protagonista del Polyphonix Barcelona, Festival de poesia sonora, música i performances que es va fer els dies 14 i 15 de maig al Centre. A Brossa se li va dedicar la trobada, a la qual, a més, va participar.

L'objectiu del festival és el d'oferir un lloc de trobada entre diversos corrents poètics i artístics internacionals. Hi coexisteixen poetes consagrats amb veus joves, per a les quals Polyphonix Barcelona esdevé una ocasió excel·lent per donar-se a conèixer.

El dia 14 van participar en el festival els artistes Jacqueline Cahen, Bernard Heidsieck, Julien Blaine, Lello Voce, Jean-Jacques Lebel, Accidents Polipoètics, Jayne Cortez i Carles Santos. El dia 15 hi van intervenir Joan Brossa, Linton Kwesi Johnson, Esther Ferrer, Biagio Ceppolaro, Juan Hidalgo, Giovanni Fontana i John Giorno.

UN FESTIVAL AMB VOCACIÓ MULTICULTURAL

El festival de poesia sonora, música i performances Polyphonix va ser fundat per Jean-Jacques Lebel a París l'any 1979. Des d'aleshores més de mil poetes, artistes i músics hi han participat en algunes de les institucions culturals més prestigioses del món.

Polyphonix és una mena de laboratori nòmada i multilingüe que s'obre a tothom, al marge de qualsevol corrent estètic, en un intent d'abraçar totes les cultures i formes d'expressió.

LES ENTITATS ASSOCIADES AL CCCB VAN DINAMITZAR LA MÚSICA I LA DANSA CONTEMPORÀNIES

L'ORQUESTRA DEL CAOS

Al llarg de 1997 la trajectòria de l'Orquestra del Caos ha continuat amb la seva tendència positiva, consolidant-se com a creadors, gestors i catalitzadors d'esdeveniments musicals i paramusicals. En la seva segona temporada estable al Centre de Cultura Contemporània, l'Orquestra ha dinamitzat i canalitzat tota mena de propostes artístiques, pròpies o conjuntes, i ha actuat en nombrosos festivals musicals; entre els quals figuren el BAM, el Festival Música 13 de Noves Músiques (Girona) o la Feira Alternativa (Èvora, Portugal).

Les produccions de l'Orquestra van incidir en l'ús agosarat de les tecnologies actuals, en l'aprofitament i l'experimentació de totes les possibilitats dels moderns sistemes de telecomunicacions, i en la recerca d'expressions artístiques multidisciplinàries, col·lectives i innovadores.

3 ESPECTACLES CAÒTICS

De la densa activitat de 1997, destaquen tres espectacles:

■ «Transconcert. Contra la comunicació: la ubiqüitat». Espectacle d'improvisació entre músics, poetes i performers realitzat simultàniament als auditoris del CCCB i la Universitat Oberta de Catalunya. Els dos grups d'artistes estaven comunicats per videoconferència, que feia possible l'acció artística conjunta. Aquesta iniciativa va ser pionera tant per la tècnica aplicada com pel que fa al concepte.

■ «La Sopa». Espectacle de música i dansa, realitzat amb el col·lectiu de dansa La Porta i creat per ser representat específicament al CCCB, la història del qual és la base del muntatge: el seu pas de Casa de Caritat (amb la sopa de beneficència per als pobres) a centre cultural (que ha de satisfer també les necessitats de nous tipus de pobres, ja al segle XXI).

■ «Zèppelin». Dins el Festival Grec, aquesta iniciativa de dos dies de durada va mostrar les accions d'uns trenta grups de creació i experimentació de les arts (poesia, vídeo, instal·lacions, performance, dansa) amb un fort component interdisciplinari.

ACTE A ACTE

■ «Mil dies pel dos mil», de l'Orquestra del Caos. Col·laboració amb World Action Music for the Millennium. CCCB. 6 d'abril.

■ «I see Caos», de Joan Santmartí. Auditori Barrades, de l'Hospitalet de Llobregat. 16 de maig.

■ «Transconcert», de l'Orquestra del Caos i Aula Indisciplinària. Auditori del CCCB i auditori de la UOC. 20 de maig.

■ «Cites Caosuals», de l'Orquestra del Caos. Feira Alternativa, d'Èvora (Portugal). 29 de maig - 1 de juny.

■ «La Sopa», de l'Orquestra del Caos i La Porta. Vestíbul del CCCB. 26-28 de juny.

■ «La Causa del Cacau és la Caos», de l'Orquestra del Caos. Festival Música 13, de Girona. 30 de juny.

■ «La Sopa + improvisació hip-hop», de l'Orquestra del Caos i La Porta. CCCB, Festival Grec de Barcelona. 20 de juliol.

■ «Zèppelin», de l'Orquestra del Caos. CCCB, Festival Grec de Barcelona. 25 i 26 de juliol.

■ «La Causa del Cacau és la Caos», de l'Orquestra del Caos. Cardedeu. 14 d'agost.

■ «La Causa del Cacau és la Caos», de l'Orquestra del Caos. Festival de Verano del Monasterio de Veruela. 17 d'agost.

■ «El Bam a la Bàscula», de l'Orquestra del Caos. Festival BAM (Barcelona Acció Musical). 21 de setembre.

■ «XSDI improvisacions a l'aire», de l'Orquestra del Caos i AMEE. CCCB i seu de l'SGAE (Madrid). 7 de novembre.

■ «Concert amb el Gmehaphone», de l'Orquestra del Caos, AMEE i l'Institut Internacional de Musique Electroacustique de Bourges. Convent dels Àngels, Festival de músiques contemporànies de Barcelona. 12 de novembre.

■ «Tal vez no hay pájaro ni soy ése del patio en donde estoy», de l'Orquestra del Caos. CCCB. 18 de desembre.

BARCELONA 216

En el seu segon any com a entitat associada del Centre, Barcelona 216 va oferir vuit concerts de temporada estable a diferents escenaris de Barcelona i deu assaigs oberts al públic a l'Auditori del Centre de Cultura Contemporània. D'acord amb el seu esperit de difusió de la música contemporània, Barcelona 216 ha estrenat en aquests concerts tres obres de compositors catalans (Joaquim Homs, Albert Llanas) i dues obres de compositors estrangers (Martín Matalón, Arnold Schönberg).

La creixent implicació amb les activitats del CCCB es manifesta en la programació de concerts vinculats a les exposicions «Grup R» i «Les cases de l'ànima». També s'ha incrementat la col·laboració amb grups i persones d'altres disciplines artístiques, com la Companyia de dansa Trànsit, la Companyia d'Òpera Metropolitana, Rosa Cadafalch o Xavier Albertí. De fet, una de principals apostes per a 1997 va ser «Rugged Lines», espectacle de música i dansa presentat al 4t Festival de

músiques contemporànies de Barcelona. La música va ser encarregada expressament al compositor argentí Martín Matalón, i Barcelona 216 i la Companyia de dansa Trànsit van portar-la a l'escenari del Convent dels Àngels.

A finals de 1997 el segell discogràfic Stradivarius va editar l'enregistrament que Barcelona 216 va fer de quatre composicions de Robert Gerhard: Trio per a piano, Sonata per a violoncel, Concert per a vuit i Lliura.

MEMBRES

Per bé que incorpora altres músics quan la representació ho precisa, la formació estable de Barcelona 216 compta amb nou músics: David Albet (flauta), Emili Pascual (oboè), Queralt Roca (clarinet), Santiago Juan i Oriol Algueró (violins), Arnau Tomàs (violoncel), Jonathan Camps

(contrabaix), Ferran Armengol (percussió) i Jordi Masó (piano). La direcció correspon a Ernest Martínez Izquierdo.

CONCERTS DE TEMPORADA

- «Les cases de l'ànima». Auditori del CCCB. 18 i 19 d'abril.
- «Grup R». Auditori del CCCB. 31 de maig i 1 de juny.
- «Barcelona 216». Mercat de les Flors. 15 de juliol.
- «Rugged Lines». Convent dels Àngels. 11, 12 i 13 de desembre.
- Assaigs oberts al públic. Auditori del CCCB.

DANAT DANSA I EL MITE DE DÈDAL

La col·laboració entre el CCCB i Danat Dansa va donar com a fruit el 1997 la producció «La japonesa o la impossible arribada a Dèdal», una peça inspirada en el mite del mínotaure i estrenada al Festival de música y danza de Granada el mes de juliol.

«La japonesa» va arribar a Barcelona coincidint amb el Grec. Durant els dies 22, 23 i 24 de juliol es va poder veure al pati de les Dones, del Centre. A l'espectacle hi participen Bárbara García, Karen Hentze, Idurre Azkue, Alfonso Ordóñez, Violeta Todó, Mireia Torres i Xavier Martínez (ballarins) i José Miquel Bernabeu (tuba). Sota la direcció artística de Sabine Dahrendorf i Alfonso Ordóñez.

CCCB 97

ALTAVEU PER AL DEBAT I LA FORMACIÓ

EL SERVEI EDUCATIU DEL CCCB S'ADAPTA A LA NOVA SITUACIÓ DE L'ENSENYAMENT

L'ANY 1997, UN PUNT D'INFLEXIÓ

Per al Servei Educatiu del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, l'any 1997 ha suposat un punt d'inflexió en la seva activitat. En certa manera és un any que tanca un cicle i obre noves perspectives d'organització del treball. L'aplicació generalitzada de la reforma educativa en l'ensenyament no universitari ha provocat en els centres escolars la revisió de determinades actituds i d'alguns continguts considerats fins aleshores fonamentals. Com a conseqüència, s'ha modificat significativament l'assistència de les escoles als museus i centres culturals. En aquest sentit, la menor durada dels crèdits respecte a les assignatures tradicionals, juntament amb les visites per adquirir coneixements ja no generals sinó molt específics, han comportat una baixada notable en el nombre de sortides escolars.

L'oferta cultural del CCCB per al món escolar ha hagut d'adaptar-se, formulant propostes educatives amb continguts nous, sense renunciar a allò que defineix el Centre: uns recursos expositius poderosos, un discurs rigorós i matisat, la presència de les reflexions més actuals i compromeses, el contacte directe amb l'artista o l'investigador, etc. Així, per als propers anys, algunes de les exposicions previstes tenen en compte la nova situació i intenten trobar-hi solucions: és el cas de «Ciutat i còmic» o «La ciutat sostenible», que responen a determinats crèdits de l'ensenyament secundari.

EL SERVEI EDUCATIU ASOLEIX L'ESTABILITAT

El Servei Educatiu s'ha consolidat al llarg de 1997, gràcies a l'increment de visitants en determinades activitats i al seu manteniment en altres. Així, el programa d'itineraris per la ciutat, «Barcelona. Ciutat, ciutats», s'ha afermat com a oferta estable i plenament imbricada en el programa d'exposicions del Centre. L'any 1997 s'ha incrementat el nombre de participants fins a les 8.827 persones, de les quals 7.514 corresponen a grups escolars i 1.313 a adults. Aquesta activitat continua la seva línia d'incrementos anuals: partint dels 458 usuaris de 1994, els 3.586 de 1995 i els 6.758 de 1996, amb les xifres de 1997 s'assoleix pràcticament el llindar òptim de participants per mantenir un nivell idoni de qualitat i repercussió.

Pel que fa a les exposicions, «Les cases de l'ànima» ha estat la mostra més visitada pels grups escolars, amb un total de 9.745 estudiants,

seguida pels 3.728 estudiants de «Barcelona-Madrid. 1898-1998» fins al 31 de desembre de 1997 (aquesta exposició va estar oberta al públic fins ben entrat l'any 1998).

També van augmentar les visites programades a les sis de la tarda, amb 9.529 persones participants l'any 1997, enfront de les 8.911 de l'any anterior. En total, 40.895 persones van participar al llarg de 1997 en les activitats formatives organitzades pel Servei Educatiu del Centre.

Visites 1997

	Total	Dates	Visites escolars	Visites individuals	Dies d'obertura	Visitants/dia
Barcelona Contemporània	12.383	5/6/96-18/5	1.813	10.570	120	103
Grup R	12.176	11/1-13/7	912	11.265	159	77
Les cases de l'ànima	53.337	17/1-15/6	9.745	43.592	131	407
Les Lisboes de Pessoa	26.086	19/2-1/6	2.831	23.255	91	287
El món secret de Buñuel	19.598	16/7-21/12	909	18.688	138	142
Barcelona-Madrid	22.007	23/9-22/2/98	3.728	18.278	87	253
George Grosz	13.786	15/10-18/1/98	2.600	11.186	68	203
Activitats	174.076		5.736	168.340	317	549
Total	333.449		28.275	305.175	336	992

SIS ITINERARIS, SIS MIRADES A BARCELONA

El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, a través del seu Servei Educatiu, organitza els itineraris «Barcelona. Ciutat, ciutats» amb l'objectiu de mostrar les transformacions actuals de la ciutat i les seves expectatives de futur. Cada itinerari va precedit d'una sessió de treball al Centre, d'una durada aproximada de 60 minuts, en què es presenten les característiques més importants de l'evolució de la zona que es visitarà i el marc històric en què es va produir el seu desenvolupament. L'objectiu és observar Barcelona amb rigor i criteri, més enllà d'una simple visita.

■ «Els mercaders i Barcelona». El desenvolupament comercial, urbà i social de Barcelona al llarg de la seva història són vistos gràcies al recorregut des del CCCB fins a Santa Maria del Mar i el Born, seguint el nucli més antic de Barcelona (Tallers, Canuda, Tapineria, Bòria)

■ «La Revolució Industrial i l'Eix Cultural». Conèixer els trets principals de les

construccions fabrils a vapor i les edificacions destinades a habitatges per a treballadors del barri Antic a més de la transformació al voltant de l'Eix Cultural del Raval és l'objectiu d'aquest trajecte.

■ «Visions urbanes a l'entorn de la muralla». L'itinerari mostra la relació entre la vella i la nova ciutat a partir de la segona meitat del segle XIX, sobre la base del projecte Cerdà.

■ «Retrat de Barcelona». Els escenaris més característics de la ciutat alguns dels quals han perdurat al llarg del temps com a retrat de Barcelona.

■ «El Quadrat d'Or». Les fases de construcció de l'Eixample encara són visibles

en l'actualitat. La visita permet veure la primera fase de l'Eixample, dedicat als habitatges i la transformació com a la segona fase, de caràcter comercial.

■ «L'art i el mar». De 1889 a 1992, Barcelona es transforma profundament. Es construeixen les rondes, els nous col·lectors, la remodelació del Port Vell i la Zona Franca...

ELS CONGRESSOS, JORNADES I CONFERÈNCIES AL CCCB, UN VENTALL AMPLÍSSIM PER A LA FORMACIÓ

DEBAT DE BARCELONA. REFLEXIONAR SOBRE EL DESENVOLUPAMENT URBÀ

L'edició de 1997 de Debat de Barcelona va girar al voltant de la reflexió sobre la pèrdua d'una visió global de la ciutat com a espai complex. Dirigit per Pep Subirós, el curs va tenir lloc els dies 9, 10 i 11 d'octubre i va comptar amb destacats participants, els quals, a través de cinc jornades van debatre i reflexionar sobre l'experiència de la renoyació urbana.

■ «És encara pensable el futur urbà? Entre utopies i heterotopies». Amb la participació de Blair Ruble i Robert Fishman. Introducitor-moderador: Pep Subirós.

■ «Polítiques i espais postmoderns». Amb la participació de Jordi Borja i Sharon Zukin. Introducitor-moderador: Albert Garcia Espuche.

■ «De la ciutat món al món-ciutat. Vitalitat i agonia del fet urbà». Amb la participació de Xavier Rubert de Ventós i Joan Antonio Acevillo. Introducitor-moderador: Oriol Nel·lo.

■ «Nous territoris, nous instruments, noves formes d'espai públic». Amb la participació d'Eduard Bru i Manuel Castells. Introducitor-moderador: Fernando Marzá.

■ «Art i poder a l'espai urbà. Reflexions sobre el cas de Barcelona». Amb la participació de Jean Louis Cohen, Enric Miralles i Joan Clos. Introducitor-moderador: Josep Ramoneda.

INSTITUT D'HUMANITATS DE BARCELONA

La col·laboració entre el Centre de Cultura Contemporània i l'Institut d'Humanitats es va fer encara més estreta al llarg de 1997, circumstància que va permetre l'organització de quatre cursos i diversos seminaris i cicles de conferències als espais del Centre. Els cursos, que solen ocupar entre deu i quinze sessions, van ser els següents:

■ «Cinema i pensament. Clàssics contemporanis», organitzat en deu sessions entre el 23 d'octubre de 1996 i el 23 de gener de 1997. Va comptar amb 180 matriculats.

■ «Literatura i cinema», entre el 7 de gener i el 22 d'abril

de 1997. En quinze sessions, seguides per 150 alumnes matriculats.

■ «La cultura de les ciutats. 2. París al temps del Segon Imperi» va iniciar les activitats del curs acadèmic 1997-98. Les deu sessions van ser seguides per 221 alumnes, entre el 14 d'octubre i el 16 de desembre de 1997.

■ «Lliçons d'Història de les Religions. El no-res i l'experiència poètica», seguit per 125 alumnes, entre el 6 de novembre de 1997 i el 12 de febrer de 1998 (12 sessions).

CONFERÈNCIES I SEMINARIS

L'activitat formativa i divulgadora de l'Institut d'Humanitats de Barcelona es va completar amb diversos cicles de conferències, simposis i seminaris, organitzats habitualment amb altres entitats culturals de la ciutat:

- «De la novel·la al cinema», curs-taller entre l'11 de febrer i el 13 de maig de 1997 (28 matriculats).

- «L'estat de l'Estat», simposi organitzat conjuntament amb la Fundació Joan Maragall, del 24 al 26 de febrer de 1997 (100 matriculats).

- Presentació del llibre d'Àngel Crespo *Poesia Completa 1950-1995* (19 de març de 1997).

- «¿Existe un canon literario latinoamericano?», seminari organitzat amb l'ICCI i el Consolat d'Argentina, els dies 7 i 8 de maig de 1997, amb 60 matriculats.

- «Internet i les humanitats», cicle de conferències entre el 12 i el 21 de maig de 1997 (40 matriculats).

- «Introducció a les cultures de l'Àsia oriental», seminari organitzat conjuntament amb la Universitat de Barcelona, del 20 d'octubre al 5 de desembre de 1997, amb 100 matriculats.

- «L'autoretrat i la mort», cicle de conferències organitzat conjuntament amb el MACBA, de l'11 al 18 de desembre de 1997 (40 matriculats).

LA NOVA ESTÈTICA DE L'ERA ELECTRÒNICA

Del 29 de gener a l'1 de febrer, el CCCB va acollir el congrés «Art en l'era electrònica. Perspectives d'una nova estètica». Dividit en quatre jornades temàtiques el congrés va debatre sobre si l'ús de les tecnologies digitals en l'àmbit de l'art origina un nou discurs estètic. «Art i estètica dels nous mitjans», «Teoria i praxis de l'Art Electrònic», «Nous vincles entre art, ciència i tecnologia» i «Art Digital: perspectives d'una nova estètica» van ser les quatre àrees que els experts van debatre. Hi van intervenir Juan Millares, Mario Costa, Edmond Couchot, Malcolm Le Grice, Josep M. Català Domènech i Jorge Wagensberg, entre d'altres.

LES ALTRES VEUS LITERÀRIES A TRANSLIT'97

L'Associació Cultural Translit va ser l'organitzadora de les jornades internacionals «Translit'97: literatura entre continents», amb la col·laboració del CCCB, que es van convertir en un centre d'estímul i d'intercanvi cultural entre escriptores i escriptors d'origen africà, asiàtic i llatinoamericà. Aquesta edició es va centrar en els creadors que escriuen i viuen a Europa o en els seus països d'origen o bé que han crescut a Europa però tenen arrels llunyanes. Entre el 30 d'octubre i l'1 de novembre, ponències, lectures i debats van donar forma a Translit'97.

II SEMINARI URBÀ. EL PREU DE L'HABITATGE I FORMACIÓ DE LLAR.

Els dies 29 i 30 de maig el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona va organitzar el II Seminari urbà sobre «El preu de l'habitatge i formació de llar», dirigit per Ricard Vergés. Les jornades es van iniciar l'any 1996 per tal de poder tractar aquells aspectes socioeconòmics que aconseguixen gran incidència a la vida urbana. A la vegada, també, els seminaris serveixen de lloc de trobada d'investigadors i especialistes que han treballat sobre els temes centrals amb l'objectiu d'intercanviar plantejaments, mètodes, aplicacions i conclusions.

HABITATGE I EMANCIPACIÓ

El seminari va tancar el cicle iniciat l'any anterior sobre l'emancipació dels joves. Així, es donarà pas a altres temes com les transferències i l'endeutament intergeneracional, o els defectes directes de la transformació dels modes de producció.

«El preu de l'habitatge i formació de llar» va tenir com a inici per a la discussió la hipòtesi que els preus dels serveis-habitatge figuren com una variable independent del flux de formació de llars i, per tant, de l'emancipació dels joves.

ELS NOMS DEL II SEMINARI URBÀ

«El preu de l'habitatge i formació de llar» es va estructurar en nou ponències i tres debats. Hi van participar Ignació Sanmartín, economista d'Argentaria; Joan Ráfols, economista; Antoni Escudero, director-gerent de l'empresa Tecnigrama; Germán Pérez, director-gerent de l'empresa TINSA, Tasaciones Inmobiliarias, S.A.; Josep Roca, catedràtic d'Arquitectura Legal; Carme Trilla, cap del

Servei d'Estudis i Documentació de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge de la Generalitat de Catalunya; Christian Tutin, de la Facultat de Ciències Econòmiques de París; Ricard Vergés, catedràtic d'Economia de la Universitat de Montreal i Joan Valls, cap del Departament d'Estudis Fiscals de l'Àrea d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona.

ELS COMPOSITORS A EINES DE CREACIÓ MUSICAL

Josep M. Mestres-Quadreny i Carles Santos van ser els protagonistes dels cursos III (9 i 10 de maig) i IV (7 de novembre), respectivament, del cicle Eines de creació musical produïts pel CCCB, la Fundació Phonos i l'Institut Universitari de l'Audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra. El cicle planteja l'estudi de la composició actual a través de l'obra d'autors d'ara i es desenvolupa al voltant de quatre temes: l'anàlisi comparat de l'escriptura i la percepció, el contacte directe amb el compositor, l'estudi dels recursos instrumentals usats i la realització d'un concert. En el curs sobre Mestres-Quadreny va actuar el grup Vol Ad Libitum i el quartet de pianistes format per Esther Gómez, Carme Olivella, Ester Vela i Eulàlia Vela. En el curs dedicat a Carles Santos qui va actuar va ser Banda Municipal de Barcelona.

«URBANITATS», CURSOS I DEBATS A L'ABAST

L'any 1997 el CCCB va iniciar la col·lecció «Urbanitats» amb l'objectiu de complementar la línia editorial definida, fins aleshores, pels catàlegs i altres publicacions vinculades a les exposicions.

«Urbanitats» reuneix, en canvi, les múltiples aportacions fetes en els diferents debats, seminaris i cursos organitzats pel CCCB i pretén, a més, reunir aquells textos que per la seva natura específica o el seu interès es creuin convenients d'oferir al públic. Es vol convertir, doncs, en una manifestació més del programa cultural del CCCB amb l'objectiu de contribuir, des d'una anàlisi més rigorosa i profunda, al debat i la reflexió sobre els principals temes d'interès de la societat contemporània.

Els números editats al llarg de 1997 s'han dedicat a temes diversos:

■ *L'edat d'emancipació dels joves* (núm. 1) se centra en aquest tema candent i actual, tot analitzant-ne les causes, la dimensió i l'abast del problema des de totes les seves vessants: sociològica, estadística, urbanística, etc.

■ *Ciutat i immigració* (núm. 2) aborda, des de diferents punts de vista (ciències socials, filosofia, dret, urbanisme), la incidència de les avingudes migratòries en la configuració social i formal de les ciutats.

■ *Le Corbusier i Espanya* (núm. 3) es centra, defugint els discursos generalistes, en l'estudi puntual dels contactes de l'arquitecte Le Corbusier amb Espanya i en l'anàlisi de la seva repercussió específica.

COM GESTIONAR UN MUSEU?

En dues jornades (20 i 21 de març) es va estructurar el seminari «La gestió dels museus» que, organitzat pel màster de Museologia i Gestió del Patrimoni Cultural de la Universitat de Barcelona, l'Institut Català d'Antropologia i el CCCB, va portar a Barcelona a Barry i Gail Lord, dos reconeguts gestors i planificadors de museus. Dos grans temes van omplir el seminari «Per què? L'objectiu de la gestió de museus» i «Qui? Com? L'organització i mètodes de la gestió de museus».

UN NOU ESTIL D'EXPOSICIONS

Ralph Appelbaum va impartir el seminari «Sense vitrines. El nou concepte d'exposicions» els dies 19 i 20 organitzat pel CCCB i el màster de Museologia i Gestió del Patrimoni Cultural. Appelbaum és un nom capdavanter en la concepció contemporània d'exposicions. El dissenyador lidera la seva pròpia empresa dedicada a la creació expositiva i que és integrada per un equip de més de 50 persones (dissenyadors, arquitectes, escriptors, historiadors...). Entre els seus darrers treballs, destaquen una part del Museu d'Història Natural de Nova York, la Newseum (Museu del Periodisme) a Arlington i el United States Holocaust Memorial Museum a Washington.

ALGÈRIA, ENTRE LA VIOLÈNCIA I LA LLIBERTAT

La Fundació Alfons Comín va ser la impulsora del seminari «Algèria: una guerra civil encoberta» realitzat del 9 d'abril al 7 de maig al CCCB. Les sessions van ser les següents:

- «Evolució política de l'Algèria independent», a càrrec d'Antoni Segura, catedràtic d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona.
- «Integrisme i cultura islàmica. La situació dels drets humans a Algèria», a càrrec de Salima Ghezali, periodista algeriana.
- «Violència i llibertat d'expressió», a càrrec de Tahar Majdoub, periodista algerià a l'exili.
- «Sortida de la crisi. És possible la pau?», a càrrec d'Ignacio Ramonet, director de «Le Monde Diplomatique».
- «Actitud de la Unió Europea davant la crisi actual a Algèria», a càrrec de Raimon Obiols, president del PSC.

LA NOVA ORDENACIÓ DEL SÒL

El Fòrum CCCB 1997 es va dedicar del 12 al 14 de novembre a «La gestió urbanística i la qualitat de l'escenari urbà», un tema vinculat sempre al debat sobre la ciutat i el territori. Hi van intervenir Carles Viver, magistrat del Tribunal Constitucional; Juli Esteban, director del Gabinet d'Estudis Urbanístics de l'Ajuntament de Barcelona; Joan Antoni Solans, director general d'Ordenació del Territori i Urbanisme de la Generalitat; José Manuel Bandrés, magistrat del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, entre d'altres. El fòrum es va dividir en cinc grans blocs:

- El sòl com a element de cohesió social: el sòl i l'espai ciutadà.
- El sòl com a plataforma econòmica.
- L'urbanisme del desenvolupament sostenible.
- Marc legal vigent i perspectives de reforma.
- Gestió del sòl i urbanística en el segle XXI.

REFLEXIONS A L'ENTORN DEL MEDI AMBIENT

Amb la voluntat de generar reflexió sobre el debat del medi ambient, el Centre d'Estudis d'Informació Ambiental (CEIA) en col·laboració amb el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya i el CCCB van organitzar el 26 de juny la jornada «Creació de valor a través de l'Ecoinnovació», dins el cicle Taules Ambientals, amb la intervenció de Claude Fussier, vicepresident de Medi Ambient, Nous Negocis i Relacions Externes de Dow Europe SA.

DEBAT A L'ENTORN DE PALESTINA

El seminari «La qüestió palestina. És impossible un Estat palestí?» va estudiar el complicat procés de pau entre palestins i israelians. Organitzat per la Fundació Alfons Comín, amb la col·laboració del CCCB, el seminari es va fer entre el 20 d'octubre i el 17 de novembre.

- «Incompliments dels acords d'Oslo», a càrrec de Bichara Khader, director del Centre d'Études et Recherches sur le Monde Arabe Contemporain.
- «La construcció de la democràcia a Palestina», a càrrec de Roberto Mesa, catedràtic de Relacions Internacional de la Universitat Complutense de Madrid.
- «Els fonamentalismes a Israel i Palestina», a càrrec d'Ignacio Ramonet, director de «Le Monde Diplomatique».
- «Condicions de vida i drets humans als territoris ocupats», a càrrec de Saleh Abu-Eida, advocat.
- «La Unió Europea davant la qüestió palestina», a càrrec de Miguel Àngel Moratinos, enviat especial de la Unió Europea per al Procés de Pau a l'Orient Mitjà.

ELS MÀSTERS I POSTGRAUS DEL CCCB CONTINUEN TENINT UNA GRAN ACOLLIDA

L'EXPERIÈNCIA CONTEMPORÀNIA A LA CULTURA DE LA METRÒPOLI

El programa de màster «La cultura de la Metròpoli» és organitzat per CCCB i el Departament de Composició Arquitectònica de la Universitat Politècnica de Catalunya i va adreçat a graduats en Arquitectura, Arts i Humanitats. El programa proposa una aproximació a la ciutat a través d'una mirada diferent dels fenòmens estètics, artístics i arquitectònics.

El màster, d'una durada de dos anys, és dividit en cursos, seminari, conferències i tallers de tesis. Els cursos són: «Les ciutats de les ciutats», amb Ignasi de Solà-Morales; «El nom del lloc», amb Miquel Molins i «Teoria de la Metròpoli», amb Xavier Costa. Els seminaris són els següents: «Ciutats del món, avui», amb Ignasi de Solà-Morales i Francesc Manel

Muñoz; «Barcelona Contemporània», amb Josep Lluís Mateo; «La ciutat líquida», amb Manuel Delgado; «Les ciutats del cinema», amb Ramon Font; «El llibre de les ciutats perdudes», amb Joan Fontcuberta i «Formes de pensar el present», amb Martí Peran. A les conferències hi van intervenir William T. Mitchell, Josep Ramoneda, Werner Oechslin, Odile Decq, Enric Miralles, Sylviane Agacinski, Alex Wall, Oriol Nel-lo, Yve-Alain Bois, Jordi Borja i Vittorio Magnago Lampugnani.

LA NOVA ARQUITECTURA A «LA GRAN ESCALA»

El programa de «La gran escala» ha estat pensat per ser cursat com a curs de màster —si s'estudia durant els dos anys de què consta— o com a dos programes de postgrau, si només se'n cursa una part. És organitzat pel CCCB juntament amb el Departament de Projectes Arquitectònics, l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya i el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya.

«La gran escala» es va iniciar el curs 1995-1996 amb la primera part del projecte. El curs 1996-1997 es va impartir la segona que donava per tancat el màster que s'adreçava a conèixer i comprendre la relació entre l'arquitectura i els grans processos de transformació de l'entorn.

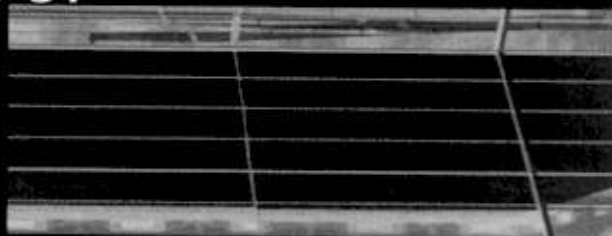
COM INTERPRETAR EL MÓN ACTUAL

Organitzat pel Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, el curs «Elements per a la interpretació del món actual» s'ha pogut cursar en dues modalitats. La primera com a curs de postgrau amb titulació de la Universitat de Barcelona, i la segona com a curs obert a qualsevol persona interessada. Impartit per Lourdes Cirlet, Jordi Casasas, Bernat Muniesa, Laureà Bonet, Jesús Ferrer, Agustí González i Miquel Morey, el curs s'estructura en quatre parts que abasten els temes clau per entendre els canvis i la complexitat del segle XX: «L'art contemporani», «Coordenades històriques del segle XX», «Literatura contemporània occidental» i «Els ismes del nostre temps».

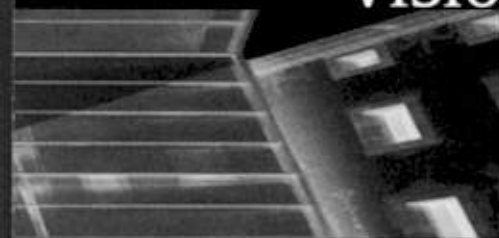

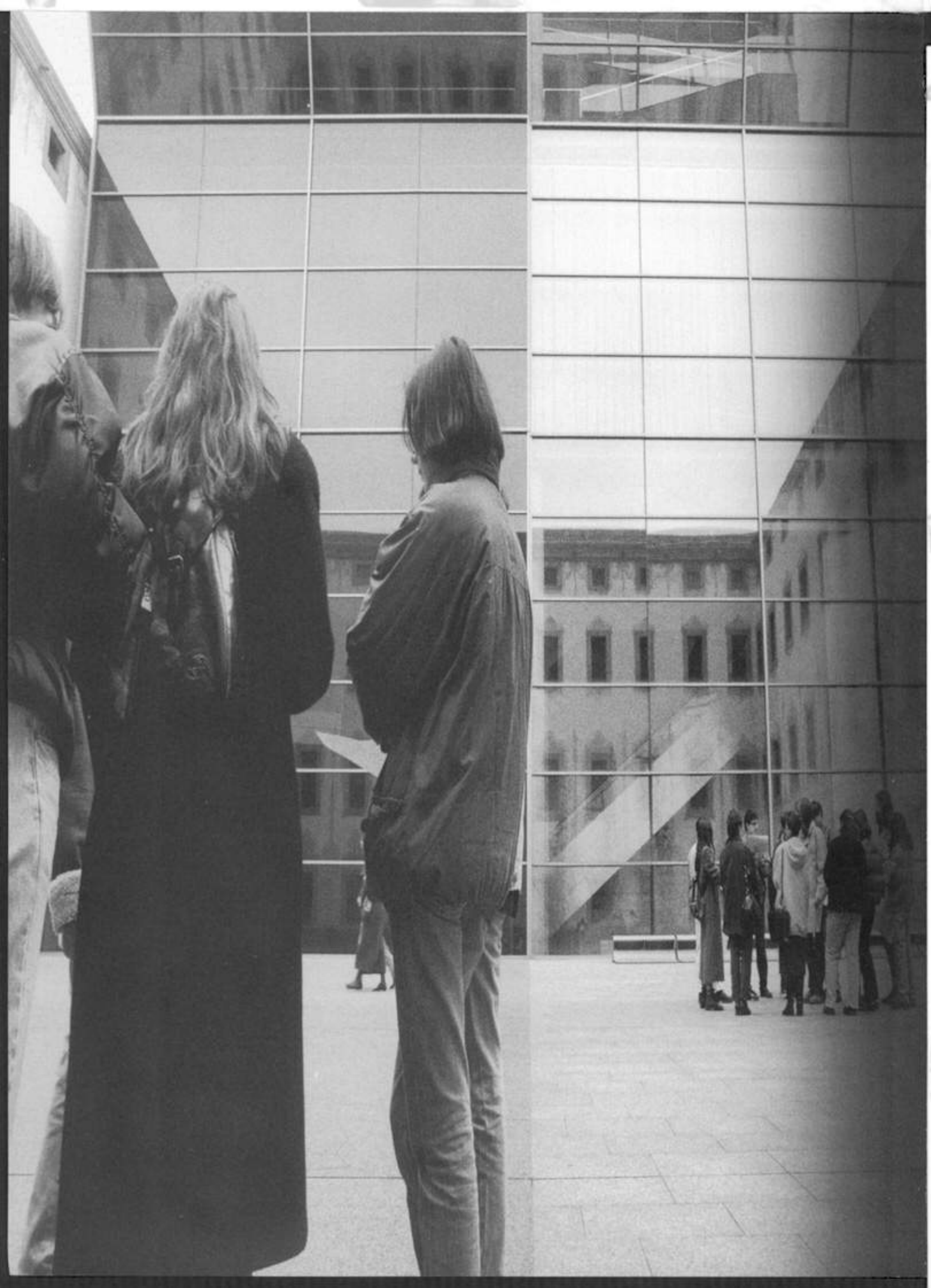

CCCB 1994-97

VISIONS D'UN QUADRIENNI

UN CENTRE CULTURAL SENSE REFERENTS PREVIS

El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona va néixer envoltat de tanta expectació com dubtes, en el petit univers cultural i mediàtic de la ciutat i del país. Ens proposàvem tirar endavant un projecte que volia ser model i no còpia. Hi mancaven els punts de referència que fessin més automàtica l'acceptació del projecte. Un Museu d'Art Contemporani, o un Museu de la Ciència, tothom sap què són. Un centre cultural sobre les ciutats pot voler dir moltes coses. I havíem de demostrar el sentit i la utilitat del nostre projecte, si bé gaudíem de l'avantatge de no tenir antecedents o termes de comparació. En certa manera érem lliures de ser el que volguéssim –i poguéssim. Calia trobar l'equilibri entre el concepte «ciutat» que havia de donar perfil al Centre i les necessitats de la realitat cultural a la qual teníem l'obligació de servir. Només els resultats podien demostrar que no era un projecte superflu com alguns insinuaven, ni un caprici d'autor.

Al cap de pocs mesos els dubtes s'havien esvaït i el CCCB havia començat una ràpida integració en la vida cultural barcelonina. I no gaire més tard se li atribuïa fins i tot una certa centralitat cultural.

Les causes de la nostra ràpida consolidació van ser fonamentalment dues:

– Un ús obert del concepte «ciutat», que es va traduir en una gran diversitat temàtica, disciplinària, creativa i de gèneres, sempre amb un estimable nivell d'exigència, quant a la qualitat i els criteris intel·lectuals, que es va posar de manifest en les primeres exposicions i activitats pròpies.

– L'obertura del Centre als agents culturals de la ciutat de Barcelona, com a espai en el qual podien realitzar lliurement les seves propostes i activitats. Aquesta part de l'activitat d'aquests anys, fruit de l'adaptació del projecte inicial a la realitat, ha estat decisiva. Ha fet entrar els actors urbans reals al centre cultural de la ciutat.

En aquest doble sentit, l'exposició «Visions urbanes», coproduïda amb el Centre Pompidou, l'aparició del primer volum de l'*Atlas de les ciutats europees* i el festival *Sónar* van marcar, ja l'any 1994, el punt d'inflexió en la vida del CCCB. Foren més expressius de la voluntat i les intencions de la casa que el propi manifest fundacional.

LES REALITZACIONS PRINCIPALS

Però anant més a les coses de fons, voldria assenyalar algunes realitzacions importants, al meu entendre, d'aquests quatre anys:

1. La creació d'un equip competent i homogeni que ha cregut en el projecte i ha posat tots els esforços necessaris per tirar-lo endavant, adaptant-se a un volum creixent d'activitat, tant en la quantitat com en la diversitat.

2. El desenvolupament d'un programa d'exposicions d'alt nivell, que crec que ha tingut efectes positius per a l'oferta cultural general de la ciutat (compareu la cartellera d'aleshores amb la d'ara), i que ha contribuït a la dignificació d'aquest gènere. Vull assenyalar com a fites especialment importants (a més de les ja assenyalades) «Retrat de Barcelona», pel caràcter d'inventari rigorós i variada presentació de la imatge de la ciutat; les coproduccions internacionals «Art i poder» i «La temptació d'Amèrica»; l'intent d'experimentació en el gènere que han representat les dues entregues inicials de la sèrie «la ciutat i l'escriptor»: «El Dublín de Joyce» i «Les Lisboes de Pessoa»; el caràcter popular, en el millor sentit de l'expressió, de «El segle del cinema» (encara el més gran èxit de públic de la casa amb 120.000 visitants); l'originalitat conceptual reforçada per la seva màgica presentació de «Les cases de l'ànima»; i la força crítica d'una exposició formalment tan clàssica com «George Grosz, els anys de Berlín».

3. La consolidació de la casa com a cor de l'activitat creativa barcelonina i metropolitana, com expressen els festivals de música, cinema, vídeo i dansa que ja s'han integrat a la vida del CCCB i altres múltiples activitats que el Centre convoca o acull. Actualment els visitants del CCCB es reparteixen a parts iguals entre les activitats i les exposicions. Per a l'èxit d'aquesta operació, que podríem anomenar de *centralitat cultural* del CCCB, ha estat fonamental la complicitat més que activa de l'ICUB. Al seu director es deuen moltes de les iniciatives que han anat poblant la ciutat del CCCB, i el seu ajut tècnic i financer ha estat decisiu perquè algunes d'elles es poguessin realitzar.

4. El treball de recerca i documentació, del qual l'*Atlas històric de les ciutats europees* és l'expressió més visible, però que ha de culminar en els pròxims mesos amb l'obertura del Centre de Documentació del Convent dels Àngels. En el moment en què estiguem en condicions de difon-

dre la documentació acumulada durant aquests anys a partir de les tasques de recerca vinculades a les nostres exposicions, es comprendrà l'enorme treball que s'ha fet, i es veurà la part que s'amaga sota l'iceberg de les nostres manifestacions públiques.

5. La consolidació de dues convocatòries permanents de debat sobre qüestions urbanes, una de caràcter més públic i polèmic, el «Debat de Barcelona», i una altra de més acadèmica, els «Seminaris urbans», que dirigeix el professor Ricard Vergés.

6. La inserció internacional del CCCB, convertit en un referent per a centres culturals de les ciutats que tenen en compte els projectes de nova creació. Cada cop més el CCCB és sol·licitat pel seu reconegut *savoir faire*. En deixen constància no només les coproduccions passades o futures sinó també el fet d'haver estat cridats com a consultors per a algunes iniciatives europees de cara al 2000. L'any 1997 ha estat especialment reeixit en el cas de «Les Lisboes...», ja que la mostra va anar d'aquí a Lisboa i després a Frankfurt, representant Portugal a la Fira Internacional del Llibre.

7. La implantació d'un nou model d'atenció al visitant, molt més humanitzat que el que havia estat fins ara la mitjana en museus i centres d'art d'aquest país, gràcies principalment al treball d'un Servei Educatiu, que ha cobert amb una mateixa sensibilitat el cycle complet dels visitants (molt especialment els escolars).

8. L'exercici d'un cert lideratge en l'aplicació de fórmules imaginatives en relació amb les visites a les exposicions, a través de propostes com les Nits Vang, la personalització d'entrades per a segones visites, les combinacions de visita i concert, l'obertura els diumenges a la tarda, etc. I, potser com a conseqüència lògica d'aquestes iniciatives, també se'n ha de reconèixer un cert lideratge del que, entre la gent de l'ofici, se'n diu «el club dels cinc» (que ja són més) museus i centres d'art, que han començat a treballar conjuntament per racionalitzar i optimitzar els esforços. El fruit més vistós, fins avui, ha estat la consecució d'un acord molt favorable amb Caixa de Catalunya per a la venda a través del sistema tel-entrades.

9. La consolidació d'un programa d'itineraris per la ciutat com a eina de coneixement directe i força exhaustiu de la realitat.

10. L'haver consolidat una xifra base estable de públic fidel (fixada entorn del 57%) en un centre que és, en termes absoluts, el que més visitants de l'àrea metropolitana de Barcelona rep, la qual cosa el confirma com un veritable centre receptor i generador de cultura, més que com un punt d'atracció turística.

11. Haver guanyat una posició de prestigi pel que fa a la comercialització (lloguers i cessions) dels nostres espais, obtenint la consideració general tant pel que fa al condicionament tècnic com pel que fa al tracte humà.

ELS OBJECTIUS PENDENTS

Queden alguns objectius importants a assolir, tant en el terreny cultural com en el de gestió. Entre els déficits de gestió en voldria assenyalar fonamentalment un: no hem aconseguit els objectius que ens havíem fixat inicialment quant al patrocini privat. Hi ha moltes raons que ajuden a explicar-ho, però el fet és que amb el patrocini no ens n'hem sortit.

En el terreny cultural, analitzant una per una totes les actuacions fetes trobaríem, com és lògic, algun moment no prou reeixit, experiències de les quals hem de treure lliçons de futur. Però el nivell general em sembla satisfactori. Queden assignatures pendents, que hem d'afrontar durant els pròxims anys:

- La incidència sobre la resta d'Espanya és encara escassa. Confiam que la presentació a la capital de l'exposició «Barcelona-Madrid» ajudi a fer-nos conèixer.
- Hem fet algunes iniciatives, però clarament insuficients, d'estímul a la creació.
- Hem entrat lentament en les noves tecnologies de la comunicació. El web és molt recent i encara potser poc operatiu com a eina interactiva. Amb tot, el disseny i el contingut bàsic han tingut molta bona acceptació.
- Hem de trobar els canals adequats d'expressió i divulgació dels treballs de recerca i de crítica cultural del CCCB, al web mateix, a través d'una revista pròpia, o per altres canals.
- Hem d'ampliar el nostre públic; hi ha una base consolidada i força fidel, però no ens podem quedar aquí.
- Hem de trobar la manera que el nostre treball pugui ser útil per a la xarxa catalana de ciutats i especialment per a les ciutats de la província de Barcelona.

OBJECTIUS PER AL PRÒXIM QUADRIENNI

Des de la perspectiva que dona el repàs al que s'ha fet durant aquest primer període, de naixement i adaptació al món, voldria establir els objectius principals del CCCB per als pròxims quatre anys. Un període que abraça un any que forçosament serà excepcional: el 2000, per al qual els principals països europeus estan planejant veritables «excessos» culturals. I voldria establir aquests objectius definint alguns criteris de caràcter general, formulacions inseminades per l'experiència d'aquests quatre anys i, també, proposant algunes iniciatives concretes com a fites de la programació dels pròxims anys.

El concepte ciutat, pres en una accepció oberta i amb vocació universal, s'ha demostrat eficaç per donar un perfil identificatiu al Centre. Crec que cal mantenir-lo i reforçar la nostra presència en els debats sobre els temes que afecten el món urbà, des de tots els punts de vista. El concepte ciutat ens ha de donar un perfil però no ser una «cotilla».

L'impuls a la creació ha de ser un objectiu fonamental d'aquesta casa. Tant en el sentit de tenir sempre present la dimensió innovadora i creativa a l'hora de fer encàrrecs, com de generar espais per acollir l'experimentació en l'àmbit de la creació.

L'experimentació en els gèneres que utilitzem més comunament ha de ser gairebé una exigència. Experimentació en les exposicions, com s'ha fet, per exemple amb la sèrie «ciutat i escriptors», experimentació en les maneres habituals de divulgació i pedagogia de la cultura, començant pel camp audiovisual (els miniespais televisius, o càpsules, que el Centre està produint per a BTV des del mes de setembre passat es poden prendre com a exemples).

Ens cal una política més extensiva de programes de formació i divulgació dirigits a diferents nivells i grups d'interessos.

S'ha de desenvolupar una política serena —en el sentit de no deixar-se arrossegar fàcilment per les modes— en el camp de la incorporació de les tecnologies de la informació al nostre treball. Hem de recuperar un cert retard en aquest àmbit.

Hem d'afavorir l'aparició d'òrgans d'expressió del CCCB, que permetin divulgar els treballs i les idees que s'esdevenen i es debaten al Centre.

S'ha de continuar desenvolupant la relació i projecció exterior, amb especial èmfasi a Espanya, on estem, proporcionalment, menys presents. I ajudar a cristal·litzar iniciatives culturals conjuntes amb altres centres de la ciutat.

A aquests objectius culturals, cal afegir-hi els objectius en el terreny de la gestió del CCCB, que em sembla que es poden resumir en tres:

— Una ampliació constant del nostre públic, per una política que augmenti el coneixement que la gent té de nosaltres i per una oferta que, essent irrenunciablement cultural, connecti amb sectors al més diversos possible. Catalunya és, al meu entendre, una societat de demanda cultural feble: hi ha demanda però poc exigent, si el que es dona agrada s'agafa, i si no no s'agafa i cadascú a casa seva. Cal exercir un cert lideratge en l'oferta cultural.

— Un augment dels recursos provinents del patrocini o d'altres institucions que permetin fer créixer la nostra activitat.

— Un millor rendiment dels «productes» que el CCCB genera: itinerància de les exposicions, difusió de publicacions i catàlegs, venda d'objectes i materials relacionats amb les nostres activitats, lloguer del espai.

PROPOSTES I PROJECTES

Aquestes idees de caràcter general voldria completar-les amb propostes i projectes concrets, que serveixin de fites a la programació del CCCB per als propers anys.

1. La recuperació de l'Antic Teatre. Acabat el període d'arrendament, l'Antic Teatre ha de jugar un paper important per ampliar les activitats de divulgació i formació del CCCB i per poder-se plantejar actes i espectacles amb aforaments importants. La idea és construir un Auditori d'aproximadament 800 places a la primera planta (equipament de què està mancat el barri), i espais per a cursos, seminaris i, fins i tot, un escenari polivalent per a instal·lacions o presentacions experimentals a la planta baixa.

2. La creació —conjuntament amb el MACBA— del Centre de Documentació o Biblioteca dels Àngels, bàsic per posar els nostres materials de recerca a disposició del públic.

3. La publicació d'una revista —les característiques de la qual estan encara en discussió, però que hauria de trobar complementarietat entre

l'edició convencional i la versió on line— per reforçar el paper de lloc de debat d'idees del CCCB.

4. L'ajust de la política d'exposicions a l'experiència d'aquests anys i a les possibilitats pressupostàries, buscant cada temporada l'equilibri entre quatre tipus d'exposicions: a) les que primen la recerca, però acotada en el temps (com és el cas de «Barcelona-Madrid» o de sèries com «escriptor-ciutat»); b) les que són fruit dels projectes de recerca permanent del CCCB (ciutat sostenible, espai públic); c) les que, pel tema i pel seu tractament, estan orientades a un públic especialment ampli («El segle del cinema» o «La història de la televisió»), i d) les que plantegen la reflexió sobre el propi mitjà expositiu, els seus límits i les seves relacions frontereres (projectes en curs amb Carles Santos i La Cubana). Dit en clau temàtica, es tracta d'equilibrar les exposicions de recerca sobre temes urbans (ecologia urbana, espai públic), les exposicions que tenen a veure amb qüestions de mentalitats i costums («La història de la televisió» o «L'harem»); les que posen l'èmfasi en la dimensió cultural de la ciutat («ciutat-artista», «ciutat-escriptor») i les exposicions plantejades com a reptes creatius (les anteriors, però també La Cubana, Carles Santos o convocatòries experimentals). En alguns casos, com es pot imaginar fàcilment, aquests tipus es combinen i barregen.

5. La consolidació dels tres temes permanents de recerca del CCCB: la història urbana (amb un possible acord amb l'editorial Mercator (Brusel·les) per a una col·lecció de monografies de ciutats i l'ajut de la Fundació Paul Getty per a la versió anglesa de l'Atlas); la ciutat sostenible (per a la qual cosa seria molt interessant poder avançar en la nostra participació a la Xarxa de Ciutats Sostenibles, així com acollir l'Institut Europeu sobre Ecologia Urbana que lidera Salvador Rueda), i l'espai públic. També estudiarem, en el marc d'aquest objectiu, la proposta d'establir al Centre un observatori permanent sobre la interculturalitat, que ens ha fet arribar l'Institut Català d'Antropologia de la mà de Manuel Delgado.

6. La política de grups associats al Centre, que ha tingut una molt bona experiència en aquests dos darrers anys, ha de tenir la seva continuïtat. Ho farem extremant el rigor mutu: és a dir, acollirem grups que ens presentin projectes atractius i d'interès, perquè no podem esdevenir un simple hotel de luxe per a unes quantes entitats. I també ens comprometrem en la producció cultural de les propostes que ens presentin. I, sobretot, plantejarem la col·laboració sobre la base d'una temporalitat, que fixo en dos o tres anys, per donar, a partir d'aquí, oportunitats a altres grups i propostes.

7. La convocatòria de l'encontre «Barcelona digital», que serà el Debat de Barcelona de 1998, amb una àmplia participació internacional, ha de servir per dinamitzar la incorporació al Centre del debat i la pràctica de les noves tecnologies.

8. L'estímul a la creació ha de prendre iniciatives molt diverses. Ha d'estar present en tots els projectes de la casa, però ha de contemplar iniciatives específiques com la convocatòria de concursos que suposin exercicis d'imaginació per a exposicions, instal·lacions i altres. Tot i que l'experiència del jardí d'hivern no ha resultat, en el primer any de concurs, especialment reeixida, cal seguir en aquesta línia. Atreure la creació no es fa en dos dies. I en qualsevol cas cal augmentar els nivells de risc en el sentit creatiu en què es mou la casa. És evident que a major risc més probabilitats que alguna aposta surti fallida. Però en el repte hi ha justament l'atractiu i el sentit de l'aposta per nous valors i noves propostes creatives.

També anirà en aquesta línia d'estímul a la creació el seguit d'acords del Centre amb les escoles de disseny per incorporar cada any un dissenyador jove com a grafista d'una de les nostres exposicions.

9. Hem de seguir creant fòrums per debatre els grans problemes de la civilització urbana. I contribuir a augmentar el nivell de pensament crític en aquesta ciutat.

10. Exportar el nostre *savoir faire* és una via de consolidació del Centre, i alhora d'enriquiment de la nostra experiència pel treball en altres països i de reforçament dels nostres projectes. En aquest sentit, les experiències «La cultura del treball» que la missió França 2000 ens ha confiat i que es presentarà simultàniament en dues versions diferents produïdes per nosaltres a Barcelona i a Forbach, i «L'harem», que farem, a partir d'una iniciativa nostra, en col·laboració amb Marsella, seran dues proves de foc.

11. Establir col·laboracions amb empreses i institucions privades ens ha de permetre donar més dimensió als projectes. L'experiència de col·laboració que estem proposant a Mediapark i Nintendo, en el cas de l'exposició «El somriure del monstre» que presentarem a finals de 1998, pot obrir noves perspectives.

TRES CONCLUSIONS

L'objectiu del CCCB és ser un espai de divulgació de la cultura urbana, de formació, de creació i d'estímul al coneixement. Aquestes idees bàsiques eren al programa inicial i han de continuar sent el motor del Centre. La divulgació només és creïble si hi ha un cor de recerca, de debat i d'informació que alimenta les parts més visibles del cos.

Els protagonistes de la cultura són els seus actors. El CCCB ha de continuar sent un lloc d'acollida a disposició de les vocacions alternatives que aquesta ciutat pugui tenir.

El CCCB ha d'intentar consolidar el seu creixement en tots els sentits, per continuar competint amb els centres culturals més reconeguts d'Europa, malgrat que les diferències de recursos són, sovint, abismals.

I UN EPÍLEG

La meua obligació de demanar i buscar sempre més recursos per al CCCB, va acompanyada del reconeixement a la Diputació de Barcelona, i molt especialment al seu president, i a l'Ajuntament de Barcelona, per haver fet confiança al projecte, a l'equip que l'ha tirat endavant, per haver fet possible que el CCCB existeixi i per haver respectat sempre escrupolosament l'autonomia intel·lectual d'aquesta direcció. Són coses que haurien de ser normals, però precisament perquè no ho són, crec de justícia fer-ne reconeixement explícit.

Un centre cultural no està mai definitivament consolidat. El CCCB (que no té altre patrimoni que la seva activitat cultural i les seves instal·lacions) és una bicicleta que el dia que deixés de pedalar cauria. Fet l'esforç de dotar aquesta ciutat dels equipaments que no tenia, és un obligació institucional donar-los els mitjans necessaris per tirar endavant, amb els nivells de qualitat que aquesta ciutat s'ha d'autoexigir.

JAUME BADIA I PUJOL

CIUTAT. CREACIÓ. CULTURA

L'any 1997 ha estat el de la confirmació del CCCB com un dels principals referents en el microcosmos cultural de Barcelona. Potser no tot han estat mèrits propis (les crisis o demèrits d'altri hi poden haver inevitablement ajudat) però el cert és que el quart any de vida, lluny de desmentir cap de les sospites o intuïcions anteriors respecte de la nostra programació, ha confirmat que al CCCB hi podia passar gairebé de tot. Entenguem-nos: gairebé de tot el que pot suscitar l'interès d'un conjunt de públics que s'han anat definint durant aquesta primera etapa de la nostra existència com a equipament cultural i que aspirem que arribi a sumar, en pocs anys més, entre quatre-cents i cinc-cents mil usos/any. Un conjunt de públics específics per a propostes específiques, però també un «públic CCCB» que respon de manera més o menys sistemàtica, més o menys freqüent, a les nostres propostes.

Hem arribat a una mena de majoria d'edat com a projecte i com a equipament cultural. I això ho hem vist en un fet tan curiós com el que segueix: avui per avui hi ha molta gent que ja gosa confessar-nos que, quan vàrem obrir les portes l'any 1994, no haurien apostat ni un euro per nosaltres. Aquesta confessió la fan sobretot els amics, és cert. Però fins i tot algunes de les persones que al començament havien manifestat més o menys públicament el seu escepticisme, ara han reconegut que, a la vista dels continguts de la programació i de l'evolució que el Centre ha fet en aquests primers anys, la seva opinió ha canviat.

I, està clar, si rebem felicitacions -algunes- i reconeixements -qui-sap-los-, el risc d'endormiscar-nos en una migdiada d'èxit és evident. Podríem arribar a la conclusió, fins a cert punt justificable i del tot errònia, que hem trobat *-inventat fóra excessivament petulant-* una fórmula nova d'entendre i de fer funcionar un equipament cultural. Un «saber fer» que supera els esquemes i estereotips respecte del que estàvem acostumats: una nova manera de treballar el llenguatge expositiu, fórmules imaginatives d'abordar un tema qualsevol relacionat amb la cultura urbana, una nova manera d'enfocar les relacions entre la institució i els agents culturals o els grups artístics, el compromís amb les propostes de risc, noves fórmules de col·laboració evitant, escrupolosament, la temptació d'immiscir-nos en les ideologies, els gustos, els projectes de tants i tants grups com han aterrat una -i més d'una- vegada als espais de l'antiga Casa de Caritat. Però hi tornem: **no podem cometre l'error de pensar que «ja hi hem arribat», que ja hem trobat la fórmula màgica. Perquè aquesta idea és contrària per naturalesa amb el que explica la pròpia fórmula.** Com en una revisió fi de mil·leni del mite de Sísif, el que ens explica i explica el nostre èxit és justament l'esforçat moviment constant. Pedalar sempre. Entendre i fer entendre que, sense un esforç continuat de renovació, només podem anar avall. El plaer d'assaborir l'èxit sense seguir esforçant-nos només durarà un instant, just el que duri el declivi fins la caiguda.

No vull pas dir que res no sigui repetible. En absolut. Però sí que tot ha d'evolucionar, tot ha de créixer (no necessàriament en dimensió) i madurar; i potser alguna de les propostes que ha tingut interès que es presentessin al CCCB i que demostrés la seva potència rebent el nostre suport, en créixer esdevindrà una altra cosa i haurà de trobar el seu camí en altres escenaris. I el seu lloc l'hauran d'ocupar altres propostes noves i més arriscades. **El Centre ha de tendir més a ser laboratori d'assajos que no pas gran magatzem de productes patentats.** Amb tot, és evident que hi ha d'haver uns quants puntals fonamentals (potser no necessàriament els més evidents ni els més estridents) sobre els quals la vida i el trajecte culturals del Centre s'aguantin.

El CCCB ha de començar, a partir d'ara, a prendre la iniciativa en alguns camps en els quals fins avui havia estat, sobretot, escenari i plataforma. Haurem de plantejar les nostres pròpies opcions, més enllà de les exposicions -on ho hem fet clarament des de l'inici. Allò que ja hem començat a fer en el 97 (en vídeo, en cinema, en música, en humanitats, etc.) s'haurà de fer amb una major solidesa en els propers anys. Igualment el Centre ha de revisar i enfortir el compromís que periòdicament adquireixi amb els grups de creació associats

a la casa. Treballar sobre la base dels «contractes/programa» perquè aquest compromís amb els grups sigui mutu.

Hem d'estar atents a les noves propostes que ens arribin, a noves formulacions, noves sensibilitats, nous gustos que aquest públic diversos ens manifesta i que ens situen en un procés de modulació i revisió constants.

Quatre anys després d'obrir les portes al públic, hem de gosar poder plantejar més segurs que aleshores, una nova manera de llegir les inicials del CCCB: Ciutat, Creació i Cultura. A Barcelona, naturalment.

RECERCA I EXPOSICIONS

El que aquest Centre ha fet en els tres primers anys de la seva existència, en el camp de les exposicions, és convertir en quotidiana, i per tant en possible, una *bogeria*. Una bogeria que finalment els fets han demostrat raonable, i que consisteix a presentar anualment sis o set exposicions, majoritàriament pensades i produïdes internament, amb una suma total que oscil·la al voltant dels 9.000 metres quadrats. Que això s'hagi pogut fer, també, el 1997, amb exigència per la qualitat i amb un pressupost ajustat, és el primer que cal ressenyar en la memòria de l'any esmentat.

El resultat d'aquesta continuïtat en l'esforç ha estat la consolidació d'un reconeixement nacional i internacional que s'ha posat de manifest en la facilitat amb la que el CCCB pot, actualment, endegar col·laboracions amb institucions de tot el món. La confiança que el Centre genera arreu és, ara per ara, del tot evident.

Per altra banda, aquests quatre anys d'activitat en el camp de les exposicions han creat una certa *manera de fer*, en la recerca prèvia a les exposicions i en les formes de presentar, que s'identifica positivament amb la figura del CCCB.

L'any 1997 les exposicions del Centre han vingut també a confirmar quina és la seva posició en el nostre context cultural. Posició definida per un equilibri assenyat entre el cultiu del tema director del Centre (les ciutats i la problemàtica urbana) i la voluntat de servir culturalment a una ciutat i a un país encara poc dotats d'infraestructures capaces de presentar grans exposicions de nivell internacional.

La ciutat ha estat, doncs, el fil conductor temàtic, però sense arribar a una exhaustivitat reductora.

Aquesta consolidació de la confiança, de les maneres de fer i del perfil temàtic, s'ha concretat, l'any 1997, en la presentació de sis exposicions: «Grup R», un compromís amb la cultura local més interessant i avantgardista; «Les cases de l'ànima», el descobriment sorprenent i rigorós d'un tema inèdit, i la primera demostració de la capacitat del CCCB d'organitzar exposicions internacionals comptant només amb les seves capacitats; «Les Lisboes de Pessoa», el segon lliurament d'un cicle singular, amb presentacions també a Lisboa i Frankfurt, que ha demostrat que el CCCB ha passat de col·laborar amb institucions estrangeres a exportar les seves pròpies produccions; «El món secret de Buñuel», un bon exemple de la consolidació d'algunes de les formes de presentar i explicar que caracteritzen el CCCB; «Barcelona-Madrid», el resultat d'un dels més extensos treballs de recerca fets en aquesta institució; «George Grosz. Els anys de Berlín», una de les millors comprovacions possibles del rol del CCCB com a espai per acollir mostres de gran interès internacional, i l'inici d'una nova sèrie d'exposicions que analitzarà les relacions entre un artista i una cultura urbana (els pròxims episodis seran: «Canaletto: una Venècia imaginària» i «Hammershoi: la Copenhague interior»).

Si aquesta és la realitat visible del treball del CCCB en les exposicions durant l'any 1997, cal ressenyar l'altra feina essencial d'aquesta etapa: la primera fase dels treballs que condueixen a la creació de noves línies d'actuació.

Cal parlar, en aquest sentit, de dos apartats ben diferenciats i que mostren la riquesa de possibilitats de la pròpia «idea CCCB»: el que fa referència a exposicions que plantegen una obertura en el propi gènere expositiu, i el que té a veure amb les exposicions que es constituïran en el punt de partida per a la recerca en temes clau que afecten la ciutat contemporània.

Un Centre com el nostre que treballa amb continuïtat i alta intensitat en el tema de les exposicions ha de plantejar-se una reflexió sobre el propi fenomen expositiu, sobre la reconsideració dels seus límits, de les seves fronteres, cada vegada més imprecises. Així, el CCCB ha començat a treballar en dues exposicions que plantegen preguntes sobre aquesta qüestió dels límits del gènere: la primera, produïda amb «La Cubana» i prevista per al final del 1999; la segona, produïda amb la companyia Carles Santos i que es presentarà l'any 2000.

Per altra banda i com és ben sabut, el CCCB no disposa de col·lecció permanent. Això comporta un seguit de dificultats però, al mateix temps, impedeix la temptació de l'immobilisme. **El CCCB no custodia una col·lecció permanent, però pot incidir permanentment en temes clau de la realitat urbana contemporània.** I pot fer-ho (aquest hauria de ser un dels objectius de les institucions culturals del segle XXI) prenent partit, implicant-se en la reflexió i en l'opinió.

Els temes triats per començar aquesta línia de treball han estat el de «La ciutat sostenible» i el de «L'espai públic europeu». Ambdós s'aborden, d'antuvi, en dues exposicions que tindran lloc, respectivament, el 1998 i el 1999. Però aquestes dues exposicions no són més que els punts inicials de llançament de la recerca i de l'acumulació d'informació que han de permetre nodrir una part essencial del contingut del Centre de Documentació del CCCB, i aconseguir que aquesta institució esdevingui un lloc central de recerca i de debat en temes que resulten centrals en la problemàtica de la ciutat contemporània.

PEDRO AZARA

Podria donar la meua opinió des de dos punts de vista: com a usuari o treballador eventual per a la institució, o com a espectador. He optat aquí per la primera solució.

La meua relació amb el CCCB es remunta a la preparació de l'exposició «Les cases de l'ànima», que es va presentar entre els mesos de gener a juny de 1997, i, actualment, a la documentació per a un avantprojecte d'exposició sobre «La fundació de la ciutat en el món antic». **El que més he apreciat ha estat la seriositat en el treball de les diferents parts implicades** (exposició, publicació, administració, direcció, conservació, divulgació), com també les bones relacions que hi vaig fer. Diversos museus que van prestar obra, com ara el Metropolitan Museum de Nova York o el Louvre de París, han afirmat que no s'havien trobat mai amb una institució que treballés tan rigorosament i obtingués uns resultats tan esperançadors: un catàleg impecable, una coordinació perfecta i una atenció sorprenent.

Des de fora, almenys, com és el meu cas, els sectors implicats estaven perfectament coordinats. Recordo que vaig treballar a l'unison amb Eva, Berta, Albert, Ana, Elly, Josep i Josep, etc., per esmentar algunes persones, i vam formar un equip unit i compromès amb el projecte, plenament dedicat a ell. El rigor organitzatiu i científic es va aliar amb l'eficàcia. Ni tan sols no van haver-hi problemes de finançament. A més, la política no va enterbolir el projecte.

Espero que aquestes qualitats es mantinguin, perquè són molt difícils de trobar. Treballar amb el CCCB ha estat un plaer, i si aquesta institució ha quedat satisfeta amb el treball realitzat, espero col·laborar en una altra oportunitat, com si el CCCB unís el millor de l'administració pública (la seva capacitat de treball i de gestió, la seguretat en el treball) i de la universitat (la seva dedicació a la recerca i la disponibilitat del personal acadèmic), com si el treball universitari, normalment autista, arribés al públic. Que aquesta doble faceta no es perdi, i que el Centre acabi d'integrar-se al conjunt dels grans centres productors i divulgadors de cultura europeus, cofinançant projectes, per exemple.

«...vam formar un equip unit i compromès amb el projecte, plenament dedicat a ell. El rigor organitzatiu i científic es va aliar amb l'eficàcia. Ni tan sols no van haver-hi problemes de finançament».

XAVIER BRU DE SALA

UN NOU MODEL D'EQUIPAMENT CULTURAL

Després d'haver arribat el primer en la cursa de retards postolímpics (recordem que sis anys després dels Jocs encara hi ha equipaments que s'havien d'haver estrenat el 1992 i continuen esperant que es fixi una data d'inauguració), el CCCB tenia la difícil responsabilitat de convèncer de la utilitat de la política de grans equipaments empresa per les administracions a la capital catalana. Comptava amb dos desavantatges importants. Un, que en respondre a una idea desconeguda, ningú en coneixia la utilitat. Dos, que fins i tot des del propi consistori barceloní, hi havia veus de pes convençudes que es tractava d'un error. No va caler gaire temps per demostrar que un bon contenidor sense més obligacions que saber-se omplir de continguts amb imaginació i rigor constitueix la millor aposta en l'arquitectura cultural de les ciutats. Ara costa molt poc de dir. Fa quatre anys, era impossible. **Hem passat de la por al buit a creure en un nou model.**

El contrast amb les altres fàbriques de cultura és més que notable. El MACBA, en crisi; el TNC, en crisi; el MNAC, en un compàs d'espera i amb els pressupostos sota mínims. L'Auditori i el Liceu, esperant data per acabar les obres i sense un model de gestió discutit o consensuat. El panorama no és pas indicatiu de futur incert. Més aviat al contrari, les crisis evidents i les vacil·lacions són el preu d'un aprenentatge que la imprevisió i la incoherència obliguen a pagar. Arribar a la situació desitjada —però per desgràcia no planificada— haurà requerit més esforços i diners dels necessaris, però el més previsible és que, després de més o menys costos i errors ens hi acabarem acostant (o direm que ja hi hem arribat per no haver-ne de parlar més). Com que ningú dubta d'aquestes institucions, perquè totes són perfectament homologables, les decepcions es tradueixen en paciència.

El CCCB tenia en canvi molt poc crèdit. Fins i tot després d'inaugurar, el perill de veure's convertit, per exemple, en museu d'arts decoratives, no era cap entelèquia. **Al cap d'un any, la consolidació era total. Al cap de quatre, ja no cal ni preguntar-se per les raons de l'èxit, perquè les coses que funcionen són sempre assumides, a casa nostra, amb la naturalitat del que havia de ser evident.** Però no cal que ens enganyem. El mèrit del triomf del CCCB assoleix, en el context de la cultura barcelonina, la categoria de miracle laic.

«...un bon contenidor sense més obligacions que saber-se omplir de continguts amb imaginació i rigor constitueix la millor aposta en l'arquitectura cultural de les ciutats».

DAVID CIRICI

«IF I WERE A RICHMAN, YABADIBIDIBIDI»

Del CCCB m'agrada dir-ne la Casa de Caritat. Aquest nom és tot un símbol. En aquesta casa dels pobres passen moltes més coses que a les cases dels rics.

Amb ben poques excepcions, els rics de la Barcelona d'aquest final de segle són, culturalment parlant, un desastre. Els milionaris que van aixecar el Liceu escoltaven la música contemporània d'aleshores. Els d'ara, a més de fer el ranci quan se'ls crema l'edifici, continuen escoltant la mateixa música que els seus rebesavis. Els milionaris de fa un segle, i fins i tot els nobles i els capellans, s'arriscaven amb el modernisme: es feien fer les cases, els palaus, les bodegues, les fàbriques i les esglésies, pels arquitectes més innovadors. Els d'ara, es compren pisos de luxe adotzenats i, des dels bancs i les caixes que dirigeixen, es prenen la pintura o l'escultura com una simple inversió. Els rics d'abans conceben el mecenatge amb una certa generositat. Els d'ara volen ser els protagonistes de la cultura que pretenen patrocinar, i són capaços d'ofegar els seus protegits en les pugnes entre empreses financeres, companyies de subministrament o grans asseguradores.

La gent que es dedica a la gestió cultural ho té més difícil que mai. Entre mecenes mesquins, i polítics que conceben la cultura com una ideologia que ha de reforçar les nostres essències nacionals, ho tenen molt difícil.

No sé si la gent de la Casa de Caritat són més espavilats que els altres; o tenen uns protectors més generosos. Però el que és evident és que se'n surten molt millor que els veïns del MACBA, o que els del Teatre Nacional, o que els del Liceu. **No llencen els diners. No em pretenen adoctrinar. No m'avorreixen amb cap pretensió de luxe provincial.** No viuen enlluernats per una falsa modernitat. Toquen de peus a terra. Són gent del carrer, amb cultura, que fa cultura. I em diverteixen.

Quan els rics aprenguin a fer de mecenes, hi haurà més cases com la vostra. Per molts anys!

«Del CCCB m'agrada dir-ne la Casa de Caritat. Aquest nom és tot un símbol. En aquesta casa dels pobres passen moltes més coses que a les cases dels rics».

JEAN-LOUIS COHEN

El CCCB és una institució de la qual em sembla conèixer bé les produccions: exposicions, recerques, debats. He participat en algunes de les activitats programades (per exemple el màster en urbanisme dirigit per Manuel Solà-Morales, o el Debat de Barcelona) i he estat el comissari d'una exposició coproduïda amb el Centre, «La temptació d'Amèrica». Crec, per tant, tenir una percepció bastant correcta del seu funcionament, la seva orientació i el seu impacte real.

En aquests moments estic treballant en la definició del futur Centre de l'arquitectura i el patrimoni de Chaillot, a París, i em sembla que el CCCB –amb el qual, en certa manera, pot comparar-se– m'ha proporcionat algunes lliçons de gran utilitat per al seu plantejament general.

En primer lloc, el camp d'acció del CCCB està adequadament definit: centrat en la cultura urbana, en proposa una visió àmplia, que no es limita a l'exaltació de l'arquitectura i l'urbanisme, i **manté un discurs crític que, tot i reconèixer l'encert de les polítiques portades a terme a Barcelona, no les esbomba gratuïtament.** Aquesta visió àmplia permet, entre molts altres exemples, interessar-se i mostrar els lligams de les ciutats en la literatura i el cinema, aportant altres visions artístiques i socials d'un mateix fenomen. Es treballa el concepte de «ciutat» en una perspectiva adequada, fent-hi entrar la qüestió de la ciutadania tant com la de la urbanitat.

El CCCB ha aconseguit, també, una relació correcta entre recerca i exposicions, en la qual els treballs de recerca no porten necessàriament a una divulgació immediata: l'important és madurar –com sembla que fa el Centre– fins a un nivell de precisió i d'exigència suficient. No obstant això, **els temes triats per a la recerca podrien considerar-se una mica massa amplis, especialment el del desenvolupament sostenible;** i d'altra banda, no crec que l'autèntic problema de Barcelona i Catalunya sigui el de l'espai públic, sinó el de l'espai privat, l'espai d'habitatge.

Les exposicions han destacat fins ara per muntatges plens d'originalitat, que, gràcies a la incorporació de membres d'altres disciplines, defugen aquell aire massa corporatiu –gairebé autàrquic– que, sovint, tenen altres mostres dedicades a l'arquitectura.

I finalment crec que, en l'àmbit de l'experimentació, una de les claus és la implicació del CCCB en projectes a realitzar fora de la seva seu, tant a Barcelona com a Catalunya, i que hi hagi una autèntica xarxa de col·laboradors locals (en la cultura, a l'administració local, a les universitats, en el món professional).

«Les exposicions han destacat fins ara per muntatges plens d'originalitat, que, defugen aquell aire massa corporatiu –gairebé autàrquic– que, sovint, tenen altres mostres dedicades a l'arquitectura».

MANUEL DELGADO

El CCCB ha tingut el mèrit –al mateix temps simple, però tan difícil d'acomplir– de semblar-se a allò entorn el que pretenia pensar i fer pensar: la ciutat, i Barcelona en particular. En efecte, el Centre ha esdevingut un espai d'acció i de reflexió on tot era possible, un marc de referència que ha permès contemplar com era de viable el pas –tan pertinent– dels nivells més exigents d'especulació teòrica o formal a l'activisme civil, de propostes que al·ludien als macroprocessos de mundialització a una incorporació gairebé «natural» al teixit vital del barri on és ubicat. Un repàs a aquesta mateixa memòria d'enguany demostra l'extraordinària versatilitat temàtica del Centre, la seva polifuncionalitat cultural i la seva vocació d'esdevenir àmbit, sobretot, d'ús.

Un cop feta aquesta mena de declaració d'amor –sincera, millitant– és cosa d'assenyalar les mancances, relatives al que inevitablement –quatre anys són, malgrat tot, poca cosa– resta per fer. **La crítica s'adreça a l'assignatura pendent: l'urbà, que ha estat abordat, encara que no atorgant-li la importància que mereixia.** Diguem que heu parlat molt de la ciutat, però no massa d'allò que es omnipresent a la ciutat, però que no és la ciutat, allò que la nega i al mateix temps la conforma, la seva dimensió incongruent, intranquil·la, paradoxal, inestable...; el plasma que l'alimenta, però que amenaça a cada moment anihilar-la; allò que, a la ciutat, no està ni ordenat ni desordenat, sinó ordenant-se; ni estructurat ni desestructurat, sinó estructurant-se; tot el que en la vida de la ciutat hi ha de molecular, d'incalculable, d'espasmòdic. M'estic referint, és clar, a l'espai públic i les coses tan estranyes que allà passen sovint: emboscades i paranys, astúcies i tàctiques subtils, desercions en massa, trànsit, comerç entre universos, microcatàstrofes, amors a primera vista...

Dit d'una altra forma, **cal que el Centre tanqui el cercle amb el que havia quasi-quasi assolit abarcar tota la ciutat,** integrant allò que se li filtrava entre els dits, que preferia esmicolar-se abans que deixar-se atrapar. Allò que de fet no es veu, ni es deixa tocar, que a penes sentim com un murmur de fons, però que és la premissa de tota l'existència metropolitana; un món sense llocs: sols espai; una comunitat disseminada, feta de cossos que s'agiten; una societat sense òrgans ni estructura, tota ella feta d'intersticis i intervals: l'urbà.

«Un repàs a aquesta mateixa memòria d'enguany demostra l'extraordinària versatilitat temàtica del Centre, la seva polifuncionalitat cultural i la seva vocació d'esdevenir àmbit, sobretot, d'ús».

RAMÓN DE ESPAÑA

EL REPÒS DE L'URBANITA

Hauria d'haver-hi més llocs com el CCCB a la nostra ciutat, llocs en què l'urbanita aclaparat (o, en el seu defecte, el desocupat mitjà) pogués asserenar la seva ànima per l'expeditiu sistema de posar-lo en contacte amb l'art i les seves relacions amb la realitat. Des d'un punt de vista estrictament personal, **li dee al CCCB alguna que altra exposició memorable** («Art i poder» va confirmar les meves pitjors sospites sobre el gènere humà) i, sobretot, l'oportunitat de deixar passar el temps en l'entorn agradable. Els asseguro que els matins dels dimarts serien un malson si no fos per llibreries com La Central i Laie, botigues de discos com Castelló i Virgin, o reductes artístics com el Macba i el CCCB.

M'explicaré. El dimarts és el dia que la meua dona de fer feines ha escollit per posar ordre en el meu niu de puces. La bona dona apareix a les deu del matí, obre totes les finestres del pis, sintonitza Radio Tele Taxi i, com em distregui, fa el llit amb mi a dins. Tot i que me l'estimo molt, la més elemental prudència aconsella deixar-li els diners damunt del televisor i abocar-se al carrer. Cada dimarts, des de fa anys, dino amb uns amics a Casa Leopoldo a les dues de la tarda.

Això em deixa quatre hores durant les quals **en Ramón vagareja per la ciutat a la recerca de llocs raonables on esperar l'hora de la manduca. I el CCCB és un dels llocs més raonables de la llista.**

Només em falta afegir que si Josep Ramoneda seguis l'exemple de Miquel Molins, que poc abans de ser cessat va tenir el valor d'enviar-me un passi permanent i gratuït per al Macba, em faria el desocupat més feliç de la nostra estimada Barcelona.

«Art i poder» va confirmar
les meves pitjors sospites
sobre el gènere humà»

XAVIER MARISTANY

En primer lloc, per molts anys! Amb la mà on no tinc el petit tros de pastís d'aniversari amb què celebro aquests quatre anys, us escric dues o tres coses, visions parcials d'aquesta història compartida amb tanta gent: comprovar, abans que res, l'encert de la inusual concepció inicial, i que encara perviu, del Centre com a *espai* (físic, virtual) cultural.

Hauria complert perfectament amb els canons preexistents si el Centre només hagués donat cabuda a projectes, exposicions, iniciatives, com tants d'altres, però el CCCB ha sabut en aquests quatre anys aconseguir amb escreix l'objectiu inicial que s'havia atorgat: a diferència d'altres, des del principi va saber i donar a entendre que el magnífic espai físic que l'emmarcava no ho era tot. Molt més enllà, ha sabut crear o, millor, construir amb els agents culturals de la ciutat un espai cultural propi. Els qui ens barallem diàriament amb nosaltres mateixos per aconseguir que això que en diuen *crear* esdevingui possible, hem pogut valorar més que mai la gran disponibilitat trobada al Centre, i, molt concretament, la de Josep Ramoneda i el fins ara gerent cultural, Jaume Badia.

Els tenen en el seu haver la més valuosa de les fites: haver desfet, amb mil petites accions, poques paraules, el que semblava etern tabú entre un petit artista (de vegades col·lectiu) i un CENTRE PÚBLIC (així, en majúscules); lluny de l'habitual «Vuelva usted mañana», al CCCB he tingut sempre la sensació de l'«Això interessa», i el «Mirarem de fer-ho possible». I el que és encara més sorprenent, he comprovat com immediatament un excel·lent equip tècnic es posava en marxa per possibilitar el projecte. És així com hem anat creixent tots plegats, donant forma al que no en tenia. Calia, sense cap dubte, un Centre motor i receptor alhora, un espai capaç d'acollir sense cap rebança un amplíssim ventall de propostes culturals relacionades amb Barcelona.

Aquest, repeteixo, estranyíssim, per nou, comportament per part d'un Centre ha fins i tot modificat la relació amb el món cultural de la ciutat. El fet que els artistes vegem possibilitats, agilitats, divulgats els nostres projectes, ha fet que prenguem part activa com un fet natural en la seva gestió. I aquí m'agradaria un petit suggeriment: el CCCB dona, i ha de donar, possibilitat que grans idees, exposicions, cicles, etc. hi tinguin cabuda; però, paral·lelament a això, crec que la ciutat està també farcida de petits, i de vegades individuals, projectes que difícilment són emmarcables en aquestes manifestacions. Incentivar, doncs, els espais, i no només els físics, prou amplis per **donar cabuda a les petites accions, ànima en molts casos del teixit cultural de Barcelona** i, alhora, donar-los un espai físic (l'Antic Teatre potser seria un bon lloc), serien dues bones mesures a prendre.

I un cop comprovada la capacitat dinamitzadora del CCCB, arriba la darrera sorpresa: al Centre hi ha bon humor. Això, que a molts els semblarà superflu, ha donat a la mútua relació i al mateix contingut cultural del que tractàvem una qualitat substancialment important. Hem après, penso que tots plegats, a veure el fet cultural no com un munt de mancances a resoldre sinó com un mar immens de possibilitats.

Gràcies, de veritat, per haver fet junts tant de tros, per aquest sentiment mutu de conspiració i haver donat cabuda a tanta gent interessant al vaixell. Bon viatge!

«...el magnífic espai físic que l'emmarcava no ho era tot. Molt més enllà, ha sabut crear o, millor, construir amb els agents culturals de la ciutat un espai cultural propi».

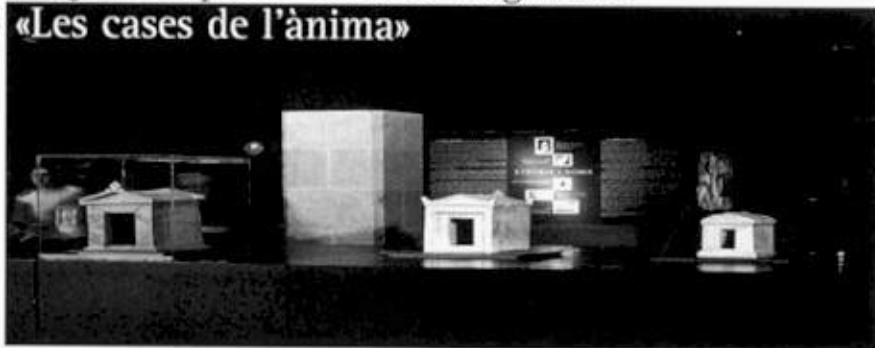
La història recent de les grans i noves infraestructures culturals barcelonines presenta diverses característiques comunes: venien a recuperar el temps perdut, tot cobrint mancances de molts anys; van prendre cos després de dilatats i agònics processos de construcció; van veure com la seva posada en marxa era frenada i entorpidida per baralles gairebé tribals entre les institucions de signe polític diferent integrades en els seus consorcis; i un cop inaugurades –les que van arribar-hi–, es van veure abocades a crisis primerenques i canvis de direcció i d'orientació diversos. No cal il·lustrar-ho amb noms propis: els darrers episodis són a la ment de tothom.

En aquest panorama truculent, el CCCB va presentar els seus trets distintius des del primer moment. **L'impulsava, bàsicament, una sola entitat (la Diputació de Barcelona), cosa que va garantir-ne un rumb sostingut;** va definir la seva forma arquitectònica ràpidament, amb una proposta alhora eclèctica i contundent –una de les penúltimes gentileses de Viaplana i Piñón–; i va perfilar aviat un rostre sense precedents – el CCCB s'anomenava en la fase germinal «La Ciutat de les Ciutats»–, proclamant la seva predilecció pels fenòmens culturals relacionats amb la ciutat, entesa com el nucli relacional i productiu de la societat de final del segle xx.

La proposta del CCCB va ser considerada amb recel per la dreta nacionalista –que conceptuava la ciutat com el refugi dels enemics del país– i discretament torpedinada per una certa esquerra ocupada en altres prioritats. Aquesta coincidència augurava grans resultats. I va haver-n'hi. Però, òbviament, no va ser aquesta coincidència la mare dels èxits –entre tots, jo em quedo amb la magnífica exposició «Les cases de l'ànima»–, ni la de les mitjanies, que també va haver-n'hi. **El balanç positiu del CCCB és degut, en bona part, al seu intel·ligent i desinhibit entestament per explorar un nou concepte de centre cultural,** i a la imaginació amb què ha portat a terme la feina, desenvolupant fórmules i conceptes expositius innovadors, que han atret l'interès del públic i també d'altres institucions, aquí i a l'exterior.

Recuperar el temps perdut és una premissa necessària per arribar al nivell de determinats països occidentals considerats com a referències. Però actuar d'acord amb el temps present –o anticipant-se al futur– és imprescindible si aspirem a superar-ne el nivell.

«...entre tots, jo em quedo amb la magnífica exposició «Les cases de l'ànima»

XAVIER PERICAY

MALA MEMÒRIA

Quan un projecte cultural compleix quatre anys de vida, i quan aquesta vida ha estat, com és el cas, intensa i rica d'experiències, fa de mal recordar quina cara tenia la criatura a l'hora de néixer; deu ser que el curs de la creixença, amb tots els seus canvis sobtats, va modelant dia a dia un nou ésser, que acaba esborrant el traç d'aquells primers moments. Si ens trobem, en canvi, que l'aventura s'inicia amb pas vacil·lant i amb la il·lusió precària, sol passar que el record primerenc no se'ns esborra mai, com si fos impossible deixar de referir-se a aquell punt de partida ple d'esperances i d'anhels no correspostos.

M'atreviria a dir —sempre que la memòria no em falli, és clar— que el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona va veure la llum com tants altres projectes culturals vinculats a la recuperació o a la creació d'un gran equipament. En altres paraules, **crec recordar que va aparèixer enmig d'un profund escepticisme, com una víctima més de la grandeur barcelonina que va acompanyar els fastos del 92.**

Molts ens preguntàvem com s'omplirien de cultura els milers de metres quadrats continguts en el vell edifici de la Casa de Caritat, que era com preguntar-se si tenia cap sentit invertir-hi els milions que s'hi van invertir. Doncs bé, al cap de quatre anys, el CCCB ens anuncia que ben aviat condicionarà i farà seu l'Antic Teatre, per construir-hi un Auditori amb prou capacitat per acollir totes aquelles activitats que **al·lacions actuals ja no poden acollir. Ens anuncia, per dir-ho clar, que s'han fet grans, que el vestit els va curt i que ja no li caben.**

Al meu entendre, les raons d'aquest èxit incontestable —i, per molt estrany que pugui semblar, incontestat— tenen a veure sobretot amb dos factors no gaire comuns a d'altres experiències culturals anàlogues: la fidelitat a un projecte singular, i la utilitat d'aquest mateix projecte. Mantenir-se fidel a una idea, quan aquesta idea és tan original que costa trobar-li un equivalent en alguna altra part de món, té un mèrit evident; si, a més a més, l'aposta per la cultura i la ciutat recolza en un valor tan *fin de siècle* com el de la utilitat, la jugada pot resultar rodona. I el cert és que l'activitat desplegada en aquest quadrienni ha servit per moltes coses. Em permeto apuntar-ne, de cor, unes quantes. En primer lloc, ha servit per donar a conèixer, a través de les exposicions i de la resta de manifestacions culturals, les múltiples cares de la ciutat, tant si es tracta de la ciutat majestàtica, com si es tracta de la mateixa ciutat de Barcelona; però també ha servit per convertir els diversos espais del Centre en una mena d'aparthotel per un bon nombre de *homeless* de la cultura metropolitana. O per atreure un públic divers i nombrós, un públic que inclou alhora molts públics i que, altrament, amb prou feines sabria com és aquest nou barri barceloní anomenat El Raval.

D'aquests quatre anys, ens en queden avui dia excel·lents records que ja són esplèndides realitats. Per ajudar, ni que sigui de tant en tant, a fer memòria.

«Molts ens preguntàvem com s'omplirien de cultura els milers de metres quadrats continguts en el vell edifici de la Casa de Caritat»

CATALINA SERRA

ALGUNES REFLEXIONS SOBRE EL CCCB

Recordo que fa uns anys no entenia gaire bé el projecte. L'identificava com un més dels grans contenidors culturals, aparentment desproporcionats, que semblen construir-se a Barcelona en funció d'estratègies polítiques o urbanístiques més que com a resposta a les necessitats culturals de la ciutat. M'alegro d'haver-me equivocat. He vist coses molt interessants en el CCCB durant aquests quatre anys. Exposicions sobre temes diversos. Cine, còmic, literatura, art, història, arqueologia, arquitectura i urbanisme, molt urbanisme. Suposo que és el que correspon a un centre especialitzat en la ciutat i la cultura urbana, però he de dir que **la constant referència a Barcelona, tot i que entenc que ha estat imprescindible, em resulta a vegades esgotadora.**

En general, hi ha hagut exposicions de tota mena. Unes més espectaculars que altres; algunes més estimulants que altres. Pràcticament totes curioses i dignes. Entre les memorables citaria, per gustos personals, «Art i poder», «Les cases de l'ànima» i «George Grosz». Però només per les exposicions, necessàries, no s'hauria guanyat el nom. És possible que jo visqui en un cercle tancat, però a mi i a molta gent que m'envolta gairebé sempre hi ha alguna cosa en la programació múltiple i variada del CCCB que ens interessa, podria interessar-nos o ens inspira curiositat. Els diversos col·lectius de creació que col·laboren amb el Centre i n'aprofiten les instal·lacions hi contribueixen de forma decisiva.

Conec menys altres aspectes, com els cursos i seminaris, les publicacions especialitzades o el Centre de Documentació, per esmentar-ne alguns. **Aquesta atomització d'ofertes culturals minoritàries, però múltiples, al costat de productes pensats per al gran públic, però dignes, és, al meu parer, la clau de l'èxit i la bona imatge de la Casa de Caritat.** Pel que es veu fins ara l'experiment funciona. L'estratègia sembla encertada i el repte serà mantenir i superar les expectatives que el mateix Centre ens ha creat per al futur. És el risc d'esdevenir necessari.

«L'estratègia sembla encertada i el repte serà mantenir i superar les expectatives que el mateix Centre ens ha creat per al futur. És el risc d'esdevenir necessari».

ACTIVITATS DEL CCCB 1997

■ Fins al 18 de maig

Barcelona Contemporània, 1856-1999. Realitzada amb motiu del XIX congrés de la Unió Internacional d'Arquitectes, l'exposició proposava un exercici de reflexió i de prospectiva sobre la ciutat, abordada en diverses escales i a partir de les transformacions recents. Organitza el CCCB, amb la col·laboració del Comitè Organitzador del Congrés d'Arquitectura 1996. Comissari: Josep Lluís Mateo. Entre el 15 de febrer i el 7 d'abril es va desenvolupar un cicle de conferències sobre el tema de l'exposició.

■ 11 de gener - 31 d'agost

Grup R. Exposició que revisava l'obra d'alguns arquitectes, dissenyadors i artistes (Martorell, Bohigas, Sostres, de Moragas...) que en la dècada dels cinquanta van recuperar per a Barcelona un determinat esperit de modernitat. El 31 de maig i l'1 de juny es van fer dos concerts, amb obres de Joan Guinjoan, Iannis Xenakis, Hans Werner Henze, Luciano Berio i Josep Soler, per membres de l'orquestra Barcelona 216.

■ 17 i 18 de gener

Trobades psíquiques, organitzades per Barcelona Expansiva amb la col·laboració del CCCB.

■ 17 de gener - 15 de juny

Les cases de l'ànima (5500 aC - 300 dC). Una exposició excepcional que mostrava un centenar de les maquetes més antigues de la Història, procedents dels principals museus arqueològics del món. Entre d'altres, hi havia diminutes «cases de l'ànima» que fa milers d'anys els sacerdots construïen per acollir els esperits dels morts. Amb el patrocini de Caixa de Catalunya. Entre el 9 i el 17 d'abril va tenir lloc un seminari que aprofundia en diversos aspectes de l'exposició.

■ 29 de gener - 1 de febrer

Arte en la era electrònica, perspectives de una nueva estética. Aquest congrés internacional, organitzat pel Goethe Institut i l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona amb la col·laboració del CCCB, va analitzar les conseqüències de l'ús de les noves tecnologies digitals i de telecomunicació en l'àmbit artístic.

■ 31 de gener - 21 de març

Jardí d'hivern. Aquesta intervenció reproduïa a escala un

tros de paisatge natural: un camp ondulat en què destaquen una noguera i una filera de magraners. El fragment de paisatge, sense la perspectiva de la llunyania, adquireix l'artificialitat dels jardins. Dissenyat i realitzat per Parcs i Jardins de l'Ajuntament de Barcelona.

■ 5 de febrer - 5 de juny

Elements per a la interpretació del món actual. Curs interdisciplinari que estudia la relació entre la Filosofia, la Història, l'Art, la Literatura i el Cinema per comprendre les claus del pensament contemporani.

■ 19 de febrer - 1 de juny

Les Lisboaes de Pessoa. Recorregut per les múltiples Lisboaes que l'escriptor Fernando Pessoa i els seus heterònims literaris van viure i descriure. Aquesta exposició va representar Portugal a la Fira Internacional del Llibre de Frankfurt. Entre el 19 de març i el 16 d'abril es va desenvolupar un cicle de conferències a l'entorn de la complexa personalitat de Pessoa. Entre el 4 d'abril i el 9 de maig va tenir lloc un cicle de cinema organitzat amb la col·laboració de la Càmera Municipal de Lisboa i l'ICEP. El 7 de maig es va fer una lectura dramatitzada de *Demanen al Sr. Pirandello al telèfon*, d'Antonio Tabucchi; i el 26 de maig, d'*El mariner*, drama estàtic en un acte de Pessoa. Fins a l'11 de maig el restaurant del CCCB va celebrar una Quinzena Gastronòmica, ampliant la seva oferta amb plats típics de la gastronomia portuguesa. L'1 de juny, com a cloenda de l'exposició, es va celebrar un concert de música i cançó portuguesa.

■ 21 i 22 de febrer

Eines de creació musical. Curs monogràfic dedicat a analitzar en profunditat l'obra de Josep Mestres-Quadreny. Organitzat per Phonos, amb la col·laboració del CCCB.

■ 24-26 de febrer

L'estat de l'Estat. Seminari organitzat conjuntament per l'Institut d'Humanitats i la Fundació Joan Maragall per reflexionar a partir dels interrogants que els diferents plantejaments i visions de l'Estat susciten.

■ 6 de març

Conferència *Projectes d'espai públic i paisatge*, a càrrec d'Adrián Geuze, dins el programa

del màster «La gran escala. L'arquitectura dels nous entorns», organitzat per la UPC.

■ 12 de març

El CCCB estrena piano. Concert a càrrec de cinc pianistes: Jordi Camell, Lluís Avendaño, Lluís Vidal, Agustí Fernández i Jordi Massó, amb obres de S. Barber, A. Scriabin, J. Soler, L. Vidal i A. Fernández.

■ 13 de març

Conferència *Transformacions en l'espai públic*, a càrrec de Dietmar Steiner, dins el programa del màster «La gran escala. L'arquitectura dels nous entorns», organitzat per la UPC.

■ 17 de març

Homenatge a Xavier Joaquín. Concert d'homenatge al gran percussionista desaparegut a finals de 1996.

■ 20 de març

Contra la comunicació: la ubiqüitat. Concert-espectacle de l'Orquestra del Caos, de caràcter multidisciplinari, realitzat simultàniament a dos espais: la sala Metrònom i el CCCB.

■ 21 de març

Conferència *L'espai públic i el lleure modern*, a càrrec d'Eleni Gigantes i Elia Zenghelis, dins el programa del màster «La gran escala. L'arquitectura dels nous entorns», organitzat per la UPC.

■ 6 d'abril

1.000 dies per al 2000. Celebració en què es va presentar el projecte WAM (Acció Mundial per al Mil·lenni): concert, festa lúdica, accions, navegació internacional, conferències, etc. Organitzada per KUBIK.

■ 14-18 d'abril

Barcelona Primavera del Disseny 1997. Entre el Pati Manning i el Pati de les Dones es va desenvolupar aquest fòrum internacional, un espai obert per presentar i discutir els problemes, les alternatives i les idees de la cultura del disseny. Organitzat per Primavera del Disseny, Escola Elisava i CERC, amb la col·laboració del CCCB.

■ 18 d'abril

Conferència a càrrec de Francesc Cairncross. Organitzada pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, amb la col·laboració del CCCB.

- 5 de maig - 11 de juliol
La cultura de la metròpoli. Cinquena edició d'aquest màster, organitzat per la UPC i el CCCB, sobre l'experiència contemporània de les grans ciutats en les arts i l'arquitectura.
- 6 de maig
Conferència *Ciutat de Bits*, a càrrec de William T. Mitchell, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 7 de maig
Conferència *Pensar l'actualitat*, a càrrec de Josep Ramoneda, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 8, 10 i 23 de maig
Cicle internacional d'influències musicals. Tres concerts que van evidenciar la creixent interculturalitat i permeabilitat d'estils de la música contemporània.
- 9 de maig
Conferència *Arquitectura i transport. Noves tipologies*, a càrrec d'Alsop & Störmer, en el marc del màster «La gran escala. L'arquitectura dels nous entorns».
- 9 i 10 de maig
Eines de creació musical. Tercer curs, dedicat de manera monogràfica a analitzar l'obra de Josep M. Mestres-Quadreny. Organitzat per Phonos, amb la col·laboració del CCCB.
- 12 i 13 de maig
Un passeig per l'espasa i la daga. Taller d'esgrima ambidextra per a professionals de les arts escèniques i marciais, organitzat pel CCCB i Danat Dansa en col·laboració amb l'Institut del Teatre.
- 14 de maig
Conferència «*Städtebau*». L'exposició de Berlin (1910/1911) i l'alternativa de la modernitat, a càrrec de Werner Oechslin, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 14 i 15 de maig
Polyphonix Barcelona. Festival internacional de poesia, música, cinema i performances, organitzat per l'Association Polyphonix de París, el CCCB i el Centre Cultural Tecla Sala, amb la col·laboració dels instituts Britànic, Francès i Italià. Fundat a París l'any 1979, el Festival s'ha presentat des d'aleshores en diverses ciutats d'arreu del món. En aquesta ocasió estava dedicat al poeta Joan Brossa.
- 16 de maig
Conferència *Altres models urbans*, a càrrec de Winny Mass, en el marc del màster «La gran escala. L'arquitectura dels nous entorns».
- 20 i 21 de maig
Cicle de cinema argentí. Projectió d'*Espabilate amor*, d'Eliseo Zubiela, i *Sol de otoño*, d'Eduardo Mignona. Organitzat pel Consolat Argentí.
- 22 de maig
Àgora contra la comunicació: la ubiqüitat. Espectacle d'improvissació, realitzat simultàniament a dos espais: la Universitat Oberta de Catalunya i el CCCB. A càrrec de l'Orquestra del Caos i el col·lectiu Àgore Indisciplinàries.
- 23 de maig
Conferència *Experiències de projecte*, a càrrec de François Roche, en el marc del màster «La gran escala. L'arquitectura dels nous entorns».
- 24 i 25 de maig
Drap-Art. Segona edició de la marató de creació i reciclatge de Barcelona. Els artistes participants transformen deixalles en objectes d'art, que es posen a la venda. Organitza: Drap-Art, en col·laboració amb el MACBA i el CCCB.
- 26 de maig
Conferència *Hipertensió*, a càrrec d'Odile Decq, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 27-31 de maig
IV Festival flamenc de Ciutat Vella. El CCCB va acollir les quatre actuacions de *cante, toque* i ball flamenc del Festival: *Elementos Flamencos: ¡Aire!, ¡Tierra!, ¡Aguil!* i *¡Viento!*
- 29 i 30 de maig
Seminaris urbans: Preu de l'habitatge, emancipació i formació de llar. Seminari de treball organitzat pel CCCB i dirigit per Ricard Vergés.
- 30 de maig
Conferència *Experiències: projectes i obres*, a càrrec de Ben van Berkel, en el marc del màster «La gran escala. L'arquitectura dels nous entorns».
- 4 de juny
Conferència *Més o menys*, a càrrec d'Enric Miralles, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 6 de juny
Projectió de la pel·lícula *Rwanda-Burundi, paraules contra l'oblit*, de Violaine de Villers: testimoni de cinc dones hutus i tutsis, supervivents al genocidi. Organitza: Mostra internacional de films de dones.
- 11 de juny
Conferència *Passatges del temps-ciutat i modernitat*, a càrrec de Sylviane Agacinski, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 12, 13 i 14 de juny
IV Festival internacional de música avançada i art multimèdia. Concerts, instal·lacions, conferències, dj's i vídeo J's, exhibicions, xarxes telemàtiques, etc. mostren l'evolució de l'art i la cultura actuals mitjançant la seva interrelació amb les noves tecnologies. Organitza: Advanced Music, amb la col·laboració del CCCB.
- 16-19 de juny
Exposició dels treballs presentats al Premi IberFAD d'Arquitectura.
- 17 de juny
Conferència *Paisatge i paisatge urbà: Victor Gruen i el naixement del disseny de la ciutat regional*, a càrrec d'Alex Wall, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 20 de juny
Mercat de tot a 20 duros. Idees a preu de saldo, al Pati de les Dones. Organitzat per X-FAD.
- 25 de juny
Conferència *Transformacions territorials i polítiques urbanes a Europa*, a càrrec d'Oriol Nello, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 26 de juny
Conferència *La desaparició del gest com a gest de desaparició*, a càrrec d'Yve-Alain Bois, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».
- 26 i 27 de juny
Nits d'òpera. Celebració del 150è aniversari del Liceu. Projectió del vídeo «Escenes històriques del Liceu». Organitza: Gran Teatre del Liceu.
- 26, 27 i 28 de juny
La sopa. Espectacle de dansa i

música que escenificava la transformació de la Casa de Caritat en Centre de Cultura Contemporània. Autors: La Porta i l'Orquestra del Caos.

■ 1-5 de juliol
Mostra de vídeo independent & fenòmens interactius. La gran cita del videoart independent a Barcelona. Organitzada per La 12 Visual i OVNI, amb la col·laboració del CCCB.

■ 1-26 de juliol
Festival Grec'97. Dins la programació del Festival Grec'97 es van presentar al Pati de les Dones del CCCB set coreografies de dansa contemporània: «WC», de la companyia Bùbulus; «Travelogue III - All ways six steps», de la companyia Sasha Waltz & Guests; «Allee der Kosmonauten», de la companyia Sasha Waltz & Guests; «Lucrecia Stop» de Cesc Gelabert; «Remoli» de Vicente Sáez i «Paisatge amb ombres» de Juan Carlos García, per la companyia Tanztheater der Komischen Oper; «Nº 2» de Tiago Carneiro da Cunha; i «La japonesa» de la companyia Danat Dança. A més, el 20 de juliol van tenir lloc els espectacles «Dies de dansa», en què diverses companyies nacionals i internacionals van ocupar els espais entre el MACBA, el CCCB i el Pati Manning, i la «Nit d'improvisació al CCCB», en què l'Orquestra del Caos realitzava improvisacions musicals amb diferents companyies. Els dies 25 i 26 de juliol va tenir lloc Zéppelin, la gran festa final del Grec'97, organitzada per l'Orquestra del Caos.

■ 2 de juliol
Conferència *La globalització i els nous territoris urbans: projectes urbans i construcció de la ciutat*, a càrrec de Jordi Borja, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».

■ 2-22 de juliol
El CCCB es va convertir en seu dels cursos d'estiu de la Universitat Internacional Menéndez y Pelayo a Barcelona.

■ 7 de juliol
Conferència *Solidesa. Sobre la ciutat de l'època telemàtica*, a càrrec de Vittorio Magnano Lampugnani, dins el programa del màster «La cultura de la metròpoli».

■ 8 de juliol - 31 d'agost
Isòbara. Exposició sobre els 20 anys del Ballet Contemporani de Barcelona. Sis escultures animades de José Menchero simbolitzaven altres tants aspectes de la dansa (moviment, música, coreografia) i il·lustraven plàsticament els textos i les imatges de l'exposició.

■ 16 de juliol - 21 de desembre
El món secret de Buñuel. Fotografies, objectes, documents i audiovisuals van recrear les fantasies, les fil·lies i les fòbies de Buñuel envers la religió, el sexe i la societat de l'època. Exposició del CCCB, amb la col·laboració de Diorama i el suport de l'associació Cien Años de Cine. Entre el 17 d'octubre i el 5 de desembre es van projectar diverses pel·lícules de Buñuel en sessions golfes a mitjanit.

■ 30 i 31 de juliol
Nits d'òpera. Celebració del 150è aniversari del Liceu. Projectió del vídeo «Escenes històriques del Liceu». Organitza: Gran Teatre del Liceu.

■ 15-19 de setembre
Velo-City'97. Desè congrés internacional sobre bicicleta i ciutat, organitzat per Ajuntament de Barcelona, Coordinadora Catalana d'Usuaris de Bicicleta, Barcelona Convention Bureau i European Cyclist Federation.

■ 23 de setembre de 1997 - 18 de gener de 1998
Barcelona-Madrid. 1898-1998. Exposició que va analitzar les relacions culturals entre Madrid i Barcelona des de final del segle XIX fins als nostres dies, contrastant obres d'art, documents, objectes i audiovisuals produïts a les dues ciutats. Produïda pel CCCB i la Comunidad Autónoma de Madrid. Entre l'1 d'octubre i el 17 de desembre es van celebrar debats i taules rodones en relació a determinats aspectes de l'exposició, amb la participació de personalitats de la cultura madrilenya i barcelonina. Entre el 28 d'octubre i el 7 de novembre es van programar un cicle de cinema amb quatre sessions consistents en la projecció d'una pel·lícula i un col·loqui posterior. El 15 i 16 de novembre es va realitzar una visita a Madrid, amb Luis Carandell com a guia.

■ 20 de setembre
Pa i raim. Itinerari guiat per l'Empordà amb el qual el CCCB

va participar en els actes commemoratius del centenari del naixement de Josep Pla.

■ 20 de setembre - 25 d'octubre
Cicle Música XXI al CCCB. Concerts organitzats per Joventuts Musicals de Barcelona i l'Associació Catalana de Compositors.

■ 24 de setembre
La Mercè'97. Jornada de portes obertes, en què l'entrada a les exposicions del Centre era gratuïta.

■ 25 de setembre
Conferència *L'aplicació i l'efectivitat dels impostos ambientals*, a càrrec de Teresa Ribeiro, dins el cicle Taules ambientals que organitza el Centre d'Estudis d'Informació Ambiental de l'Institut Català de Tecnologia.

■ 30 de setembre
Concert Gaspar Cassadó. Concert d'homenatge al compositor i violoncel·lista català Gaspar Cassadó en el centenari del seu naixement. Organitzat per l'Escola de Música Juan Pedro Carrero, amb la col·laboració del CCCB.

■ Octubre i novembre
El CCCB es va convertir en seu dels cursos de tardor de la Universitat Internacional Menéndez y Pelayo a Barcelona.

■ 2 d'octubre
Música electroacústica i saxos, a càrrec de José M. Aparicio. Sessió inaugural d'Avuimúsica, la temporada de concerts de l'Associació Catalana de Compositors al CCCB.

■ 7 d'octubre - 16 de desembre
París al Segon Imperi. Seminari pertanyent al cicle La cultura de les ciutats, organitzat per l'Institut d'Humanitats.

■ 9-11 d'octubre
Ciutat real, ciutat ideal. El Debat Barcelona 1997 va reflexionar sobre la pèrdua d'una visió global de la ciutat com a espai complex, en el qual els dispositius de significació i, per tant, els aspectes qualitatius i simbòlics són tan importants com els econòmics i funcionals.

■ 9 d'octubre - 13 de desembre
IV Festival de músiques contemporànies de Barcelona. Del 9 al 13 d'octubre es va desenvolupar la setmana Frank Zappa, amb concerts i mostra de materials

sobre aquest músic. Van participar Steve Forster, el Trio Viribus Unitis, Jean Pierre Dupuy, Herbert Henck, Aury Quartett, Copenhagen Classic, Agustí Fernández Quartet, Quartet de Corda i Guitarra Boccherini.

■ 12 d'octubre
Espectacles infantils. Inici de les actuacions infantils els diumenges al migdia: teatre, pallassos, circ, títelles, etc.

■ 15 d'octubre de 1997 - 18 de gener de 1998
George Grosz. Els anys de Berlín. Mostra de pintures, dibuixos i obra gràfica corresponents al període que va des de la seva joventut, en els anys anteriors a la Primera Guerra Mundial, fins l'any 1933 en què Grosz emigra als Estats Units per l'arribada de Hitler al poder. Produïda pel Museo Thyssen-Bornemisza de Madrid.

■ 16 d'octubre
Conferència *Ús i abús del concepte de sostenibilitat*, dins el Fòrum Cívic Barcelona Sostenible.

■ 19 d'octubre
Itineraris urbans. Inici del programa d'itineraris «Barcelona. Ciutat, ciutats» organitzat pel Servei Educatiu per al curs 1997-98.

■ 20 d'octubre - 17 de novembre
Seminari sobre Palestina, organitzat per la Fundació Alfons Comín.

■ 30 d'octubre - 1 de novembre
Jornades *Translit* de Literatura.

■ 5 de novembre de 1997 - 19 de març de 1998
Elements per la interpretació humanística del món actual. Curs interdisciplinari que estudia la relació entre la Filosofia, la Història, l'Art, la Literatura i el Cinema per comprendre les claus i els elements constitutius de la cultura i el pensament contemporani.

■ 6-16 de novembre
XXVII convocatòria dels Premis Delta ADI-FAD. Exposició dels productes presentats al premi: mobiliari urbà, mobiliari domèstic, electrodomèstics, etc.

■ 6 de novembre de 1997 - 12 de febrer de 1998
El no-res i l'experiència poètica. Sessions organitzades per l'Insti-

tut d'Humanitats en les quals diversos poetes van parlar sobre les seves experiències amb el no-res i la inefabilitat de la poesia.

■ 10 de novembre
Concert de Jordi Massó, dins d'Avuimúsica, la temporada de concerts de l'Associació Catalana de Compositors al CCCB.

■ 12-14 de novembre
Fòrum CCCB: *La gestió urbanística i la qualitat de l'escenari urbà. Reflexions en la perspectiva de la nova ordenació del sòl a Espanya.* El Fòrum CCCB va esdevenir punt de confluència i debat d'experts sobre els aspectes que condicionen el futur de les ciutats, en aquest cas, la presentació d'una nova llei del sòl.

■ 16 de novembre
Concert de l'Orquestra de Cambra Catalana, amb obres de J.S. Bach i X. Montsalvatge.

■ 18 de novembre
Música i nombres. Concert del Quintet de Vent Zaragoza, dins d'Avuimúsica, la temporada de concerts de l'Associació Catalana de Compositors al CCCB.

■ 19 de novembre
Conferència *El negoci de l'energia sostenible; competitivitat equitativa en un mercat lliure*, a càrrec de Paul E. Metz, dins el cicle Taules ambientals que organitza el Centre d'Estudis d'Informació Ambiental de l'Institut Català de Tecnologia.

■ 20 de novembre
Noves formes d'intervenció i participació cívica, dins el Fòrum Cívic Barcelona Sostenible, amb la participació de Luis Àngel Fernández Hermana, Helena Fusté, Roser Argemí i Soledad García.

■ 21-29 de novembre
V Festival internacional de cinema independent de Barcelona, l'Alternativa '97. Cinquena edició del Festival, que va comptar amb quatre seccions oficials competitives, diverses seccions paral·leles, un mercat internacional de cinema independent i conferències i taules rodones. Organitzat per La Fàbrica de Cinema Alternatiu, amb el suport del CCCB, la Generalitat de Catalunya i l'SGAE.

■ 9 de desembre
Homenatge a Manuel Blancafort.

Recital de piano a càrrec d'Antoni Besses.

■ 14 de desembre
Concert de l'Orquestra de Cambra Catalana, amb obres de J. Torrens, N. Bonet i G. Mintchev.

■ 15-20 de desembre
IX Mostra de música catalana contemporània. Música catalana viva. Els seus autors. Concerts a càrrec d'Assumpta Coma i Georghé Motatu; Anna Ricci i Carles Puig; Phonos; Lilianna Maffiotte; Marta Fiol i Carles Puig; i Jordi Vilapinyó. Organitzada per l'Associació Catalana de Compositors, amb la col·laboració de Fundació Phonos, Fundació Música Contemporània i l'any Blancafort.

■ 18 de desembre
El pla territorial de Catalunya, dins el Fòrum Cívic Barcelona Sostenible, amb la participació de Josep M. Montaner, Anna Bösch, Josep M. Carrera i Eduard Masjoan.

■ 21 de desembre de 1997 - 20 de febrer de 1998
Jardí d'hivern. Projecte d'Eva Serrats i Marta Capdevila sobre el tema «el vent», amb una intervenció que involucrava la totalitat de l'edifici del CCCB. El jardí d'hivern és una iniciativa conjunta del CCCB i l'Institut Municipal de Parcs i Jardins.

CESSIÓ I LLOGUER D'ESPAYS

GENER

- De gener a desembre. CTO Medicina. Preparació de l'examen MIR.
- Institut Català d'Antropologia. Acte inaugural del congrés inter-escolar.
- Secretaria pel concurs internacional de cant Francesc Viñas. Conferència *Una tarda amb Victòria dels Àngels*.
- Fundació Mies Van der Rohe. Reunió del jurat dels premis Mies Van der Rohe.
- Diputació de Barcelona i Institut Goethe. Congrés internacional Arte en la era electrònica.
- Ediciones Destino. Presentació del llibre d'Eugenio Trias *Pensar la religión*.

FEBRER

- Febrer-abril. Consorci de Gran Teatre del Liceu. Càstings per òperes.
- Santillana, S.A. Presentació del llibre *Un calor tan cercano*, de Maruja Torres.
- Diputació de Barcelona. Jornada de treball adreçada als ajuntaments sobre la nova Llei d'acompanyament als pressupostos generals de l'Estat.
- Televisió de Catalunya. Presentació de la sèrie documental sobre patrimoni artístic «L'oblit del passat», dirigida per J. Llompart.
- Reunions i Ciència, S.L. Simposi *Interactive Forum: the Continuing Challenge of Hypertension: Bringing the Gap between Theory and Practice*.
- Institut Municipal d'Educació de Barcelona. Acte inaugural del congrés inter-escolar.
- Federació de Municipis de Catalunya. Jornada d'informació i debat sobre el pla territorial d'equipaments comercials.
- Fundació La Farola. Conferència sobre la pobresa.

MARÇ

- Març-maig. Fundació Alfons Comín. Debat *Què passaria si no entréssim a Maastricht?*
- Barcelona Regional. Jornada de treball per a l'estudi de recursos i problemes ambientals de la regió de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona. Districte de Ciutat Vella. Taula rodona *Les dones del 36*.

- Prodexport Languedoc-Roussillon. Presentació de la pel·lícula de les jornades L'Aude, pays cathare.
- Fundació Pere Tarrés. Simposi de formació i preparació per a la jubilació.
- Ajuntament de Barcelona. Plenari del districte de Ciutat Vella.
- Diputació de Barcelona. Servei de Promoció Econòmica. Fórum Cohesión y fondos estructurales.
- Barcelona Televisió i ICB. Roda de premsa de Barcelona Televisió.
- CITE. Acte pels drets de les parelles mixtes. Casament.
- MACBA (Museu d'Art Contemporània de Barcelona). Tasques de postproducció per als vídeos de l'exposició *Sert*.

ABRIL

- Editorial Taurus. Presentació del llibre *El final de la edad dorada*, de Carlos Solchaga.
- Parlament europeu. Grup parlamentari dels partits socialistes europeus. Seminari sobre política euromediterrània i sobre el procés de pau a l'Orient Mitjà.
- Federació de Municipis de Catalunya. Jornades de joventut.
- MAFFEL. Presentació de material dental.
- Edicions 62. Lliurament del Premi Gaziel de Biografies i Memòries 1996.
- Ràdio Barcelona. Cadena Ser. Presentació de llibre de X. Sardà.
- Tesauro Spot. Rodatge d'un spot per a televisió de la campanya Airtel.
- Federació de Municipis de Catalunya. Signatura de l'acord per a la promoció de Pactes Territorials per a l'ocupació a Catalunya.
- Plataforma per la Llengua. Debat.
- Catalunya segle XXI. Debats.

- Index Book, S.L. Presentació de Creative Index España'97.
- Piràmide Bis, S.L. Rodatge d'un anunci del lubricant Mobil.
- Ajuntament de Barcelona. Conferència sobre la Carta Europea d'Autonomia Local.

MAIG

- CDH-S i Ateneu Enciclopèdic

Popular. Conferència *Barcelona i els fets de maig de 1937, seixanta anys després*.

- Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Reunió sobre la planificació estratègica al Mediterrani i projecte Ecos-Ouverture.
- Institut de Cultura de Barcelona. Lectura poètica.
- Estudio Mariscal, S.A. Congrés internacional de AGI (Alliance Graphique International).
- BGM Ariola S.A. Presentació del disc *Friends for Life*, de Montserrat Caballé.

- Fundació pels Drets Col·lectius dels Pobles. Conferència *Hiroshima i la pau entre els pobles*, a càrrec de l'alcalde d'Hiroshima.
- Agència Municipal de Serveis per a les Associacions. Torre Jussana. IV fòrum de la primavera de les associacions.
- Joventuts Musicals de Barcelona. Convocatòria de proves de selecció per a la promoció de joves intèrprets de música clàssica i contemporània.

JUNY

- GEA Consultors Ambientals, S.L. Dia mundial del medi ambient.
- Drac Màgic. Mostra internacional de films de dones.
- Roda de premsa Tallers Oberts 97.
- FAD (Foment de les Arts Decoratives). Lliurament dels premis FAD.
- Promoció Econòmica i Local, S.A. Jornades sobre habitatges amb serveis per a persones grans.
- VEGAP (Visual Entitat de Gestió d'Artistes Plàstics). Preassemblea territorial de socis.
- UAB. Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat. III edició del Premi Möbius Barcelona Multimèdia 1997.

- Catalunya segle XXI. Debat.
- Fundació CIREM. Jornades.
- Centre d'Estudis d'Informació Ambiental. Conferència.
- Escola de Música. Audició de final de curs.

JULIOL

- Catalunya segle XXI. Debat.
- Joan Vayreda. Concert del 3r curs de flauta del segle XX.

■ Museu d'Art de Girona. Roda de premsa de l'exposició *Una col·lecció particular. Fragments de 1971 a 1996*.

■ Partit Socialista Unificat de Catalunya. Commemoració del 20è aniversari del PSUC.

■ Gran Teatre del Liceu. Nits d'òpera a l'aire lliure.

SETEMBRE

■ EU d'Enginyeria Tècnica Industrial i Diputació de Barcelona. V congrés d'ensenyaments universitaris d'Enginyeria Tècnica.

■ MACBA. Cabina de postproducció.

■ Institut de Ciències de l'Educació. X Jornades de plàstica Art i Educació.

■ Mas Mola. Celebració del 50è aniversari de l'empresa.

■ Joventuts Musicals de Barcelona. Roda de premsa.

■ Puente Aéreo y Producciones, S.L. Rodatge d'un anunci per a Renault.

■ Congrés Velo-City'97.

■ Joventuts Musicals de Barcelona. Cicle de concerts Música XXI.

■ Ajuntament de Barcelona. Reunió de secretaris generals i directors d'associacions del CMRE.

■ Convenció Moët Chandon.

■ Escola de Música Juan Pedro Carrero. Concert d'homenatge a Gaspar Cassadó.

■ Revista Cave Canis. Presentació *Cavecanis*, número 6.

OCTUBRE

■ Escola Europea de Psicoanàlisi - Espanya. Debats *Los psicoanalistas en el campo de la salud mental*.

■ Associació Catalana de Compositors. Cicle de concerts temporada 1997.

■ Joventuts Musicals de Barcelona. Cicle de concerts Música XXI.

■ Turisme de Barcelona. Entrega de diplomes Casagues Roges.

■ Associació Catalana de Ciències Ambientals. Activitats relacionades amb l'exposició *La ciutat sostenible*.

■ El Mundo Deportivo, S.A. Sopar Trofeu de Campions.

■ Universitat Internacional Menéndez Pelayo. Curs Diputació de Barcelona.

■ Fòrum Cívic Barcelona Sostenible.

■ Partit Socialista de Catalunya. Reunió sobre el Pla estratègic.

■ Fundació Alfons Comín. Seminari sobre Palestina.

■ Ajuntament de Barcelona. Plenari del districte de Ciutat Vella.

■ Diputació de Barcelona. Reunió àmbit de govern local.

■ Presentació dels llibres *La porta en el mirall* i *Poemes cinètics*, de Dani Freixes.

■ Institut Gestalt. Xerrada sobre *El desarrollo del ego según un texto clásico taoísta*, a càrrec de Claudio Naranjo.

■ Diputació de Barcelona. Serveis d'Esports i Turisme. Sopar i lliurament dels premis All-Bel.

■ TRANSLIT. Jornades de Translit: Literatures entre continents.

■ Santillana, S.A. Presentació del llibre d'Arturo Pérez Reverte *Limpieza de sangre*.

NOVEMBRE

■ ADI-FAD. Exposició premis DELTA.

■ Fundació Alfons Comín. Seminari sobre Palestina.

■ Amics dels Museus de Catalunya. Reunió ICOM - Comitè d'Exposicions Itinerants.

■ Fòrum Europeu d'Administradors de l'Educació de Catalunya. Jornades estatals.

■ Associació Catalana de Compositors. Cicle de concerts temporada 1997.

■ Sessió del Plenari del Consell Escolar Municipal.

■ Associació Catalana per a la Seguretat Social. III jornades populars de Seguretat Social.

■ Trobada d'exalumnes de Casa Maternitat, Casa Caritat i Llars Mundet.

■ Concerts de l'Orquestra de Cambra Catalana.

■ Associació Catalunya Llibertats. Presentació del CD-ROM contra el racisme, a càrrec de Danielle Miterrand.

■ Centre d'Estudis d'Informació Ambiental. Conferència sobre medi ambient.

■ Intermón. Marxa mundial contra l'explotació laboral infantil.

■ Fòrum Cívic Barcelona Sostenible.

■ Diputació de Barcelona. Organisme Autònom Local de Gestió Tributària. Jornades de gestió econòmica, tributària i recaptatòria de les entitats locals.

■ Escola Europea de Psicoanàlisi. Secció de Catalunya. IV jornades de l'Escola Europea de Psicoanàlisi.

■ Sessió fotogràfica per al catàleg d'Springfield.

DESEMBRE

■ Partit Socialista de Catalunya. Presentació del Llibre Blanc de la Cultura.

■ FAD Audiovisual. Acte dels premis FAD Audiovisual 1997.

■ Àmbit Serveis Editorials, S.A. Presentació de l'edició facsimil de la revista *D'Ací i d'Allà*.

■ Districte de Ciutat Vella. Jornades de prevenció del càncer de mama.

■ Ajuntament de Barcelona. Plenari del districte de Ciutat Vella.

■ Consell Escolar Municipal. Intercanvi d'experiències entre les escoles públiques de la ciutat.

■ Bacardi-Martini España, S.A. Sopar d'empresa.

■ Fundació Maria Antònia Tous Carbó. Conferència sobre el càncer de mama.

■ Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona i CDH-S/AEP. Debat sobre la projecció del vídeo *Vivir la Utopía*.

■ Fundació de Investigaciones Marxistas. Conferència *Repensar Europa*, a càrrec de Fausto Bertinotti.

■ Concerts de l'Orquestra de Cambra Catalana.

■ Associació Catalana de Compositors. Cicle de concerts setmana de la música catalana.

■ Fòrum Cívic Barcelona Sostenible.

■ Tempus Mundi, S.L. i Escola de Música Juan Pedro Carrero. Concert.

PUBLICACIONS DEL CCCB (FINS A 1997)

BARCELONA 1714-1940 30 PLÀNOLS HISTÒRICS DE LA CIUTAT DE BARCELONA.

CARPETA DE PLÀNOLS
60 LAMINES A COLOR
CAIXA DE 52 X 71 CM
CATALÀ-CASTELLÀ-ANGLÈS-FRANCÈS
19.000 PTA (EXHAURIDA)
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE
BARCELONA AMB LA COL·LABORACIÓ DE
L'INSTITUT MUNICIPAL D'HISTÒRIA DE
L'AJUNTAMENT DE BARCELONA I
LUNWERO EDITORS, BARCELONA 1990.

CIUTATS: DEL GLOBUS AL SATÈL·LIT

248 PÀGS.
24'5 X 28 CM
316 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I B/N
CATALÀ / CASTELLÀ / ANGLÈS (EN SEPA-
RATA)
2.400 PTA (OFERTA)
ISBN: 84-8156-017-0
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE
BARCELONA I EDITORIAL ELECTA,
BARCELONA 1994.

BARCELONA A VOL D'ARTISTA

152 PÀGS.
24'5 X 24'5 CM
71 IL·LUSTRACIONS EN COLOR
CATALÀ-CASTELLÀ
1.628 PTA (OFERTA)
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE
BARCELONA I EDITORIAL ELECTA,
BARCELONA 1994.

VISIONS URBANES

470 PÀGS.
21 X 30 CM
576 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I B/N,
CATALÀ / CASTELLÀ (EXHAURIT)
11.000 PTA
ISBN: 84-8156-054-5 (CATALÀ) - 84-
8156-053-7 (CASTELLÀ).
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE
BARCELONA I EDITORIAL ELECTA,
BARCELONA 1994.

CIUTATS IL·LUSTRADES

152 PÀGS.
21 X 21 CM
85 IL·LUSTRACIONS EN COLOR
CATALÀ-CASTELLÀ-ANGLÈS-FRANCÈS
1.600 PTA (OFERTA)
ISBN: 84-233-2123-1
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE
BARCELONA I EDITORIAL DESTINO,
BARCELONA 1994.

NOUCENTISME I CIUTAT

114 PÀGS.
21 X 30 CM
27 IL·LUSTRACIONS EN B/N
CATALÀ
1.200 PTA (OFERTA)
ISBN: 84-8156-039-1
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE
BARCELONA I EDITORIAL ELECTA,
BARCELONA 1994.

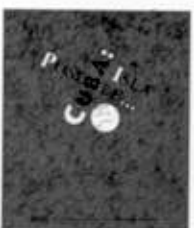
EL NOUCENTISME: UN PROJECTE DE MODERNITAT

484 PÀGS.
21 X 30 CM
516 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I 16 EN
B/N
CATALÀ-CASTELLÀ
7.000 PTA
ISBN: 84-393-3158-4 / 84-7739-
924-7
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE
BARCELONA, DEPARTAMENT DE CULTURA
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA I
ENCICLOPÈDIA CATALANA, BARCELONA
1994.

CUBA: LA ISLA POSSIBLE

271 PÀGS.
21 X 24'5 CM
54 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I 12 EN B/N
CASTELLÀ-ANGLÈS
1.652 PTA (OFERTA)
ISBN: 84-233-2529-6
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE
BARCELONA I EDICIONES DESTINO,
BARCELONA 1995.

RETRAT DE BARCELONA

2 VOLUMS: 369 PÀGS. (VOL. I), 249
PÀGS. (VOL. II)
24 X 33 CM
395 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I B/N
(VOL. I) I 197 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I
B/N (VOL. II)
CATALÀ-CASTELLÀ
8.500 PTA
ISBN: 84-7609-714-7
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA I
REGIDORIA DE PUBLICACIONS DE
L'AJUNTAMENT DE BARCELONA,
BARCELONA 1995.

EL DUBLÍN DE JAMES JOYCE

272 PÀGS.
33 X 23'5 CM
304 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I B/N
CATALÀ-CASTELLÀ-ANGLÈS
3.085 PTA (OFERTA)
ISBN: 84-233-2530-X
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA I
EDICIONS DESTINO, BARCELONA 1995.

EL SÈGLE DEL CINEMA

270 PÀGS.
24'5 x 32'5 CM
28 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I 105 EN B/N
CATALÀ-CASTELLÀ-ANGLÈS
5.500 PTA
ISBN: 84-88811-05-5
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA, BARCELONA 1995.

LA TEMPTACIÓ D'AMÈRICA. CIUTAT I ARQUITECTURA A EUROPA, 1893-1960

224 PÀGS.
24 x 27,5 CM
197 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I B/N
CATALÀ / FRANCÈS / ANGLÈS
4.400 PTA
ISBN: 84-88811-11-X (CATALÀ)
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA I INSTITUT D'EDICIONS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA, BARCELONA 1996.

ART I PODER. L'EUROPA DELS DICTADORS, 1930-1945

360 PÀGS.
23 x 28,5 CM
400 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I B/N
CATALÀ (EXHAURIT) / ANGLÈS
5.500 PTA
ISBN: 84-88811-12-8
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA I INSTITUT D'EDICIONS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA, BARCELONA 1996.

BARCELONA CONTEMPORÀNIA, 1956-1999

276 PÀGS.
24 x 24 CM
250 IL·LUSTRACIONS EN COLOR I B/N
CATALÀ-ANGLÈS / CASTELLÀ-ANGLÈS
4.200 PTA
ISBN: 84-88811-16-0
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA I INSTITUT D'EDICIONS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA, BARCELONA 1996.

PRESENT I FUTUR. ARQUITECTURA A LES CIUTATS

350 PÀGS.
22 x 33 CM
300 IL·LUSTRACIONS EN COLOR
CATALÀ / CASTELLÀ / ANGLÈS
5.500 PTA
ISBN: 84-89698-01-5 (CATALÀ)
ISBN: 84-89698-03-4 (CASTELLÀ)
ISBN: 84-89698-10-4 (ANGLÈS)
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA, COCAB '96 I COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA, BARCELONA 1996.

LA CIUTAT DE LA DIFERÈNCIA

114 PÀGS.
10 x 14,5 CM
29 IL·LUSTRACIONS EN B/N
CATALÀ
200 PTA
FUNDACIÓ BARUCH SPINOZA, BARCELONA 1996.

ATLAS HISTÓRICO DE CIUDADES EUROPEAS, VOL. I: PENÍNSULA IBÉRICA

336 PÀGS.
25 x 35 CM
336 FOTOGRAFIES, 274 PLÀNOLS TEMÀTICS I 87 GRÀFICS EN COLOR I B/N
CASTELLÀ
8.000 PTA
ISBN: 84-3455681-2
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA I SALVAT EDITORES, BARCELONA 1994.

ATLAS HISTÓRICO DE CIUDADES EUROPEAS, VOL. II: FRANCIA

322 PÀGS.
25 x 35 CM
600 GRÀFICS I 400 FOTOGRAFIES EN COLOR I B/N
CASTELLÀ / FRANCÈS
8.000 PTA
ISBN: 84-345-9225-7 (CASTELLÀ)
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA I SALVAT EDITORES, BARCELONA 1996
ISBN: 201235192-1 (FRANCÈS)
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA I HACHETTE, 1996

GRUP R. UNA REVISIÓ DE LA MODERNITAT. 1951-1961

56 PÀGS.
19 x 22 CM
26 IL·LUSTRACIONS EN B/N
CATALÀ-CASTELLÀ
500 PTA
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA I INSTITUT D'EDICIONS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA, BARCELONA 1997.

LES CASES DE L'ÀNIMA (5500 AC - 300 DC) MAQUETES ARQUITECTÒNIQUES DE L'ANTIGUITAT

400 PÀGS.
24 x 24 CM
300 IL·LUSTRACIONS EN B/N I COLOR
CATALÀ / CASTELLÀ
5.000 PTA
ISBN: 84-7794-498-9 (CATALÀ)
ISBN: 84-7794-501-2 (CASTELLÀ)
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA I INSTITUT D'EDICIONS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA, BARCELONA 1997.

**LA EDAD DE EMANCIPACIÓN DE
LOS JÓVENES**

[COL·LECCIÓ URBANITATS, NÚM. 1]
184 PÀGS.
17 X 24 CM
CASTELLÀ
1.700 PTE\$
ISBN: 84-88811-25-X
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA
DE BARCELONA, 1997.

LES LISBOES DE PESSOA

194 PÀGS.
24,5 X 34,5 CM
230 IL·LUSTRACIONS EN B/N I COLOR
CATALÀ-CASTELLÀ (PROPRERES EDI-
CIONS EN PORTUGUÈS-ANGLÈS / ALE-
MANY-ANGLÈS)
5.500 PTA
ISBN: 84-7794-504-7
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA
DE BARCELONA I INSTITUT D'EDICIONS
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA,
BARCELONA 1997.

EL MÓN SECRET DE BUÑUEL

144 PÀGS.
109 IL·LUSTRACIONS EN B/N
24 X 24 CM
CATALÀ-CASTELLÀ
2.250 PTA
ISBN: 84-922927-0-9
DIORAMA / EDITORIAL TARVOS, S.L.,
1997.

CIUTAT I IMMIGRACIÓ

[COL·LECCIÓ URBANITATS, NÚM. 2]
248 PÀGS.
17 X 24 CM
TEXTOS EN CATALÀ, CASTELLÀ,
ANGLÈS I FRANCÈS
1.700 PTA
ISBN: 84-88811-29-2
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA
DE BARCELONA, 1997.

**BARCELONA MADRID.
1898-1998**

256 PÀGS.
102 IL·LUSTRACIONS EN B/N, 58 EN
COLOR
24 X 24 CM
CATALÀ / CASTELLÀ
4.500 PTA
ISBN: 84-88811-27-6
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA
DE BARCELONA I INSTITUT D'EDICIONS
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA,
BARCELONA 1997.

**GEORGE GROSZ. LOS AÑOS DE
BERLÍN**

218 PÀGS.
MÉS DE 300 IL·LUSTRACIONS EN
COLOR I B/N
24,5 X 30 CM
TEXTOS EN CASTELLÀ
5.500 PTA
ISBN: 84-8156-156-9
ELECTA ESPAÑA, 1997

LE CORBUSIER Y ESPAÑA

[COL·LECCIÓ URBANITATS, NÚM. 3]
220 PÀGS.
17 X 24 CM
TEXTOS EN CASTELLÀ, CATALÀ I ITA-
LIÀ
1.700 PTA
ISBN: 84-88811-30-6
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA
DE BARCELONA, 1997

PERSONAL DEL CCCB

Josep Ramoneda

Director General

Jordi Pardo

Gerent

Jordi Viñals

*Coordinador de Finances
i Pressupost*

Elisenda Poch

Coordinadora

Jaume Badia

*Cap de Serveis Culturals
i Comunicació*

Albert Garcia Espuche

*Cap del Servei de Recerca,
Exposicions i Conservació*

Artur Llardén

*Director de Serveis Tècnics i
Generals*

Àngela Martínez

Cap de la Unitat d'Audiovisuals

Neus Moyano

Cap de la Unitat de Conservació

Manel Navas

Cap de la Unitat de Serveis Generals

Anna Sama

Cap de la Unitat d'Administració

Berta Sureda

Cap de la Unitat d'Exposicions

Mònica Andrés

Teresa Anglès

Liliana Antonucci

Carme Blanco

Xavier Boix

Oïga Campdepadrós

Anabel Campo

Eduard Coll

Toni Curcó

Marc Desmots

Mariàngela Esteve

Francisco García

Mònica Giménez

Eva Gimeno

Enric Giralt

Marta Hernández

Anna Ibàñez

Mònica Ibàñez

Remei Jara

Magda Llaberia

Amàlia Llabrés

Cori Llaveria

Francesc López

Manel López

Elena Martínez

Jenny Mas

Xavier Mas

Oscar Monfort

Imma Mora

Eulàlia Muñoz

Antonio Navas

Teresa Navas

Manel Nieto

Montse Novellón

Marina Palà

Alex Papalini

Teresa Pérez

Gabriel Porras

Oïga Pratdesaba

Josep Puig

Josep Querol

Josep M. Rexach

Maria Ribas

Teresa Roig

Montse Romani

José Antonio Soria

Igor Viza

Masha Zrnčić

MEMÒRIA 1997

EDICIÓ:
CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA
DE BARCELONA

REALITZACIÓ I PRODUCCIÓ:
ANGLE EDITORIAL

COORDINACIÓ:
EUDALD TOMÀSA

REDACCIÓ:
SILVIA RODRÍGUEZ
JIAN SIMON

DISSENY GRÀFIC:
ESTUDI JORDI MESTRES

TRADUCCIÓ AL CASTELLÀ:
MANUEL RODRÍGUEZ

PER LES IMATGES I LES FOTOGRAFIES
QUE S'INCLOUEN EN AQUESTA MEMÒ-
RIA, EL CCCB FA CONSTAR EL SEU
AGRAÏMENT A: ÀREA D'AUDIOVISUALS
DEL CCCB, SÒNIA BALCELLS,
CONSUELO BAULÍ, CAMALEÓ, D.
CARDELÓS I G. CIVERA, ESPAI
D'IMATGE, KIM MANRESA, INGRID
MORATÓ, SEBASTIÀ PLANS, I A D'AL-
TRES FOTÒGRÀFS LES IMATGES DELS
QUALS APAREIXEN PUNTUALMENT EN
AQUESTA PUBLICACIÓ I AMB QUI NO HA
ESTAT POSSIBLE DE CONTACTAR.

ISBN: 84-88811-38-1
DIPÒSIT LEGAL: B-35.297-98

Centre de Cultura Contemporània
de Barcelona

Casa de Caritat
Montalegre, 5
08001 Barcelona

Tel. 93 306 41 00
Fax 93 306 41 01
Web: www.cccb.org

